

Virolaisten suomen kielen oppijoiden myönteisen imperfektin muodostus ja -si-tunnuksen käyttö

Niina Suominen

Tampereen yliopisto

Kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteiden yksikkö

Suomen kieli

Pro gradu -tutkielma

2014

Tampereen yliopisto
Suomen kieli
Kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteiden yksikkö

SUOMINEN, NIINA: Virolaisten suomen kielen oppijoiden myönteisen imperfektin muodostus ja -si-tunnuksen käyttö

Pro gradu -tutkielma, 82 sivua + 6 liitesivua
Toukokuu 2014

Pro gradu -tutkielmassani tarkastelen sitä, miten virolaiset, jotka opiskelevat suomea vieraana kielenä, muodostavat suomen kielen aktiivin myönteisen imperfektin. Tutkimukseni pääpaino on imperfektin -si-tunnuksen käytössä. -si-tunnusta käytetään viron kielessä hyvinkin laajasti imperfektissä, joten tutkimukseni tavoitteena on selvittää, lainautuuko tämä -si-tunnus viron kielestä sellaisiin suomenkielisiin verbeihin, joiden imperfektimuodoissa tätä tunnusta ei yleiskielessä tavata sekä millaisten suomenkielisten verbien ja verbityyppien kohdalla -si-tunnusta käytetään.

Aineisto perustuu 57 informantin täyttämään kyselylomakkeeseen. Tämä kyselylomake koostuu neljästä erilaisesta tehtävästä, joista yksi on kirjoitustehtävä ja kolme on mekaanisia taivutustehtäviä. Ensimmäisessä taivutustehtävässä pyydetään muodostamaan verbin imperfektimuoto annetun A-infinitiivin pohjalta. Kahdessa jälkimmäisessä taivutustehtävässä annetut verbit ovat preesensissä, joista pyydetään vastaavaa imperfektimuotoa. Informanttien suomen kielen taito on Eurooppalaisen viitekehyksen mukaan tasolla A2 ja he kaikki opiskelivat aineiston keruun aikana Tarton yliopistossa suomen kieltä.

Vaikka viron kielessä -si-tunnusta käytetään hyvin laajasti, se ei tästä huolimatta määrällisesti dominoi suomen kielen imperfektitunnuksissa. -si-tunnusta käytetään yleensä silloin, kun suomenkielisellä verbillä on viron kielessä läheinen, -si-tunnuksen imperfektissä saava vastine. Mikäli vironkielisessä verbissä ei -si-tunnusta esiinny, sitä ei myöskään käytetä suomenkielisissä vastineissa. -si-tunnusta esiintyy kuitenkin myös sellaisissa suomen kielen verbeissä, joilla ei ole läheistä vastinetta virossa. Näiden lisäksi -si-tunnuksen käyttöön vaikuttaa verbin frekvenssi.

Avainsanat: suomi vieraana kielenä, viro, imperfekti, äidinkielen vaikutus

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO	1
2. TUTKIMUKSEN TAUSTA, TAVOITE JA MENETELMÄT.....	3
2.1. Suomi vieraana kielenä	3
2.1.1. Lähdekielen vaikutus	3
2.1.2. Aikaisemmat tutkimukset	6
2.1.3. Kielitaitotasot.....	7
2.2. Suomen ja viron verbien taivutustyyppit ja aktiivin imperfektin muodostus	10
2.2.1. Suomen kielen verbityypit ja imperfektin muodostus oppikirjoissa	10
2.2.1.1. Verbityyppi 1	11
2.2.1.2. Verbityyppi 2	12
2.2.1.3. Verbityyppi 3	13
2.2.1.4. Verbityyppi 4	14
2.2.1.5. Verbityyppi 5	14
2.2.1.6. Verbityyppi 6	14
2.2.2. Muut suomen kielen verbien taivutustyyppit	15
2.2.3. Imperfektin muodostus viron kielessä	16
2.3. Tutkimuksen tavoite ja kyselymenetelmä	22
2.3.1. Tutkimuskysymykset	22
2.3.2. Aineisto ja kyselylomake.....	22
2.3.2.1. Kyselylomakkeen verbit	24
2.3.2.2. Informantit	26
3. IMPERFEKTIN MUODOSTUS: <i>-SI</i> -TUNNUKSEN KÄYTTÖ	31
3.1. Imperfektin muodostus A-infinitiivin pohjalta.....	31
3.1.1. Yleiskielen mukainen <i>-si</i> -tunnuksen käyttö.....	32
3.1.2. Yleiskielen vastainen <i>-si</i> -tunnus	36
3.2. Imperfektin muodostus preesensmuodon pohjalta	43

3.2.1. Yleiskielen mukainen <i>-si</i> -tunnuksen käyttö.....	44
3.2.2. Yleiskielen vastainen <i>-si</i> -tunnus	48
3.3. <i>-si</i> -tunnukselliset muodot kirjoitelmissa	54
3.3.1. Yleiskielen mukainen <i>-si</i> -tunnuksen käyttö.....	55
3.3.2. Yleiskielen vastainen <i>-si</i> -tunnus	58
4. IMPERFEKTIN MUODOSTUS: MUUT TUNNUKSET	70
4.1. Verbityyppi 1.....	70
4.2. Verbityypit 2, 3, 4 ja 5.....	72
5. YHTEENVETO	75
5.1 Tutkimuksen tulosten kokoavaa tarkastelua.....	75
5.2 Jatkotutkimuksen aiheita	78
LÄHTEET	80
Liitteet	83

1. JOHDANTO

Suomea voi opiskella **toisena** tai **vieraana kielenä**. Termien ero viittaa siihen ympäristöön, jossa kieltä opitaan. Toisen kielen oppiminen tapahtuu autenttisessa käyttöympäristössä eli virolaiset, jotka asuvat ja opiskelevat Suomessa, oppivat suomea toisena kielenä. Vierasta kieltä taas opitaan kieliyhteisön ulkopuolella. Esimerkiksi Virossa asuvien virolaisten suomen kielen opiskelua voidaan kutsua vieraan kielen oppimiseksi. (Latomaa & Tuomela 1993: 239.) Termeillä toinen ja vieras kieli voidaan viitata myös yleisesti äidinkielen tai ensikielen ohella opittuihin muihin kieliin (Sajavaara 1981: 9). Tällöin vieras kieli -termillä tarkoitetaan opetuksen kautta välittyntä kielenoppimista. Esimerkiksi suomea äidinkielenään puhuvan oppijan koulussa tapahtuva englannin kielen opiskelu on vieraan kielen opiskelua. Toinen kieli -termi taas kattaa kaikenlaisen äidinkielen lisäksi tapahtuvan kielen oppimisen, oli se sitten luokkatilanteessa opiskeltua tai autenttisessa ympäristössä omaksuttua. (mp.) Tässä tutkielmassa viitatessani suomea vieraana kielenä opiskeluun tarkoitan autenttisen puhujayhteisön ulkopuolella tapahtuvaa kielenoppimista.

Kielenopetuksen tavoitteena on saavuttaa kielitaito, jotta kielenoppija pystyisi käyttämään kieltä syntyperäisen tavoin. Kielen rakenne nousee hyvin tärkeään rooliin, kun opetuksen näkökulmasta pohditaan, mikä opetettavassa kielessä on olennaista kielenoppijalle (Nuutinen 1996: 11). Verbien tärkeyttä korostetaan opetuksen ensi hetkistä lähtien, sillä suomenkielisen lauseen voi rakentaa pelkän verbin varassa (*Tuulee*) (Lepämaa 1996: 53, Silfverberg 1996: 48). Kuitenkaan pelkkä verbin perusmuoto ei suomen opiskelua pitkälle kannattele, sillä suomenkielisiä verbejä harvoin käytetään vain perusmuodossa. Jotta kielenoppija pystyy käyttämään näitä verbejä, tärkeäksi asiaksi nousee verbityyppien hallinta (Silfverberg 1996: 45). Verbityyppien hallinta auttaa ymmärtämään verbien vartaloita ja niissä tapahtuvia erilaisia muutoksia. Ylipäättään suomen kielen taivutusjärjestelmän omaksumisen tärkeyttä opintojen alkuvaiheessa painotetaan (Kaivapalu 2005: 17).

Tutkin pro gradu -työssäni suomea vieraana kielenä opiskelevien virolaisten suomen kielen myönteisen imperfektin muodostusta. Suomen ja viron kielen imperfektin muodostuskaavat eroavat toisistaan huomattavin määrin myönteisissä muodoissa, mutta myös kielteisistä muodoista on löydettävissä eroja (esim. Remes 1983). Koska keskityn tutkimuksessani lähinnä siihen, lainautuuko viron kielelle tyypillinen, myönteisissä imperfektimuodoissa esiintyvä *-si*-tunnus myös suomen kielen verbien muotoihin vastaajien äidinkielen mukana, jätän kielteiset imperfektimuodot tutkimukseni ulkopuolelle.

Jokainen kielenoppija oppii uuden kielen omalla tavallaan erilaisten oppimisstrategioiden avulla. Oppijat kiinnittävät huomionsa opittavan kielen eri asioihin sen mukaan, millaisia heidän äidinkieltensä ja muut sen jälkeen opitut kielet ovat olleet ja millaiseen kielenoppimiseen nämä kielet ovat henkilöä ohjanneet (Martin 1999: 163). Viroa äidinkielenään puhuvan suomenoppijan olisi siis suhteellisen helppo omaksua suomen kielen rakenteita ja sanastoa. Martinin (mts.168) mukaan henkilön, jonka äidinkieli kuuluu suomen lähisukukieliin tai jonka oman maan kulttuuri on Suomen kulttuurin kanssa läheinen, on helpompi oppia suomen kieltä kuin henkilön, jonka omassa kielessä tai kulttuurissa ei välttämättä esiinny kirjoitettua yhtäläisyyksiä suomen kieleen. Tämän ajatuksen johdantelemana on mielenkiintoista nähdä, kuinka helposti virolaiset suomen kielen oppijat hallitsevat myönteisen imperfektin taivutuksen vai tuovatko lähisukukielen omat kielioppisäännöt oman haasteensa suomen kielen oppimiseen.

2. TUTKIMUKSEN TAUSTA, TAVOITE JA MENETELMÄT

Tässä luvussa valaisen tutkimukseni taustoja ja siinä käyttämiäni menetelmiä. Luku 2.1 käsittelee suomen kielen oppimista vieraana kielenä. Luvussa 2.2 esittelen suomen ja viron verbityypit sekä aktiivin myönteisen imperfektin muodostuksen. Luku 2.3 rakentuu tutkimukseni tutkimuskysymyksistä sekä aineiston ja sen keräämiseen käyttämäni kyselylomakkeen esittelystä.

2.1. Suomi vieraana kielenä

Suomen kielen opetus ei rajoitu vain Suomen maantieteellisten rajojen sisäpuolelle, vaan suomea opiskellaan muun muassa yliopistoissa ympäri maailmaa. Virolaisten kiinnostus suomea kohtaan on jatkunut jo kauan ja suomen kieltä opiskellaan naapurimaassamme yliopistotasoisesti Tallinnan pedagogisessa yliopistossa ja Tarton yliopistossa, joissa suomen kielen voi valita myös pääaineeksi (Nissilä 1996: 1-2). Suomen opiskelun laajuus Viron yliopistoissa on vaihdellut eri ajanjaksoina. Nykyään suomea voi opiskella Virossa niin peruskouluissa kuin kansalaisopistoissakin. (mts. 2-4.) Tämä tutkimus keskittyy siihen, vaikuttaako virolaisten suomen kielen oppijoiden äidinkieli suomen oppimiseen. Luku 2.1.1 käsittelee äidinkielen vaikutusta kielenoppimiseen ja siitä esitettviä näkemyksiä eri aikoina. Luvussa 2.1.2 esittelen suomen ja viron kielen välisestä suhteesta tehtyjä aiempia tutkimuksia. Luvussa 2.1.3 esittelen kielenoppimisessa käytettäviä kielitaitotasoja ja tämän tutkimuksen informanttien suomen kielen taitotason.

2.1.1. Lähdekielen vaikutus

Suomea toisena kielenä opettava kohtaa joka päivä työssään opiskelijoita, joiden kielitaustat poikkeavat sekä toisistaan että suomesta. Onko opettajan syytä tuntea kieliä, joita hänen opiskelijansa puhuvat äidinkielenään? Latomaan (1993: 10) mukaan opiskelijoiden motivaatio voi nousta, jos opettaja osoittaa edes hiukan kiinnostusta heidän äidinkieltään kohtaan. Tämän lisäksi opettaja oppii, millaisia ongelmia esiintyy tietyn tyyppisten kielten puhujilla ja pystyy tarvittaessa paremmin suunnittelemaan oppituntiansa sisällöt sekä harjoitukset. Mitä enemmän opettajalla on tietoa opiskelijoiden äidinkielestä ja siitä, millaiset piirteet ovat niille ominaisia tai harvinaisia, sitä helpompaa hänen on tarjota opiskelijoilleen sopivaa opetusta. (mp.) Kuitenkaan opettajan ei ole tarpeen oppia kielitaustaltaan heterogeenisen ryhmän jokaisen opiskelijan äidinkieltä, vaan opetuksen kannalta opettajan on tarpeen ymmärtää, miten opiskelijan äidinkieli ja suomi

suhteutuvat toisiinsa (mts.11). Suomea toisena tai vieraana kielenä opettavan olisi hyödyllistä tietää jotain opiskelijoidensa äidinkielen äännejärjestelmästä, tavurakenteesta ja sanajärjestyksestä (mts. 18). Viroa äidinkielenään puhuvien suomen kielen oppijoiden opettaja selviää, esimerkiksi vietnamiin verrattuna, tässä kohtaa suhteellisen helpolla, sillä virosta ja suomesta on kielisukulaisuutensa vuoksi löydettävissä paljon samanlaisia rakenteita ja toisiaan muistuttavia sanoja.

Suomea vieraana kielenä opiskelevien äidinkielet ovat yleensä homogeenisempi ryhmä kuin suomea toisena kielenä opiskelevien. Tämä selittyy yksinkertaisesti opiskelupaikan sijainnilla. Suomessa asuu eri maiden kansalaisia, jotka oppivat yhdessä suomen kieltä äidinkielestään riippumatta. Suomea vieraana kielenä opiskellaan autenttisen ympäristön ulkopuolella, esimerkiksi jonkin tietyn maan yliopistossa. Näin suuri osa suomea vieraana kielenä opiskelevista on äidinkieleltään (suhteellisen) homogeeninen ryhmä. Tämä helpottaa myös opettajan työtä, sillä hänen ei tarvitse ymmärtää kuin parhaimmillaan yhden kielen ja suomen välisiä yhteyksiä.

Äidinkielen vaikutuksesta opittuun kieleen on esitetty erilaisia näkemyksiä eri aikoina. 1950- ja 60-luvuilla kielenoppimisteoriassa painotettiin behaviorismia, jonka mukaan kielenoppijan äidinkieli ja muut aiemmin opitut kielet häiritsivät uuden kielen oppimista. Ajateltiin, että kielenoppijan ongelmat pystyttiin ennustamaan ja virheet ehkäisemään painottamalla äidinkielen ja opitun kielen eroja. Tällöin vaikutti myös transferenssin (siirtovaikutuksen) käsite eli oletettiin, että kielenoppija siirsi äidinkielensä rakenteita kohdekieleen. Oppijan äidinkieltä siis pidettiin syynä virheiden syntyyn. (Latomaa 1993: 19, Sajavaara 1999: 76-77.) Transferin negatiivisista vaikutuksista alettiin käyttää nimitystä interferenssi. Siirtovaikutus ei itsessään kuitenkaan ole kategorisoitavissa kielteiseksi eikä myönteiseksi, vaan siitä seurannut lopputulos voidaan määritellä kohdekielen suhteen joko negatiiviseksi tai positiiviseksi. Lähdekielen ja kohdekielen huolellisen vertailun ajateltiin hyödyntävän huomasti kielenopetusta. (Sajavaara 2006: 11-12.) 70-luvulla virheiden ehkäisemisen sijaan painotettiin oppijan virheiden analysointia, mikä synnytti virheanalyysin. Virheanalyysin kautta virisi ajatus välikielestä ja oppijan tuottama kieli alettiin nähdä lähde- ja kohdekielen välisenä omana kielimuotona, jonka nopeaan muuttumiseen vaikutti muun muassa se, ettei kielenoppija kuule elinympäristössään kielimuotoansa vastaavaa mallia. (Latomaa 1993: 19-20.)

Kielenoppimisteorioiden toisena ääripäänä voidaan pitää sellaista universaalikieliopin versiota, jonka mukaan toinen kieli opitaan täysin samalla tavalla kuin ensikieli, mikä tietenkin sulkee täysin ulkopuolelle äidinkielen vaikutuksen opittuun kieleen. Suuri osa toisen kielen

tutkijoista korostaa kuitenkin lähdekielen vaikutuksen tärkeyttä, mutta ei sen yksinomaisuutta. (Kaivapalu 2005: 23.)

Sajavaaran (1999: 80-81) mukaan transferenssin ajatusta ei nykyään ole täysin unohdettu, mutta mielenkiinto on kohdistettu eri näkemykseen: minkälaisissa olosuhteissa ja ympäristöissä lähdekieli voi vaikuttaa opittavaan kieleen? Transfer voi johtua monista eri syistä. Se voi olla esimerkiksi tietoinen laina lähdekielestä kohdekieleen, jos kielenoppija ei ole saavuttanut vielä tiettyä taitotasoa eikä ole muulla tavalla osannut täyttää aukkoa puheessaan. Se voi johtua myös siitä, että kielenoppija ei tunnista kohdekieleen kuuluvia yksiköitä vaan kielenkäyttö perustuu lähdekielen järjestelmään. (Sajavaara 2006: 17.) Vaikka lähdekielen ja kohdekielen välinen vaikutus on ollut kauan kiinnostuksen kohteena, Kaivapalu (2005: 17) muistuttaa, että runsaasta tutkimuksesta huolimatta lähdekielen vaikutuksesta toisen ja vieraan kielen oppimiseen tiedetään suhteellisen vähän. Tällä hetkellä vallitsee kuitenkin yhtenäinen ajatusmalli siitä, että mitä lähempänä lähde- ja kohdekieli ovat toisiaan, sitä nopeammin kohdekieli opitaan opintojen alkuvaiheessa. Kielten läheisyys luo oppijalle mielikuvan kielten välisistä rinnakkaisuuksista. (mts. 20.)

Kun suomea opiskellaan vieraana kielenä, autenttisen ympäristön antama tuki kielen opiskelulle katoaa. Tutkimukseni kohteena olevat virolaiset suomea vieraana kielenä opiskelevat eivät saa samanlaista ympäristön tukea kuin Suomessa asuvat, suomea toisena kielenä opiskelevat kohtaavat päivittäin. Tämä vaikuttaa myös oppijoiden äidinkielen ja suomen kielen välisiin kontakteihin opiskelussa. Kielikontaktien lopputulos riippuu pitkälti siitä, kuinka paljon näitä kontaktissa olevia kieliä käytetään (Riionheimo 2007: 23). Näin ollen viron kieli saa kielenoppijoiden arjessa valta-aseman suomen kieleen verrattuna, mikä näkyy virolle tyypillisten muotojen siirtymisessä myös suomen kieleen. Koska kyseessä on kaksi lähisukukieltä, tämä tuo oman haastavuutensa tutkimukseen. Läheisten sukukielien tutkimuksessa ei aina ole mahdollista erottaa kieltenvälisiä kontaktivaikutuksia (mts. 33). Mikäli tutkittavien kielten välillä ei ole sukulaisuussuhdetta, voidaan olettaa kielenkäyttäjän käyttävän yhden kielen taivutusmuotoja, vaikka niissä olisikin löydettävissä pientä vaikutusta toisesta kielestä. Suomen ja viron läheisen sukulaisuuden vuoksi tällainen selväjakoinen jaottelu ei toimi, sillä suuri osa näissä kielissä esiintyvistä sanoista on yhteistä alkuperää, mikä hankaloittaa yksittäisen sanan tai siitä käytetyn muodon palauttamista tiettyyn kieleen. (Riionheimo 2007: 160.)

2.1.2. Aikaisemmat tutkimukset

Suomi ja viro kuuluvat uralilaisten kielten suomalais-ugrilaisen ryhmän itämerensuomalaisiin kieliin. Vaikka nämä kaksi kieltä ovatkin lähisukukieliä, niiden erilliskehityksen aikana on kumpaankin kieleen syntynyt sellaisia muotoja, jotka eroavat toisistaan huomattavasti (Remes 1995: 9). Näitä eroja tutkittaessa viro näyttäisi olleen enemmän uudistuva osapuoli. Yhtenä tärkeänä erottavana tekijänä näiden kahden kielen välillä voidaan pitää viron kielessä supistumaverbeistä laajempaan käyttöön levinnyttä *-si*-tunnuksellista imperfektiä (mts. 8-9).

Suomen ja viron kielen yhtäläisyyksiä ja eroja sekä niiden vaikutuksia toisiinsa on tutkittu paljon ja erilaisista näkökulmista. Näiden kahden lähisukukielen välisistä suhteista ja vaikutuksista on julkaistu niin pro gradu -tutkielmia kuin väitöskirjojakin. Pro gradu -tutkielmissa on kiinnitetty huomiota eri asioihin suomen ja viron välillä. Lammio (2006) käsittelee tutkielmassaan virolaisten suomen kielen oppijoiden suomen monikon genetiivin ja illatiivin muodostuksen hallintaa. Hebedovan (2008) tutkimus lähestyy suomen ja viron välisiä suhteita niiden erilaisen astevaihtelun kautta. Imperfektin oppimisprosessia on pro gradu -tutkielmissa tutkittu paljon, mutta tällöin se on keskittynyt lähinnä suomea toisena kielenä opiskeleviin heterogeenisiin ryhmiin (esim. Hirvonen 2008, Määttä 2014).

Kaivapalu (2005) on tutkinut lähisukukielen vaikutusta toiseen kielenoppimisessa. Hän tarkastelee viron kielen vaikutusta suomen kielen oppimiseen vertailemalla viroa ja venäjää äidinkielenään puhuvia suomen kielen oppijoita. Tutkimus keskittyy nominien taivutukseen. Kaivapalun mukaan viron kieli tuottaa negatiivisia vaikutuksia suomenkielisen sanan taivutukseen sellaisissa tapauksissa, joissa sanan vartalo on molemmissa kielissä sama, mutta niiden taivutukset erilaisia (mts. 273). Viron kielen positiivinen vaikutus lisääntyy suomen kielen osaamisen myötä. Tämä selittyy sillä, että opintojen alkuvaiheessa kielenoppijalla on mielessään vielä lähde- ja kohdekielen mallit päällekkäisinä, mutta opintojen edistymisen myötä nämä kaksi mallia eriytyvät toisistaan. (mp.)

Hassinen (2002) tutkii väitöskirjassaan suomen ja viron rinnakkaista omaksumista ja tästä kaksikielisyydestä syntyneitä sekamuotoja, joista yksi on *s*:llisen imperfektitunnuksen käyttö sellaisissa suomenkielisissä verbeissä, joissa sitä ei yleiskielessä tavata. Riionheimon (2007) väitöskirja käsittelee sitä, miten Virossa asuvien inkerinsuomalaisten äidinkielessä näkyy uuden asuinmaan valtakielen, joka on samalla näiden maahanmuuttajien oman äidinkielen läheinen sukukieli, vaikutus erityisesti aktiivin myönteisen imperfektin muodostuksessa. Hän tarkastelee imperfektin muodostusta ylipäätään, mutta kiinnittää myös tarkempaa huomiota viron *-si*-tunnuksen siirtymiseen suomenkielisiin verbeihin. Viron kielessä valtaosa imperfektimuodoista rakentuu *-si*-

tunnuksen avulla, kun suomen kielessä erilaisia imperfektin tunnusvariantteja esiintyy useita. Suomen kieleen siirtyneet viron *-si*-tunnukselliset muodot voivat olla suomen kielen monimutkaisemman *i*-tunnuksisen imperfektin korvaavia muotoja (mts. 34). Kuten Riionheimon tutkimuksessa, myös pro gradu -tutkimuksessani esiintyy sellaisia verbimuotoja, joissa on käytetty kahta suomen kielen imperfektin tunnusta. Tällaisista muodoista Riionheimo (mts. 192) käyttää nimitystä pleonasmit. Pleonasmit ovat siis sellaisia imperfektimuodoja, joissa viron kielelle tyypillinen *-si*-tunnus on liittynyt suomenkielisen verbin vartaloon, jossa on jo ennen imperfektin tunnusta tapahtunut imperfektin *i*:n aikaan saama muutos. Tällaiset pleonasmit muistuttavat suomen kielen konditionaalia, mutta konteksti paljastaa kyseiset muodot imperfektimuodoiksi (*vo/i/si/n* 'voin', *soit/i/si/n* 'soitin'). (mp.) Tarkastelen näitä pleonasmeja luvussa 3 muiden *-si*-tunnuksellisten imperfektien yhteydessä.

2.1.3. Kielitaitotasot

Eurooppalainen viitekehys on tarkoitettu Euroopan maille yhteiseksi pohjaksi kielten opetukseen. Sen avulla pyritään pitämään kommunikointi eri maiden kielikurssien välillä mahdollisimman helppona. (Huttunen & Jaakkola 2003: 19.) Eurooppalainen viitekehys jakaa kielitaidon kuuteen eri taitotasoon, jotka ovat A1, A2, B1, B2, C1 sekä C2. Taitotasot A1 ja A2 kuvaavat perustason kielenkäyttäjän kielitaitoa, taitotasot B1 ja B2 kertovat itsenäisen kielenkäyttäjän kielitaidosta ja taitotasot C1 sekä C2 ovat taitavan kielenkäyttäjän kielitaitotasoja. (mts. 47.) Kukin näistä kuudesta kielitaitotasosta jakautuu vielä kahteen tai kolmeen alatasoon, mutta tämän tutkimuksen yhteydessä keskityn vain näihin kuuteen päätaitotasoon.

Taitotaso A1 kuvaa toimivaa alkeiskielitaitoa. Tällöin opiskelija osaa muun muassa arkipäiväisiä ilmauksia ja tuttuja sanontoja. Hän osaa kertoa lyhyesti konkreettisista tarpeistaan ja tutuista asioista sekä kirjoittaa yksinkertaisia ilmauksia itsestään ja muista ihmisistä sekä siitä, mitä he tekevät. Hän pystyy suoriutumaan yksinkertaisista keskusteluista, mutta tarvitsee paljon toistoja ja muita apuja puhekumppanilta. (Huttunen & Jaakkola 2003: 48, 97.)

Taitotaso A2 kuvaa peruskielitaidon alkuvaihetta ja kehittyvää peruskielitaitoa. Harppaus tasolta A1 tasolle A2 on suhteellisen suuri, sillä taitotasolla A2 siirrytään A1-tason yksittäisistä lauseista yksinkertaiseen kuvaukseen omasta lähiympäristöstä, henkilökohtaisista kokemuksista sekä välittömistä tarpeista. Taitotasolla A2 mainitaan ensimmäisen kerran myös menneen ajan muotojen hallitseminen. Vaikka näiden kahden perustason kielitaitotasot eroavatkin toisistaan aika paljon, myös A2-tasolla liikutaan A1-taitotason mukaisesti vielä henkilökohtaisissa asioissa ja arkipäiväisissä teemoissa. (Huttunen & Jaakkola 2003: 48, 97.)

Taitotaso B1 kuvaa toimivaa peruskielitaitoa. Opiskelija kykenee löytämään selkeistä teksteistä pääajatuksen ja tuottamaan johdonmukaista tekstiä itseä kiinnostavista aiheista. Hän osaa myös kuvailla kokemuksiaan, toiveitaan sekä tavoitteitaan ja perustelemaan mielipiteitään ja suunnitelmiaan. B1-tasoinen opiskelija kykenee myös kuvaamaan tunteitaan ja reaktioita yhtenäisessä tekstissä. (Huttunen & Jaakkola 2003: 48, 97.)

Taitotasolla B2 opiskelija ymmärtää pääajatuksen jopa abstrakteista monitahoisista teksteistä sekä tuottaa yksityiskohtaista tekstiä erilaisista aiheista ja osaa selvittää erilaisten vaihtoehtojen hyvät ja huonot puolet. Hän myös pystyy keskustelemaan sujuvasti ja spontaanisti syntyperäisen kanssa ilman kummankaan osapuolen erityisiä ponnisteluja. Tämän tasoinen opiskelija osaa kirjoittaa esimerkiksi kirja-arvostelun sekä seurata kirjoitelmissaan kyseisten tyyllilajien vakiintuneita käytänteitä. (Huttunen & Jaakkola 2003: 48, 97.)

Taitotasot C1 ja C2 kuvaavat taitavan kielenkäyttäjän kielitaitoa. C1-tasoinen kielenoppija ymmärtää pitkiä, erityyppisiä tekstejä ja löytää niistä piilomerkityksiä. Hänen kielenkäyttönsä on sujuvaa ja tehokasta niin sosiaalisissa kanssakäymisissä kuin opintoihin ja ammattiin liittyvissä asioissa. Hän osaa jäsentää tekstiä ja hyödyntää erilaisia sidesanoja persoonallisissa kirjoitelmissaan. C2-tasoiselle kielenkäyttäjälle ei tuota vaikeuksia ymmärtää kaikenlaista puhuttua ja kirjoitettua kieltä. Hän ymmärtää kielen merkitysvaihteita sekä osaa yhdistellä tietoa erilaisista lähteistä ja rakentaa niistä yhtenäisen esityksen. Taitotasoon C2 kuuluu myös sujuvien ja mukaansatempaavien tarinoiden kirjoittaminen tekstilajiin sopivalla tyyllillä. (Huttunen & Jaakkola 2003: 48, 97.)

Menneen ajan jonkinasteinen hallitseminen mainitaan ensimmäisen kerran taitotasolla A2 eli A1-tasoinen opiskelijan ei vielä edellytetä osaavan esimerkiksi imperfektiä. Taitotasojen kuvaukset ovat tietenkin suuntaa-antavia, joten myös A1-tasoinen kielenoppija saattaa tunnistaa ja tuottaa tietyistä, yleensä hyvin frekventeistä verbeistä imperfektimuotoja (*tulin* ja *olin*), mutta ei välttämättä ole tietoinen imperfektin muodostamisesta tai sen laajemmasta käytöstä. A1-tasoiset suomen kielen opiskelijat eivät tutustu imperfektiin luokkaopetuksessa, koska pääpaino tällä taitotasolla on opiskelijassa itsessään ja tämän lähipiirissä sekä omien tarpeiden esille tuomisessa. Tämän huomaa myös suomen kielen oppikirjoista. Esimerkiksi *Suomen mestari 1* on aikuisille suunnattu suomen kielen oppikirja, joka sijoittuu taitotasolle A1. Tämä oppikirja keskittyy arkipäivän, perhe-elämän ja vapaa-ajan ympärille eikä siis mainitse suomenoppijalle mitään imperfektistä (Gehring & Heinzmann 2010: 4-6). *Hyvin menee 1* (2008) ja *Suomen mestari 2* (2012) ovat A2-tasoisia suomen kielen oppikirjoja, ja näissä imperfekti esitelläänkin suomenoppijalle.

Koska tutkimukseni aiheena on juuri imperfektin muodostaminen, jätän A1-taitotason tutkimukseni ulkopuolelle. Myös taitotasot C1 sekä C2 rajautuvat tutkimukseni ulkopuolelle, sillä

ne alkavat lähennellä jo syntyperäisen kielitaitoa. Samoin taitotasot B1 sekä B2 kuvaavat jo sellaista peruskielitaitoa, jolle sellainen asia kuin imperfektin muodostaminen on rutiininomaista. Olen siis rajannut tutkimukseni kohteeksi kielitaitotason A2, koska sillä taitotasolla kielenoppijat kohtaavat luokkaopetuksessa sekä oppikirjoissa menneen ajan muodot. Tällöin imperfektin muodostus ei ole vielä niin rutinoitunut kuin esimerkiksi B1-tasoisella kielenoppijalla, mikä taas aiheuttaa haasteita esimerkiksi oikean imperfektin tunnuksen valinnassa.

2.2. Suomen ja viron verbien taivutustyyppit ja aktiivin imperfektin muodostus

Suomen kielen verbit voidaan jakaa erilaisiin taivutustyyppeihin riippuen siitä, onko kyseessä kielitieteen näkökulma vai suomen kielen oppikirja ulkomaalaisille. Suomen kielen oppijoille verbien taivutusta yksinkertaistetaan ja yleistetään mahdollisimman paljon, eikä jokaista vokaalimuutoksen taustaa avata oppijoille. Vaikka näitä selityksiä ei kielenoppijalle aina täysin selitetäkään, se ei tee suomen kielen oppimisesta yhtään helpompaa. Paljon muutoksia imperfektissä saanut verbivartalo on vaikea muistaa, mikä vaikuttaa suoraan virheiden määrään (Martin 1996: 29). Mikäli imperfektin tunnus on verbin vartalossa lähes huomaamaton, sekin voi vaikeuttaa kyseisten muotojen oppimista. Esimerkiksi muodot *katson* ja *katsoin* voivat puheessa kuulostaa identtisiltä. (mp.)

Esittelen luvussa 2.2.1 suomen kielen verbityypit ja imperfektin muodostuksen niin, kuinka ne suomen oppijoille yleensä opetetaan. Tämän jälkeen tarkastelen luvussa 2.2.2 kielitieteen kantoja suomen kielen verbien ryhmittelyyn. Luvussa 2.2.3 esittelen imperfektin muodostuksen viron kielessä.

2.2.1. Suomen kielen verbityypit ja imperfektin muodostus oppikirjoissa

Ennen kuin suomen kielen oppija voi opiskella, miten suomen kielessä muodostetaan imperfekti, hänen täytyy opiskella preesenstaivutus. Useimmissa oppikirjoissa, jotka ovat tarkoitettu suomen toisena ja vieraana kielenä opiskeluun, suomen kielen verbit ryhmitellään kuuteen eri taivutustyyppiin, joita kutsutaan verbityypeiksi (ks. esim. Heikkilä & Majakangas 2008: 47-48, White 2008: 155-162). Verbien ryhmittelyn pohjana on niiden A-infinitiivin tunnus ja verbin persoonataivutus (White 2008: 152). Näiden verbityyppien avulla suomenoppijalle opetetaan ensin preesenstaivutus. Imperfektiiä opiskellessaan pelkkä verbityyppien tuntemus ei kuitenkaan enää riitä, vaan oppija kohtaa monia imperfektin tunnusvariantteja samankin verbityypin sisällä. Yksi verbityyppi saattaa jakautua jopa neljään erilaiseen alaryhmään sen mukaan, millaisen muutoksen imperfektin tunnus saa verbin vartalossa aikaan. Tämä voi aiheuttaa hämmennystä suomen kielen oppijoissa, sillä eri verbityyppejä edustavat verbit voivat imperfektissä muistuttaa hyvinkin paljon toisiaan, vaikka niiden välillä ei preesensissä olisi mitään yhteistä. Esimerkiksi muodoissa *lähdin* ja *tulin* on imperfektin tunnuksena *i*, mutta ne edustavat eri verbityyppejä: *lähdin* kuuluu verbityyppiin 1 (*lähte/ä*) ja *tulin* verbityyppiin 3 (*tul/la*). Samalla tavalla myös verbityyppiä 1 edustava *tietää*-verbin imperfektimuoto *tiesin* muistuttaa verbityypin 4 *haluta*-verbin imperfektimuotoa *halusin*.

Tällaisissa verbeissä, joiden paradigmata muistuttavat toisiaan esimerkiksi imperfektissä, on todettu esiintyvän taivutuksessa enemmän virheitä (Martin 1996: 30).

2.2.1.1. Verbityyppi 1

Verbityyppiin 1 kuuluvat sellaiset verbit, joiden A-infinitiivin tunnus on -A. Tätä tunnusta edeltää aina jokin toinen vokaali (*katso/a*, *luke/a*). Suurin osa suomen kielen verbeistä edustaa tätä taivutustyyppiä (White 2008: 155). Osalla tähän verbityyppiin kuuluvilla verbeillä on suora astevaihtelu eli verbi on yksikön ja monikon 3. persoonassa aina vahvassa asteessa ja muissa persoonamuodoissa heikossa asteessa (*luen*, *hän lukee*). Verbityyppi 1 on suomen kielen oppijalle siitä hankala taivutustyyppi, että tosiasiaa se rakentuu neljästä eri alaryhmästä, joiden taivutus eroaa toisistaan huomattavasti. Tämän kielenoppija huomaa vasta imperfektin muodostusta opitellessaan.

Ensimmäiseen alaryhmään kuuluvat sellaiset verbityypin 1 verbit, joiden vartalovokaalina on *o*, *u*, *y* tai *ö*. Näiden verbien kohdalla myönteisen imperfektin muodostaminen on suhteellisen mutkatonta, sillä imperfektin tunnus *i* liittyy suoraan verbin vartaloon muodostaen diftongin verbin vartalovokaalin kanssa (*sanon*: *sanoin*, *hän kysyy*: *hän kysyi*). Kutsun näitä verbejä **sanoa**-verbeiksi.

Toiseen alaryhmään kuuluvat ne verbityypin 1 verbit, joilla on vartalovokaalina *a*, *e*, *i* tai *ä*. Tällaisissa verbeissä verbin vartalovokaali häviää imperfektin *i*:n edeltä (*vedän*: *vedin*, *hän etsii*: *hän etsi*). Näitä verbejä kutsun **vetää**-verbeiksi.

Kolmannen verbityypin 1 alaryhmän muodostavat sellaiset verbit, jotka ovat kaksitavuisia ja molemmissa tavuissa on *a*. Tällaisia verbejä ovat esimerkiksi verbit *maksaa* ja *paistaa*. Imperfektissä vartalovokaalina olevan *a*:n korvaa imperfektin *i*:n kanssa diftongin muodostava *o* (*maksan*: *maksoin*, *hän paistaa*: *hän paistoi*). Suomen kielen oppikirjoissa esitetään yleensä tällainen imperfektin muodostus niin, että jälkitavun *a* katoaa imperfektin tunnuksen edeltä, joka on -*oi*- (ks. esim. Heikkilä & Majakangas 2008: 167). Kutsun tämän alaryhmän verbejä **maksaa**-verbeiksi ja niiden saamaa imperfektin tunnusta -*oi*-tunnukseksi.

Suomenoppijan on tärkeä muistaa, että tällaisiin -*oi*-tunnuksen saaviin verbeihin eivät lukeudu useampitavuiset verbityypin 1 verbit, vaikka niiden vartalovokaalina olisikin *a*. Esimerkiksi verbit *rakastaa* ja *matkustaa* ovat kolmitavuisia ja täten taipuvat **vetää**-verbien mukaisesti eli niiden vartalovokaali häviää *i*:n edeltä. Koska imperfektin tunnuksen valinta riippuu juuri verbin tavumäärästä, se tuottaa suomenoppijoille joskus haasteita. Mikäli tavun käsite ei ole oppijalla hallussa, ei hän voi millään tietää, onko kyseessä kaksi- vai useampitavuinen sana.

Verbityypin 1 neljännen alaryhmän verbit saavat imperfektissä tunnuksen *-si-*. Tämä tunnus on seurausta kantasuomen äänteenmuutoksesta, jossa *t* on *i*:n edellä muuttunut *s*:ksi (*ti~si* -muutos) (Laaksonen & Lieko 2003: 53-55). Suomen kielen oppikirjoissa tätä muutosta harvoin avataan kielenoppijalle sen enempää (ks. esim. Heikkilä & Majakangas 2008: 168). Tähän ryhmään kuuluvat verbit tunnistaa A-infinitiivin loppuosasta, joka on *-ntAA* (*rakentaa*), *-ltAA* (*sukeltaa*), *-rtAA* (*ymmärtää*) tai *-VVtAA* (*tietää*). Tämä luokitus ei kuitenkaan ole täysin aukoton, sillä esimerkiksi verbit *antaa* (*antoi*) sekä *hoitaa* (*hoiti*) eivät kuulu tähän alaryhmään. Kutsun näitä *-si-* tunnuksen saavia verbejä **tietää**-verbeiksi.

Olen koonnut taulukkoon 1 verbityypin 1 alaryhmät sekä sen, tapahtuuko verbin vartalossa jokin imperfektin tunnuksen aiheuttama muutos. Tämän lisäksi taulukossa on jokaisen alaryhmän imperfektin tunnus sekä yksikön 1. ja 3. persoonan imperfektimuodot.

Taulukko 1. Verbityypin 1 alaryhmät ja niiden imperfektin muodostus. Kunkin alaryhmän imperfektin tunnukset olen esittänyt niin, miten ne suomen kielen oppikirjoissa yleensä kielenoppijalle esitetään.

Alaryhmä	Huomioitavaa	Imperfektin tunnus	Y1P	Y3P
<i>sanoa</i> -verbit	<i>i</i> muodostaa diftongin vartalogokaalin kanssa	<i>-i-</i>	sanoin	sanoi
<i>vetää</i> -verbit	vartalogokaali häviää <i>i</i> :n edeltä	<i>-i-</i>	vedin	veti
<i>maksaa</i> -verbit	vartalogokaali <i>a</i> muuttuu	<i>-oi-</i>	maksoin	maksoi
<i>tietää</i> -verbit	<i>ti ~ si</i>	<i>-si-</i>	tiesin	tiesi

2.2.1.2. Verbityyppi 2

Verbityypin 2 verbien A-infinitiivin tunnus on *-dA* (*juo/da*, *vie/dä*). Tämä taivutustyyppi on kielenoppijalle suhteellisen helppo, sillä näissä verbeissä astevaihtelu ei ole mahdollinen eli verbin infinitiivivartalo on aina samalla myös sen taivutusvartalo (*juo/da*: *juo/mme*) (White 2008: 156). Verbityyppiin 2 kuuluvia yksitavuisia *juoda*-verbin tyyppisiä sanoja on vähän, mutta useampitavuisia (*kopioida*, *pysäköidä*) verbejä on melko paljon ja suuri osa niistä on lainasanoista johdettuja (mp).

Suomen kielen oppikirjoissa verbityypin 2 imperfektin muodostus esitellään yleensä yhtenä, samaa muodostuskaavaa noudattavana pakettina, jossa on muutama poikkeus (ks. esim.

Heikkilä & Majakangas 2008: 168). Verbityypin 2 kohdalla pääsääntö imperfektin muodostuksessa on se, että vartaloon kuuluvan diftongin tai pitkän vokaaliaineksen ensimmäinen vokaali häviää ja jälkimmäinen muodostaa uuden diftongin imperfektin *i:n* kanssa (*syön: söin*). Tällainen sääntö on hyvä sellaisille verbeille, joiden vartaloon kuuluu kaksi erilaista vokaalia. Verbityyppiin 2 kuuluu kuitenkin myös sellaisia verbejä, kuten *saada* ja *jäää*, joiden kohdalla ei sinänsä ole väliä, kumpi vartaloon kuuluvista vokaaleista katoaa.

Eräiden verbityyppiin 2 kuuluvien verbien preesens- ja imperfektimuodot ovat täysin identtiset. Tällaisia verbejä ovat *-OidA*-loppuiset verbit, kuten *kopioida* ja *pysäköidä*. Näiden verbien kohdalla imperfekti ei aiheuta minkäänlaisia muutoksia verbin vartaloon (*kopioin: kopioin*). Verbityypin 2 poikkeuksina pidetään verbejä *tehdä*, *nähdä* ja *käydä*. Verbit *tehdä* ja *nähdä* taipuvat samalla tavalla ja muodostavat yhdessä muusta verbityypin 2 verbeistä eroavan kokonaisuuden. Suurin ero, joka nämä verbit erottaa muista verbityypin 2 verbeistä, on näissä tapahtuva astevaihtelu sekä konsonanttivartaloisuus (*hän tekee, teh/köön*). Tämän lisäksi näiden verbien imperfekti muodostuu samalla tavoin kuin verbityypin 1 *vetää*-verbeissä eli vartalovokaali *e* häviää imperfektin *i:n* edeltä (*teen: tein, hän näkee: hän näki*). *Käydä*-verbin omanlaiselle imperfektille ei suomen kielen oppikirjoissa selitetä mitään syytä, vaan se esitetään suurena poikkeuksena, joka vain täytyy opetella. Tämän verbin imperfektimuoto muodostuu sen poikkeuksellisen vokaalivartalon *käve-* pohjalta (vrt. *kävelee*), josta *e* häviää imperfektin *i:n* edeltä (Laaksonen & Lieko 2003: 98), mutta tätä ei suomen kielen oppikirjoissa kielenoppijalle avata.

2.2.1.3. Verbityyppi 3

Verbityypin 3 verbien yleisin A-infinitiivin tunnus on *-la* (*opiskel/la*), mutta myös tunnuksien *-nA* (*men/nä*), *-rA* (*pur/ra*) sekä *-(s)tA* (*pes/tä*) kuuluvat tämän verbityypin A-infinitiivin tunnuksiin. Verbityypin 3 verbeistä voidaan käyttää myös nimitystä "e-verbit", joka johtuu siitä, että verbien vartaloon lisätään aina kirjain *e* ennen persoonapäätettä (*opiskel/e/n, pes/e/mme*) (White 2008: 157). Osa verbityypin 3 verbeistä kuuluu käänteiseen astevaihteluun, jolloin verbin A-infinitiivi on aina heikossa asteessa, mutta kaikissa persoonamuodoissa on vahva aste (*kuunnella: kuuntelen*).

Tämän verbityypin kaikki verbit käyttäytyvät samalla tavalla imperfektissä. Näiden verbien vartalon lopussa esiintyy poikkeuksetta *e*-kirjain, joka häviää imperfektin *i:n* edeltä (*kuuntelen: kuuntelin, hän pesee: hän pesi*). Suomen kielen oppikirjoissa esitetäänkin, että verbityypin 1 *vetää*-verbit sekä verbityypin 3 verbit käyttäytyvät samoin imperfektissä (ks. esim. Heikkilä & Majakangas 2008: 167).

2.2.1.4. Verbityyppi 4

Verbityypin 4 verbit ovat supistumaverbejä. Näiden verbien määrä kasvaa koko ajan, sillä suuri osa kieleen tulevista uusista verbeistä asettuu tähän verbityyppiin (Laaksonen & Lieko 2003: 37). Nämä verbit opetetaan suomenoppijoille yleensä niin, että opiskelija tunnistaa verbin kuuluvaksi tähän verbityyppiin sen takia, että sen lopussa on vokaali + *tA* (*siivo/ta*, *herä/tä*). Yleensä opetetaan, että *tA*-tunnusta edeltävä vokaali ei saa olla *i* eikä *e*, mutta tähän sääntöön on olemassa myös poikkeuksia. Esimerkiksi verbit *kiivetä* sekä *hävitä* kuuluvat verbityyppiin 4. Verbityypin 4 verbeissä voi esiintyä käänteistä astevaihtelua (*pelätä: pelkään*).

Suomen kielen oppikirjoissa verbityypin 4 imperfektin muodostus opetetaan yleensä niin, että verbin preesensmuodosta poistetaan vartalovokaalina oleva *-A-* ja tilalle liitetään imperfektin tunnus *-si-* (*herään: heräsin*, *hän siivoaa: hän siivosi*) (ks. esim. Heikkilä & Majakangas 2008: 168). Kielitieteissä supistumaverbien imperfektitunnukseksi määritellään, muiden verbityyppien tavoin, pelkkä *i*. Verbityypin 4 verbeissä esiintyvä *s* on samaa alkuperää *tietää*-verbien *s*:llisten imperfektimuotojen kanssa eli vartaloon kuuluva *t* on muuttunut *i*:n edellä *s*:ksi. (Laaksonen & Lieko 2003: 136.)

2.2.1.5. Verbityyppi 5

Verbityyppi 5 opetetaan suomen kielen oppijoille niin, että siihen kuuluu suurin osa sellaisista verbeistä, joiden A-infinitiivin lopussa on *-i+tA* (*valita*, *häiritä*). Näistä verbeistä voidaan käyttää myös nimitystä "itse-verbit", koska niiden infinitiivivartalon ja persoonapäätteen väliin lisätään aina *-se-* (*häirit/se/n*) (White 2008: 160).

Tässä verbityypissä imperfekti muodostuu samoin kuin verbityypin 1 *vetää*-verbeissä ja verbityypissä 3 eli vartalovokaali, joka verbityypissä 5 on aina *e*, häviää imperfektin *i*:n edeltä (*valitsen: valitsin*, *hän häiritsee: hän häiritsi*).

2.2.1.6. Verbityyppi 6

Verbityyppi 6 on melko harvinainen eikä sitä yleensä opeteta suomen kielen oppijoille muiden verbityyppien kanssa samaan aikaan (ks. esim. Gehring & Heinzmann 2010). Verbityyppiin 6 kuuluvan verbin tunnistaa sitä, että verbin A-infinitiivin lopussa on *-e+tA* (*vanheta*, *lämmetä*). Näistä verbeistä voidaan käyttää myös nimitystä "ne-verbit", sillä niiden vartaloon kuuluva *-t-*

korvataan *-ne*-aineksella (*vanhe/t/a: vanhe/ne/n*) (White 2008: 161). Tämän verbityypin verbeissä voi esiintyä käänteistä astevaihtelua (*lämmetä: lämpenee*).

Imperfektin opetuksessa verbityyppi 6 nidotaan yleensä yhteen verbityypin 1 *vetää*-verbien sekä verbityyppien 3 ja 5 kanssa (ks. esim. Heikkilä & Majakangas 2008: 167). Yhtäläisyyttä on havaittavissa varsinkin verbityypin 3 ja 5 suhteen, sillä näissä jokaisessa verbin vartalovokaalina on *e*. Verbityypin 6 verbejä ei tämän tutkimuksen aineistossa esiinny, sillä juuri niiden harvakäyttöisyyden vuoksi olen rajannut ne tutkimukseni ulkopuolelle. Koska tutkimukseni käsittelee juuri imperfektin muodostusta ja verbityypin 6 verbeissä imperfekti muodostuu täysin samalla tavalla kuin verbityypeissä 3 ja 5, en ole pitänyt tämän harvinaisen verbityypin mukaan ottamista tutkimukseni kannalta relevanttina.

2.2.2. Muut suomen kielen verbien taivutustyyppit

Suomea toisena ja vieraana kielenä opiskeleville suomen kielen verbit opetetaan kuudessa eri taivutustyyppissä. Tämä ei kuitenkaan ole ainoa tapa jaotella suomen kielen verbejä, mutta kenties yksinkertaisin. Nykysuomen sanakirja esittelee jaottelun, jossa suomen kielen verbit jakautuvat jopa 45 eri tyyppiin. Tämä eroaa muista verbien taivutustyyppien jaotteluista huomattavasti, sillä Iso suomen kielioppi (2004: §72-75) esittää verbeille neljä taivutustyyppiä ja Karlsson (1983: 212-214) jakaa verbit viiteen tyyppiin.

Iso suomen kielioppi (§72) esittää jaottelun, jossa verbit on lokeroitu vain neljään eri taivutustyyppiin. Nämä taivutustyyppit on muodostettu verbien vartaloiden ja päätteiden perusteella ja ne ovat edelleen jaettavissa erilaisiin alatyyppeihin muun muassa niiden imperfektissä tapahtuvan vartalonvaihtelujen mukaan. Näistä neljästä taivutustyyppistä käytetään tyyppisanojen mukaisia nimityksiä: *kertoa-* *saada-* ja *tulla-*verbit. Neljännen ryhmän nimi on *-VtA*-verbit. (mp.)

Kertoa-verbit vastaavat verbityyppiä 1, sillä molemmat ryhmät koostuvat verbeistä, joissa A-infinitiivin tunnuksena on *-A*. Tähän verbiryhmään kuuluvat verbit voidaan jakaa kuuteen eri alaryhmään sen mukaan, miten ne käyttäytyvät imperfektissä. (VISK 2004: §72.) *Saada*-verbeihin kuuluvat samat verbit, jotka sisältyvät verbityyppiin 2, sillä molempien verbiryhmien A-infinitiivin tunnuksena on *-dA* (§73). *Tulla*-verbit vastaavat puolestaan verbityyppiä 3 eli A-infinitiivissä niiden tunnuksena on joko *-lA*, *-(s)tA*, *-rA* tai *-nA* (§74). Ainoana erona Ison suomen kieliopin ja suomen kielen oppikirjojen jaotteluiden välillä on se, että Iso suomen kielioppi on yhdistänyt suomen kielen oppikirjoissa esiintyvät verbityypit 4, 5 ja 6 yhdeksi taivutustyyppiksi, josta käyttää nimitystä *-VtA*-verbit (§75), kun taas oppikirjoissa nämä kolme verbityyppiä erotellaan toisistaan sen mukaan, millainen vokaaliaines esiintyy A-infinitiivin tunnuksen edellä.

Karlsson (1983: 212) puolestaan jakaa verbit viiteen eri ryhmään: *alka*-verbit, supistumaverbit, *saa*-verbit, *nouse*-verbit sekä *lämpene*-verbit. Ensimmäinen taivutustyyppi on *alka*-verbit, johon kuuluvat kaikki sellaiset verbit, joiden lopussa olevaa konsonanttia seuraa vokaali sekä niiden vokaalivartalaisuus säilyy paradigman jokaisessa muodossa. Tällaisia verbejä ovat esimerkiksi *nukku*, *muista* sekä *laske*. *e*-loppuisista verbeistä tähän taivutustyyppiin kuuluvat vain sellaiset verbit, joiden *e*:n edellä on *k*, *t*, *p* tai *m*. Suuri osa verbeistä kuuluu tähän tyyppiin. (mts. 213.) *Alka*-verbit vastaavat oppikirjojen verbityyppiä 1.

Supistumaverbejä ovat muun muassa *herää* ja *halua*. Tähän taivutustyyppiin kuuluvien verbien tunnuspiirteitä ovat muun muassa VA-loppuisuus, konsonanttivartalo sekä käänteinen astevaihtelu. (Karlsson 1983: 213.) *Saa*-verbejä ovat kaikki muut VV-loppuiset verbit kuin supistumaverbit. Tämä taivutustyyppi voidaan jakaa kahteen alaryhmään verbien tavumäärän mukaan. Sellaiset yksitavuiset verbit kuten *juo* ja *myy* muodostavat ensimmäisen alaryhmän. Toiseen alaryhmään kuuluvat useampitavuiset verbit, kuten *haravoi* ja *kopioi*. Yhteistä näille kaikille verbeille on *dA*-infinitiivi, yksivartalaisuus sekä preesensin indikatiivin yksikön 3. persoonan päätteettömyys (*hän myy*). (mts. 214.) *Saa*-verbit vastaavat verbityypin 2 verbejä.

Suuri osa *e*-vartalosisista verbeistä kuuluu *nouse*-tyyppiin. Tällöin *e*:tä edeltää yleensä konsonantti *s*, *l*, *r* tai *n*. Tähän taivutustyyppiin kuuluvia verbejä ovat muun muassa *ole*, *tule*, *hallitse*. Tunnusomaista näille verbeille on konsonanttivartalaisuus sekä eräiden päätteiden assimiloituminen edeltävään konsonanttiin (*tul+lut*, *pur+rut*). *Nouse*-tyypin ulkopuolelle jäävät kuitenkin *ene*-verbit, joita ovat esimerkiksi *lämpene*, *vanhene*. Nämä verbit muodostavat viidennen taivutustyyppin eli *lämpene*-verbit. Tähän taivutustyyppiin kuuluvat verbit ovat hyvin harvakäyttöisiä. (Karlsson 1983: 214.) Karlssonin *nouse*-verbit vastaavat verbityyppien 3 ja 5 verbejä ja *lämpene*-verbit verbityyppiä 6.

2.2.3. Imperfektin muodostus viron kielessä

Viron imperfektin tunnuksia ovat *-si-* tai *-(i)s* ja *-i-*. Aktiivin imperfekti muodostetaan *ma*-infinitiivin¹ vartalosta, joka astevaihteluverbeillä on aina vahvassa asteessa. (Remes 1983: 132.) Aktiivin tavallisin tunnus on *-si-*, jota käytetään kaikissa muissa persoonissa paitsi yksikön 3:nnessa, jossa imperfektin tunnuksena on verbistä riippuen *-is* tai *-s*. Mikäli *ma*-infinitiivin

¹ Viron kielen verbeillä on kaksi infinitiiviä, jotka ovat *ma*-infinitiivi (*luge/ma*) ja *da*-infinitiivi (*luge/da*). *ma*-infinitiiviä pidetään yleensä verbin perusmuotona ja se on myös sanakirjoissa verbin hakusanamuoto. Tästä poikkeuksena on suomalaisille tarkoitetut sana- ja oppikirjat, joissa hakumuotona käytetään yleensä *da*-infinitiiviä. Viron infinitiiveillä ei kuitenkaan ole suomen kielessä suoranaisia vastikkeita, vaikka suomen *A*-infinitiivi yleensä käännetään virossa *da*-infinitiiviksi. (Remes 1983: 121-122, Remes 1995: 29.)

tunnusta edeltää vokaali, yksikön 3. persoonan imperfektin tunnuksena on *-s* (*luge/ma: luge/s* 'hän luki'), jos konsonantti, tunnus on *-is* (*kand/ma: kand/is* 'hän kantoi'). Tunnusta *-i-* käytetään pääasiallisesti passiivin imperfektissä, mutta myös aktiivissa muutaman taivutustyyppin verbien yhteydessä. (Remes 1983: 132-133.) Suomen ja viron imperfektin tunnuksien määrälliset suhteet ovat siis päinvastaiset, sillä suomen kielessä *i*-tunnus on hyvin laajakäyttöinen, kun taas viron kielelle ominainen *-si*-tunnus esiintyy suomen yleiskielessä vain supistumaverbien ja verbityypin 1 *tietää*-verbien yhteydessä.

Viron verbit jaetaan neljään konjugaatioon. Verbit, joissa ei esiinny astevaihtelua, kuuluvat konjugaatioihin I sekä II ja astevaihtelulliset verbit taas konjugaatioihin III ja IV. Verbit, joilla on heikkenevä vartalo, kuuluvat konjugaatioon III ja verbit, joilla on vahveneva vartalo, konjugaatioon IV. Astevaihtelun lisäksi verbien ryhmittelyyn on vaikuttanut muun muassa sanan tavuluku sekä verbin kestoaste². (Remes 1983: 148.) Olen laatinut näistä neljästä konjugaatioryhmästä taulukon (taulukko 2). Tässä taulukossa jokainen konjugaatioryhmä, IV konjugaatiota lukuun ottamatta, jakautuu alaryhmiksi sen mukaan, miten imperfekti niissä muodostetaan tai millaisia muutoksia *i*-tunnus tekee verbin vartalovokaaliin. Kuten myös suomen kielen verbityypeissä, myös viron kielen yhdessä ja samassa konjugaatioryhmässä voi esiintyä verbistä riippuen *-si-* ja *-i-*tunnuksellisia imperfektejä (vrt. Riionheimo 2007: 138-139). Toisin sanoen, kuten suomen verbityypit, eivät viron konjugaatioryhmätkään automaattisesti kerro ryhmään kuuluvien verbien imperfektin tunnusta.

---

² Viron kielessä äänteillä voi olla kolme eri kestoastetta: 1. eli lyhyt, 2. eli keskipitkä ja 3. eli ylipitkä (Remes 1983: 34).

Taulukko 2. Viron kielen verbit konjugaatioryhmittäin ja niiden imperfektin muodostus. Olen ottanut taulukkoon mukaan mahdollisen astevaihtelun (AV), imperfektin tunnukset yksikön 1. ja 3. persoonassa (Y1P ja Y3P) ja *i*-tunnuksen tekemän muutoksen vartalovokaaliin. Olen myös koonnut verbin vartaloon liittyvää informaatiota, sillä se on ollut tietyissä tapauksissa konjugaatioryhmien alaryhmien jaon perusteena.

Konjugaatio-ryhmä	AV	Vartalo	Verbi	Imperfektin tunnukset Y1P / Y3P	Vartalo-vokaalin muutos	Taivutusesimerkki
I konjugaatio						
1a)		1-tav. vartalo, jossa pitkä vokaali (ei ii, üü, OO)	jääma	<i>i / i</i>	VV > Vi	jäin jäime jäid jäite jäi jäid
1b)		1-tav. vartalo, jossa OO	jooma	<i>i / i</i>	OO > õi	jõin jõime jõid jõite jõi jõid
1c)		1-tav. vartalo, jossa diftongi tai ii, üü	käima	<i>si / s</i>		käisin käisime käisid käisite käis käisid
II konjugaatio						
2a)		väh. 2-tav. vokaalivartalo	küsimä	<i>si / s</i>		küsin küsime küsid küsite küsis küsid
2b)			tulema	<i>i / i</i>	V > Ø	tulin tulime tulid tulite tuli tulid
III konjugaatio						
3a)	preesens heikossa asteessa		õppima	<i>si / s</i>		õppisin õppisime õppisid õppisite õppis õppisid
3b)	preesens heikossa asteessa		tegema	<i>i / i</i>	V > Ø	egin tegime tegid tegite tegi tegid
3c)		konsonantti-vartalo	andma	<i>si / is</i>		andsin andsime andsid andsite andis andsid
3d)		konsonantti-vartalo	seisma	<i>i / is</i>		seisin seisime seisid seisite seisis seisid
IV konjugaatio						
4)	preesens vahvas-asteessa		algama	<i>si / s</i>		algasin algasime algasid algasite algas algasid

I konjugaatioon kuuluvat kaikki sellaiset astevaihteluttomat verbit, joiden vartalo on yksitavuinen. Tämä ryhmä jakautuu alaryhmiin 1a), 1b) ja 1c) sen mukaan, minkälainen vokaaliaines verbin vartalossa on, minkä tunnuksen verbi saa imperfektissä sekä minkälaisia muutoksia imperfektin tunnus vartalossa saa aikaan. Alaryhmään 1a) kuuluvat verbit, joiden vartalossa on pitkä vokaali (ei kuitenkaan *oo*, *öö*, *ii* tai *üü*). Tämän alaryhmän verbit käyttäytyvät samalla tavalla kuin osa suomen verbityypin 2 verbeistä: imperfektin *i*-tunnus muodostaa vartalon lyhentyneen vokaaliaineen kanssa diftongin (*jääma: jään: jän vrt. suomen jäädä: jään: jän*). Alaryhmän 1b):n verbien vartalossa on *oo* tai *öö*, jotka saavat vastineekseen *ō:n* imperfektin *i:n* edellä (*jooma: jöin* 'join'). Alaryhmä 1c) eroaa muista I konjugaation alaryhmistä siinä, että siihen kuuluvien verbien imperfektin tunnuksena on *-si-* ja yksikön 3. persoonassa *-s*. Tämän alaryhmän verbien vartalossa esiintyy diftongi, *ii* tai *üü*. Näiden verbien imperfekti eroaa myös suomen kielen imperfektistä (*käima: käisin vrt. käydä: kävin*).

Myös II konjugaation verbit ovat astevaihteluttomia, mutta niiden vokaalivartalo on vähintään kaksitavuinen. Alaryhmä 2a):n mukaan taipuvat verbit edustavat hyvin laajakäyttöistä taivutustyyppiä. (Remes 1983: 152.) Tämän alaryhmän verbeissä ei tapahdu mitään muutoksia imperfektiä muodostettaessa eli imperfekti muodostetaan normaalisti *ma*-infinitiivistä (*küsi/ma: küsi/si/n* 'kysyin'). Alaryhmään 2b) kuuluvia verbejä ei ole monta, mutta ne muodostavat hyvin laajakäyttöisen ryhmän (mp). Tähän alaryhmään kuuluvat *tulema*-verbin ohella muun muassa verbit *olema* 'olla', *surema* 'kuolla' ja *pesema* 'pestä' (mts. 154-155). Näiden verbien imperfektin tunnus on aina *i* ja verbin vartalo vokaali katoaa imperfektin tunnuksen edeltä (*tulen: tulin*). Tämän alaryhmän verbit käyttäytyvät imperfektissä samoin kuin suomen kielen verbityypin 3 verbit ja niillä on suomen kielessä samantapaiset vastineet. Alaryhmään 2b) kuuluu myös verbi *minema* 'mennä, lähteä', jonka taivutus on muista poikkeava (*minema: lähen: läksin vrt. mennä: menen: menin*) (mp).

III konjugaatioon kuuluu osa astevaihtelullisista verbeistä. Alaryhmiin 3a) ja 3b) kuuluvat verbit, joiden preesens on aina heikossa asteessa, ja alaryhmiin 3c) ja 3d) verbit, joilla on konsonanttivartalo. Vaikka alaryhmien 3a) ja 3b) preesens on heikkoasteinen, niiden imperfekti on aina vahvassa asteessa, koska se muodostetaan vahva-asteisesta *ma*-infinitiivistä. Tämä eroaa suomenkielisistä vastikkeista (*teen: tegin vrt. teen: tein*). Alaryhmät 3a) ja 3b) ovat suurelta osin samantapaiset: niillä on heikkenevä vartalo ja niiden *ma*-infinitiivin vartalo loppuu vokaaliin. Erottavana tekijänä näiden kahden alaryhmän välillä on verbien saamat tunnukset imperfektissä. Alaryhmässä 3a) verbien imperfektin tunnus on yksikön 3. persoonassa *-s* ja muissa persoonissa *-si-*, kun taas alaryhmän 3b) verbit saavat aina imperfektissä *i*-tunnuksen, jonka edeltä verbin vartalo vokaali katoaa.

Alaryhmiin 3c) ja 3d) kuuluvat verbit ovat konsonanttivartaloisia. Olen käyttänyt niiden jaottelussa samaa perustetta kuin Riionheimo (2007: 140). Alaryhmään 3c) kuuluvat sellaiset konsonanttivartaloiset verbit, joiden imperfektin tunnus on *-si-* ja yksikön 3. persoonassa *-is* (*and/si/n: and/is* 'annoin: antoi'). Tämä alaryhmä koostuu kolmesta erilaisesta verbityypistä, jotka ovat *saatma-*, *kandma-* ja *laulma-*tyyppi (Remes 1983: 157-158). *saatma-*tyypin verbeillä on *ma-*tunnuksen edellä *t*, poikkeuksena vain verbi *tapma* 'tappaa', jossa *ma-*tunnusta edeltää *p*. *kandma-*tyypin verbien *ma-*infinitiivin vartalon lopussa on *d*, jota edeltää joko *n*, *r* tai pitkä vokaaliaines (esim. *murdma* 'murtaa' ja *hüüdma* 'huutaa'). *laulma-*tyypissä verbin vartalo on *l-*, *r-* tai *n-*loppuinen ja konsonantin edellä on pitkä vokaaliaines (esim. *naerma* 'nauraa'). (mp.) Alaryhmään 3d) kuuluvat sellaiset verbit, joiden *ma-*infinitiivin lopussa on *-s*. Tämän alaryhmän verbien imperfektin tunnus on *-i-* ja yksikön 3. persoonassa *-is* (esim. *seis/ma: seis/i/n: seis/is* 'seisoa: seisoin: seisoi'). Poikkeuksen tästä ryhmästä tekee se, että normaalisti yksikön 3. persoonassa esiintyvä *-is*-tunnus edellyttäisi muihin persooniin *-si-*tunnusta (mts. 159).

Yhtenäisin ja selkein ryhmä on IV konjugaatio (Remes 1983: 159). Tämän ryhmän verbeillä on vahveneva vartalo ja niiden preesens- että imperfektimuodot ovat aina vahvassa asteessa (*algama: algan: algasin* 'alkaa: alan: aloin'). Alaryhmä 3a) sekä IV konjugaatio muistuttavat paljon toisiaan ja niihin kuuluvat verbit saavat imperfektissä samanlaiset tunnuksot. Ainoana erona näiden ryhmien välillä on astevaihtelun tuomat muutokset: alaryhmän 3a) verbeillä preesens on aina heikossa asteessa (*õpin: õppisin* 'opin: opin').

Tärkeä ero suomen ja viron välillä on se, että viron kielessä heikkenevässä astevaihtelussa olevissa verbeissä persoonapäätte liittyy persoonasta riippumatta preesensissä ja imperfektissä aina samanlaiseen vartaloon, joka on preesensissä heikkoasteinen ja imperfektissä vahvassa asteessa. Suomenkielisissä vastineissa eri persoonissa esiintyy eriasteisia vartaloita (taulukko 3). (Remes 1995: 39.)

Taulukko 3. Persoonapäätteiden liittyminen suomen ja viro heikkenevässä astevaihtelussa olevissa verbeissä.

	Preesens		Imperfekti	
	suomi	viro	suomi	viro
y.1.	teen	teen	tein	tegin
y.2.	teet	teed	teit	tegid
y.3.	tekee	teeb	teki	tegi
m.1.	teemme	teeme	teimme	tegime
m.2.	teette	teete	teitte	tegite
m.3.	tekevät	teevad	tekivät	tegid

Nämä eriasteiset astevaihtelulliset vartalot kielten välillä tuottavat virolaiselle suomenoppijalle vaikeuksia imperfektin muodostuksessa ensimmäisissä ja toisissa persoonissa, sillä niissä suomen verbien astevaihtelu poikkeaa viro verbeistä. Vastaavasti suomalaisten on hankala omaksua viro preesensissä kolmansien persoonien saamia heikkoasteisia muotoja. (Remes 1995: 39.)

2.3. Tutkimuksen tavoite ja kyselymenetelmä

Luvussa 2.3.1 esittelen tutkimuskysymykseni. Luku 2.3.2 käsittelee keräämääni aineistoa ja sen keräämiseen käyttämääni kyselylomaketta. Esittelen myös kyselylomakkeessa esiintyvät verbit ja lomakkeeseen vastanneet informantit.

2.3.1. Tutkimuskysymykset

Pro gradu -tutkimukseni tarkastelee suomea vieraana kielenä opiskelevien virolaisten aktiivin myönteisen imperfektin taivutusta ja sitä, siirtyykö viron kielen imperfektissä hyvin laaja-alaisesti esiintyvä *-si*-tunnus myös suomen kielen sellaisiin verbeihin, joissa sitä ei yleiskielessä tavata. Vaikka tutkimukseni pääpaino on *-si*-tunnuksellisen imperfektin käytössä, analysoin myös vastaajien muita poikkeavia imperfektimuotoja ja taivutusta: minkälaisiin taivutusratkaisuihin he päätyvät eri verbityyppien yhteydessä ja turvaudutaanko taivutuksessa jonkin tietyn imperfektitunnuksen käyttöön enemmän kuin muiden. Olen jättänyt kielteiset imperfektimuodot tutkimukseni ulkopuolelle, koska *-si*-tunnuksen käyttö rajoittuu viron kielessä vain myönteisiin muotoihin. Tutkimuskysymykseni ovat:

- Miten virolaiset suomen opiskelijat muodostavat suomen imperfektin?
- Miten he käyttävät imperfektin *-si*-tunnusta, oikein vai väärin?
- Miten *-si*-tunnuksen käyttö vaihtelee verbityypin ja verbien mukaan?
- Mitä muita poikkeamia tai virheitä he tekevät imperfektin muodostuksessa?

2.3.2. Aineisto ja kyselylomake

Keräsin tutkimusaineistoni kyselylomakkeen avulla ja tähän kyselyyn vastasi yhteensä 59 Tarton yliopistossa suomea vieraana kielenä opiskelevaa opiskelijaa. Aineisto on kerätty kahtena eri ajankohtana: toukokuussa 2012 sekä saman vuoden joulukuussa. Kevään testitilaisuudessa olin itse läsnä ja selitin opiskelijoille kyselylomakkeen sisällön. Heidän opettajansa valvoi kanssani testitilaisuuden ja käänsi tarvittaessa joitain sanomiani asioita viroksi. Ohjeistin opiskelijoita täyttämään kyselylomakkeen niin, että jo vastattuun paperiin ei saanut enää myöhemmin palata, vaan se oli pidettävä väärinpäin käännettynä pöydällä. Painotin myös opiskelijoille sitä, etteivät he jättäisi kyselylomakkeeseen tyhjiä kohtia, vaan yrittäisivät vastata jokaiseen kohtaan. Vastausaikaa

oli varattu 90 minuuttia, joten vastaajilla oli tarpeeksi aikaa vastata kyselylomakkeeseen. Joulukuussa kerätyn aineiston testitilaisuudessa en itse valitettavasti voinut olla läsnä, mutta keväällä kanssani ollut opettaja teetätti kyselylomakkeeni opiskelijoille, jotka olivat aloittaneet hänen ryhmässään syksyllä suomen opiskelun. Tämä syksyllä alkanut kurssi ei ollut jatkoa kevään kurssille, vaan kyseessä oli kevään kurssille rinnakkainen kokonaisuus.

Kyselylomake (ks. Liite 1) koostuu kuudesta sivusta, joista kaksi ensimmäistä käsittelee vastaajan taustatietoja. Jokainen näistä kahden ensimmäisen sivun kysymyksistä on käännetty lomakkeessa viroksi, jotta informanttien olisi helpompi ja ehkä mukavampikin vastata niihin eikä väärinymmärryksiä kysymysten tarkoitteesta tulisi.

Kyselylomakkeeseen sisältyy taustatietojen lisäksi neljä tehtävää, joista ensimmäinen on oman tekstin tuottaminen valitusta aiheesta ja kolme viimeistä on mekaanisia taivutustehtäviä. Kirjoitustehtävässä informantit saivat itse valita neljästä annetusta otsikosta yhden ja kirjoittaa siitä noin 15 lauseen mittaisen tekstin. Jokainen kirjoitelman aihe edellyttää imperfektin käyttöä (ks. luku 3.3). Tehtävänanto on käännetty viroksi, mutta tekstien otsikot on jätetty suomeksi. Koska kyseessä on suomenkielinen kirjoitelma, sen otsikko ei mielestäni voi millään olla vironkielinen.

Ensimmäisessä taivutustehtävässä on 25 perusmuodossa olevaa suomen kielen verbiä, joista pyydetään muodostamaan yksikön 1. persoonan myönteinen imperfekti ja kirjoittamaan yksi vironkielinen vastine. Tämä vironkielinen sana kertoo, onko informantti ymmärtänyt suomenkielisen verbin vai onko hän vain taivuttanut sitä tehtävänannon mukaisesti, kuitenkin tuntematta kyseistä suomenkielistä sanaa. Tähän ensimmäiseen harjoitukseen olin valinnut verbeistä A-infinitiivimuodon, koska halusin nähdä, tunnistavatko oppijat verbityypin, jota kyseinen verbi edustaa, ja löytävätkö he näin verbille oikeanlaisen imperfektin tunnuksen. Koska suomen kielessä imperfekti muodostuu preesensin pohjalta, tässä tehtävässä suomenoppijoiden täytyi ensin tuottaa verbin preesensmuoto, että he voivat muodostaa imperfektin. Lisäksi halusin selvittää, muodostavatko oppijat imperfektimuodot suoraan suomenkielisten A-infinitiivien pohjalta, kuten he muodostaisivat viron kielen ma-infinitiivistä (*lugema: lugesin* 'lukea: luin'). Halusin siis nähdä, vaikuttaako heidän äidinkieltensä malli suomen imperfektin muodostukseen. Suurimpana erona imperfektin muodostuksessa näiden kahden kielen välillä on juuri se, että suomen kielessä imperfekti muodostetaan preesensin avulla, mutta virossa riittää pelkkä infiniitivimuoto.

Toisessa tehtävässä on 20 verbiä, mutta ne on valmiiksi taivutettu yksikön 1. persoonan indikatiivin preesensiin. Tehtävänantona on kirjoittaa annetusta muodosta imperfektissä oleva vastine. Tällä tehtävällä halusin selvittää, tunnistavatko oppijat jo valmiiksi taivutetusta sanasta sen perusmuodon ja verbityypin niin, että osaavat taivuttaa sitä imperfektissä. Myös tässä tehtävässä pyysin yhtä vironkielistä vastinetta suomen kielen verbille. Kolmas tehtävä on sama kuin

edeltäjänsä, mutta tässä verbit on taivutettu yksikön 3. persoonaan. Nämä kaksi jälkimmäistä taivutustehtävää antavat mahdollisuuden selvittää, tarjoaako kielenoppija äidinkiellensä mukaisesti erilaisia imperfektin tunnuksia yksikön 1. ja 3. persoonaan.

Jokaisen kolmen taivutustehtävän tehtävänannot on käännetty viroksi, ja niihin sisältyvät myös vironkieliset esimerkit siitä, mitä tehtävässä täytyy tehdä. Vaikka oppijoiden suomen kielen taso olisi sallinut myös suomenkielisten tehtävänantojen käytön, en kuitenkaan halunnut ottaa sitä riskiä, että tehtävissä olisi syntynyt väärinymmärryksiä.

2.3.2.1. Kyselylomakkeen verbit

Riionheimo (2007: 318-320) on jakanut omassa tutkimuksessaan esiintyneet suomen kielen verbit viiteen eri ryhmään sen mukaan, miten nämä verbit eroavat suomen ja viron kielessä toisistaan. Nämä ryhmät ovat: 1) suomalaiset verbit, joilla ei ole vastinetta viron kielessä (*ymmärtää: aru saama*); 2) verbit, joilla on suomessa ja virossa samanlaiset tai lähes samanlaiset vastineet (*alkaa: algama*); 3) suomessa ja virossa esiintyvät samantapaiset verbit, mutta verbien välillä on enemmän eroja (*poltaa: põletama*); 4) verbit, jotka ovat suomessa ja virossa samantapaiset, mutta niiden merkitykset ovat osittain tai kokonaan erilaiset (*arvata: arvama*) sekä 5) virolaiset verbit, joilla ei ole vastinetta suomen kielessä (*ütlema: sanoa*) (mp). Nämä verbiryhmät sisältävät hyvin erilaisia verbejä, joista osa on suomen kielessä hyvinkin frekventtejä ja osaa käytetään harvemmin.

Hyödynsin Riionheimon verbijaottelua valitessani kyselylomakkeeseeni suomenkielisiä verbejä. Verbivalintoihini vaikutti myös niiden frekvenssit suomen kielen oppikirjoissa. Esimerkiksi verbit *lukea* ja *kirjoittaa* ovat suomen kielen opiskelun alkuhetkistä lähtien mukana, mutta sellaiset verbit kuten *taittaa* ja *torua* eivät välttämättä ole lainkaan tuttuja oppikirjojen sivuilta. Olen jättänyt verbityypin 6 tutkimukseni ulkopuolelle sen harvinaisuuden vuoksi, mutta muut viisi verbityyppiä on edustettuina kyselylomakkeeseen valitsemissani verbeissä. Nämä verbit eivät kuitenkaan jakaudu tasaisesti näiden viiden verbityypin suhteen, sillä pidän tasapuolisen edustettavuuden sijaan tärkeämpänä sitä, että jokainen imperfektin tunnus ja muodostusmalli esiintyy kyselylomakkeen verbeissä. Esimerkiksi verbityypin 5 kuuluvien verbien imperfektin muodostus noudattaa samaa kaavaa verbityypin 3 ja verbityypin 1 *vetää*-verbien kanssa, joten en ole nähnyt oleellisena sisällyttää suurta määrää verbityypin 5 verbejä kyselylomakkeen tehtäviin, varsinkaan, kun niistä suuri osa on melko harvakäyttöisiä. Verbityypin 1 verbejä esiintyy kyselylomakkeen taivutustehtävissä muita verbityyppejä enemmän, sillä näillä verbeillä on myös muita taivutustyyppiejä enemmän imperfektin tunnusvariantteja. Verbityyppiä 1

ei edusta vain muutama verbi, vaan jokaista verbityypin 1 alaryhmää edustaa pieni joukko erilaisia verbejä.

Kyselylomakkeessa on yhteensä 45 suomenkielistä verbiä, joista osaa käytetään hyvin laajasti ja joilla on viron kielessä lähes samantapainen vastine. Näihin 45 verbiin sisältyy myös muutama vähän harvinaiskäyttöisempi verbi, joilla ei ole suoranaista vastinetta viron kielessä. Nämä 45 verbiä antavat tietoa siitä, kuinka hyvin oppijat hallitsevat suomen kielen imperfektin muodostuksen säännöt eli löytävätkö he annetusta verbistä jonkin vihjeen siitä, minkä verbityypin, ja mahdollisesti sen jonkin alaryhmän, mukaisesti siihen suomen kielessä muodostuu imperfekti.

Taulukossa 4 ovat kaikki aineistossani esiintyvät verbit niiden viron kielessä saamansa vastaavuuden mukaan. Riionheimon viidestä ryhmästä olen valinnut tutkimukseeni vain neljä, sillä viides ryhmä, johon kuuluvat virolaiset verbit, joilla ei ole vastinetta suomen kielessä, ei ole tutkimukseni kannalta olennainen. Taulukon vasemmassa reunassa olevat neljä ryhmää kuvailevat suomenkielisen verbin saamaa vastinetta viron kielessä. Nämä ryhmät ovat Riionheimon (2007: 318-320) luokittelusta.

Taulukko 4. Kyselylomakkeessa esiintyvien suomenkielisten verbin vastaavuudet viron kielessä.

Verbien vastaavuus viron kielessä	Kyselylomakkeen verbit
Ei vastaavuutta viron kielessä	haastaa, kertoa, leikkiä, luuhata, ojentaa, pelata, purkaa, taittaa, torua, ymmärtää
Virossa (lähes) samanlainen vastine	alkaa, antaa, auttaa, huutaa, hypätä, juosta, kaataa, kaivaa, kieltää, kirjoittaa, kutsua, kysyä, käydä, lentää, lukea, nauraa, nähdä, oppia, osata, rikkoa, syödä, tahtoa, tanssia, tehdä, tuntea, valita, vastata, vetää, viedä, yöpyä
Virossa samantapainen vastine, mutta verbien välillä enemmän eroja	kuunnella
Virossa samantapainen vastine, mutta merkitys on osittain tai kokonaan erilainen	ampua, haluta, rakentaa, tavata

Taulukon 4 ensimmäisen ryhmän muodostavat sellaiset suomenkieliset verbit, joilla ei ole vastaavuutta viron kielessä. Kyseessä on kuitenkin kirjaviro, eli vaikka tämän ryhmän kuvaus kuulostaakin hyvin selvärajaiselta, tämän ryhmän verbeille saattaa löytyä jonkinlainen vastine viron murteista (Riionheimo 2007: 156).

Toinen ryhmä koostuu sellaisista suomenkielisistä verbeistä, joilla on virossa samanlainen tai lähes samanlainen vastine. Tällaisten verbien merkitykset myös muistuttavat toisiaan (Riionheimo 2007: 156). Vaikka tähän ryhmään kuuluvissa verbeissä on viron ja suomen välillä havaittavissa äänteellisiä eroja, ne rinnastetaan helposti toisiinsa ja näin ollen myös mahdollisesti sekoittuvat helposti. Nämä verbit voivat myös olla suomessa ja virossa äänteellisesti samanlaiset, mutta eroavat toisistaan jollain muulla tavalla. (mp.) Tällaisia eroja voivat olla esimerkiksi viron kielestä puuttuva vokaalisointu (*hypätä* vrt. *hüppama*) tai suomenkielisestä vastineesta puuttuva astevaihtelu (*osata* vrt. *oskama*) (mts. 158). Kolmanteen ryhmään kuuluu vain yksi verbi, *kuunnella*. Tämä verbi eroaa edellisen ryhmän verbeistä siinä, että sillä on virossa samantapainen vastine, mutta näiden välinen ero on suurempi kuin toiseen ryhmään kuuluvien verbien ja niiden vironkielisten vastineiden välillä (mp).

Neljännen ja viimeisen ryhmän muodostavat sellaiset verbit, joilla on suomessa ja virossa samantapaiset vastineet, mutta niiden merkitykset ovat osittain tai kokonaan erilaiset. Osittaisesta merkityserosta on kyse silloin, kun kyseisellä verbillä on yhteisen osamerkityksen lisäksi viron kielessä myös jokin toinen, suomen kielestä täysin puuttuva osamerkitys (*kukkua* vrt. *kukkuma* 'kukkua, pudota') (Riionheimo 2007: 158). Kun on kyse kokonaan erilaisesta merkityserosta, suomen ja viron verbit eivät vastaa lainkaan toisiaan (*hakata* vrt. *hakkama* 'aloittaa') (mp).

Luvuissa 3.1 ja 3.2, joissa esittelen tarkemmin aineiston taivutustehtävät, olen jaotellut nämä 45 verbiä verbityypeittäin ja mahdollisten alaryhmien mukaan. Näiden 45 verbin lisäksi aineisto koostuu myös vastaajien kirjoitelmissa esiintyneistä verbeistä, joita on yhteensä 90. Kirjoitelmissa esiintyneitä verbejä käsittelen tarkemmin luvussa 3.3.

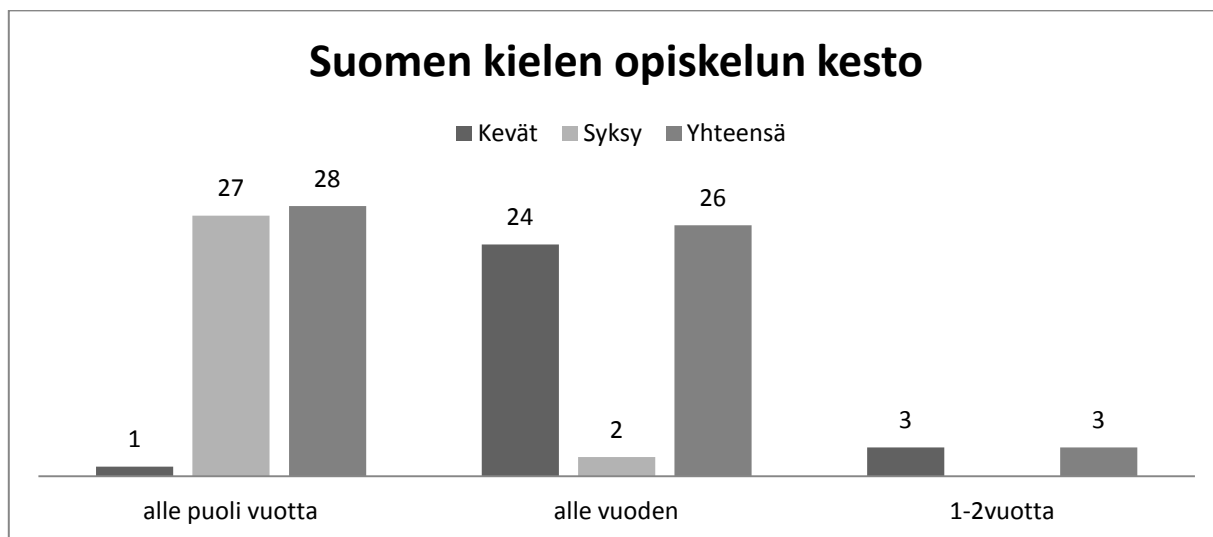
2.3.2.2. Informantit

Kyselyyni vastanneet ovat Tarton yliopistossa opiskelevia nuoria aikuisia. Koska he asuvat ja opiskelevat Virossa, he oppivat suomen kieltä autenttisen puhujayhteisön ulkopuolella. Tutkimukseni ei siis käsittele yleisesti virolaisia, jotka opiskelevat suomea toisena tai vieraana kielenä, vaan se keskittyy vain kyseisiin, Tarton yliopistossa opiskeleviin, viroa äidinkielenään puhuviin henkilöihin, jotka oppivat suomen kieltä vieraana kielenä.

Kyselylomakkeisiin vastasi yhteensä 59 opiskelijaa, joista 57 kertoi äidinkielekseen viron ja kahden äidinkieli oli venäjä. Koska tutkimukseni käsittelee juuri suomen ja viron imperfektitaivutusta ja sitä, vaikuttaako oma äidinkieli lähisukukielen oppimiseen, en ota näiden kahden venäjää äidinkielenään puhuvan opiskelijan testituloksia mukaan tutkimukseeni. Vaikka

molemmat venäjää äidinkielenään puhuvat opiskelijat kertoivat kyselylomakkeessa käyttävänsä kotona myös viroa, en kuitenkaan tiedä, kuinka laajasta viron kielen käytöstä on kyse. Näin ollen informanttien lukumääräksi jää 57, joista 9 on miehiä ja 48 naisia. Käytän tutkimuksessani puhuessani informanttien ja vastausten määristä prosenttien sijaan lukumääriä, sillä kyseessä on kuitenkin sen verran pieni ryhmä, että prosenttimäärät voivat kuulostaa harhaanjohtavilta.

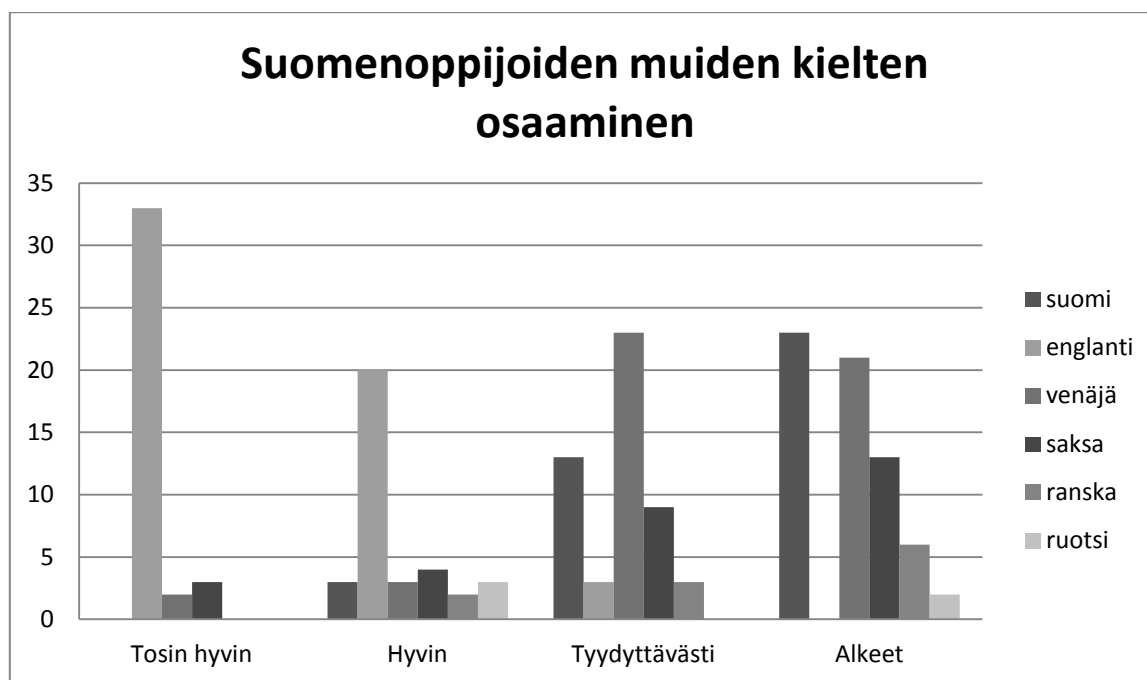
Kyselylomake on rakennettu niin, että ennen varsinaisia verbitehtäviä informantit kertoivat taustoistaan suomen kielen opintojen suhteen. Näitä taustatietoja käsittelevässä osiossa yksi kysymys liittyy suomen kielen opintojen pituuteen. Kuviossa 1 on informanttien suomen kielen opintojen kesto. Koska kevään aineisto on kerätty ensin, esitän sen myös kuvioissa ensimmäisenä, vaikka koulumaailmassa syksy aloittaakin lukuvuoden.

Kuvio 1. Suomen kielen opiskelun kesto.

Keväällä kyselyyn vastanneista suurin osa on opiskellut suomea alle vuoden, kun taas valtaosa syksyllä vastanneista on opiskellut alle puoli vuotta. Tätä kuviota tarkastellessa on kuitenkin hyvä muistaa, että kevään aineisto on kerätty toukokuussa 2012 ja syksyn aineisto joulukuussa 2012 eli kyseessä on kaksi erillistä ryhmää. Vastauksia nopeasti vilkaisemalla saattaa nimittäin vaikuttaa siltä, että kyseessä olisi yksi ja sama ryhmä, joka olisi syksyllä aloittanut opintonsa ja jatkanut niitä sitten keväällä, ja näin ollen vastannut kyselyyni kahdesti.

Halusin myös kartoittaa sitä, kuinka montaa eri kieltä informantit puhuvat äidinkieltensä lisäksi ja kuinka hyvin. Näihin vastauksiin täytyy kuitenkin suhtautua pienellä varauksella, sillä informantit ovat itse arvioineet kunkin kielen osaamisensa valmiiksi antamillani tasoilla: *tosi hyvin* / *hyvin* / *tydyttävästi* / *alkeet*. Olen kerännyt kuvioon 2 kuusi eniten mainittua kieltä sen mukaan, kuinka hyvin informantit ovat kuvailleet niitä osaavansa.

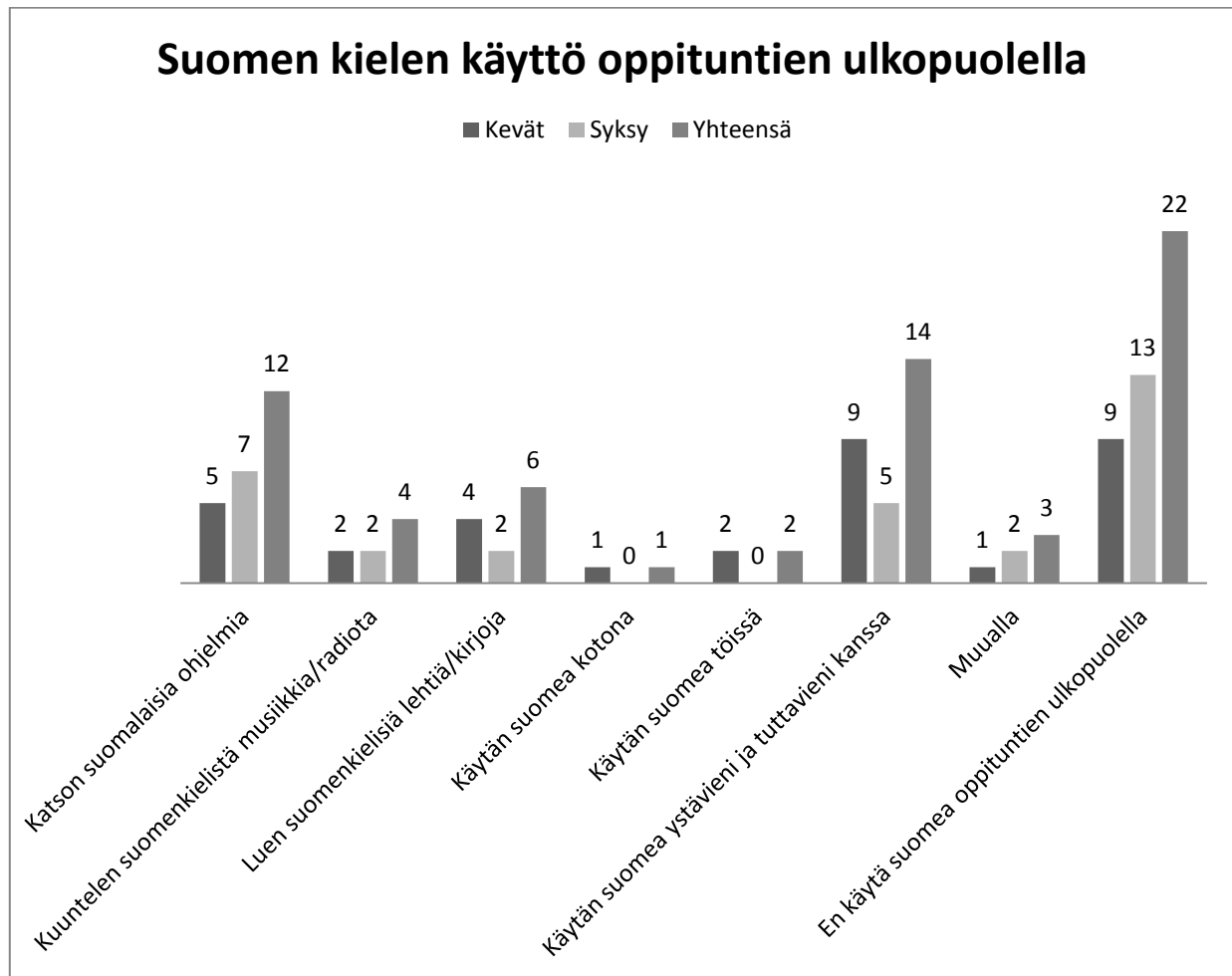
Kuvio 2. Suomenoppijoiden muiden kielten osaaminen.

Englannin kielen osaamista kuvaillaan pääosin todella hyväksi tai hyväksi, kun taas venäjän kielen hallinta määritellään tyydyttäväksi tai alkeistasolle. Mielenkiintoinen on suomen kielen osaamisen kuvaus, sillä suuri osa informanteista on sitä mieltä, että suomen kielen opinnot hallitaan vain tyydyttävästi tai alkeistasoisesti. Koska informanttien suomen kielen taitotaso on A2-tasolla, en täysin usko sitä, että heidän suomen kieli vastaisi todellisuudessa alkeistason kielitaitoa. Koska kyseessä on juuri suomen kieleen liittyvä tutkimus, he saattavat kritisoida tiukemmin juuri suomen kielen osaamistaan. Taulukossa esittelemieni kielten lisäksi informantit kertoivat osaavansa italiaa, espanjaa, latviaa, unkaria, ranskaa, latinaa, kreikkaa, japania sekä portugalia.

Kyselylomakkeen viimeinen taustatietojä käsittelevä kysymys koskee informanttien suomen kielen harrastuneisuutta. Kyselylomakkeen kysymykseen *Käytätkö suomen kieltä myös oppituntien ulkopuolella?* olin antanut valmiit vastausvaihtoehdot: a) *Katson suomalaisia televisio-ohjelmia*, b) *Kuuntelen suomenkielisiä radio-ohjelmia*, c) *Luen suomenkielisiä lehtiä /kirjallisuutta*, d) *Käytän suomea kotona*, e) *Käytän suomea töissä*, f) *Käytän suomea ystävien ja tuttavieni kanssa sekä g) Muualla, missä*. Informantit ovat voineet valita yhden tai useamman vastausvaihtoehdon ja tämän lisäksi vielä täydentää vastaustaan valitsemalla viimeisen kohdan, mikäli sopivaa vaihtoehtoa ei ollut tarjolla. Vaihtoehtona ei ole erikseen sellaista kohtaa, jonka vastaaja olisi voinut valita, mikäli hän ei käytä suomea oppituntien ulkopuolella. Tällaisissa tilanteissa suurin osa vastaajista on kuitenkin valinnut kohdan g) *Muualla, missä* ja kirjoittanut sen perään, ettei käytä suomea koulun

ulkopuolella. Myös tyhjiksi jätetyt vastaukset olen tulkinnut siten, ettei informantti käytä suomea kuin koulussa. Tämän kysymyksen vastaukset olen koonnut kuvioon 3.

Kuvio 3. Suomen kielen käyttö oppituntien ulkopuolella.

Olen korvannut kyselylomakkeen kohdan *a) Katson suomalaisia televisio-ohjelmia* kuviossa kohdalla *Katson suomalaisia ohjelmia*, sillä muutama informantti vastasi katsovansa television lisäksi internetistä erilaisia suomenkielisiä ohjelmia ja videoita, joten olen laskenut ne televisio-ohjelmien katselemisen kanssa samaan kategoriaan. Lisäksi vaihtoehtoon *b) Kuuntelen suomenkielisiä radio-ohjelmia* olen lisännyt suomenkielisen musiikin kuuntelun, jota pari informanttia kertoi harrastavansa. Kohtaan *g) Muualla* vastanneet kolme informanttia kertoivat käyttävänsä suomea matkustaessaan Suomeen lomalle tai töihin.

Vastaajat käyttävät suomen kieltä oppituntien ulkopuolella vaihtelevasti. Eniten suomea kerrotaan käytettävän ystävien ja tuttavien kanssa, jopa joka neljäs vastaaja on valinnut tämän vaihtoehdon. Tämä on mielestäni yllättävän korkea määrä. Tosin kysymyksessä ei ole määriteltä sitä, kuinka paljon tai usein he suomea käyttävät ystävien ja tuttavien kanssa, joten

kyseessä voi olla jopa vain kerran vuodessa tapahtuva asia. Tämän lisäksi informantit kertovat käyttävänsä suomea katsoessaan suomenkielisiä ohjelmia televisiosta tai internetistä. Mielenkiintoista on huomata se, että yli kolmasosa informanteista ei käytä suomea muualla kuin suomen kielen oppitunneilla.

Erityistä huomiota herättää myös se, että yksi informantti kertoo käyttävänsä suomea myös kotona. Hän ei kuitenkaan mainitse tätä asiaa toiseen kertaan, kun kyselylomakkeessa esiintyy kysymys *Käytätkö äidinkielen lisäksi myös muita kieliä kotona?* Mielenkiintoisen asiasta tekee se, että tämä kysymys esiintyy kyselylomakkeessa ennen kysymystä suomen kielen harrastuneisuudesta. Mikäli kysymykset olisivat lomakkeessa toisin päin, olisi vielä ymmärrettävää, että vastaaja olisi voinut ajatella jo kerran vastanneensa kyseiseen kysymykseen ja jättänyt sen vuoksi toistamatta käyttävänsä suomea myös kotona.

3. IMPERFEKTIN MUODOSTUS: -SI-TUNNUKSEN KÄYTTÖ

Tässä luvussa käsittelen aineistossa esiintyviä -si-tunnuksellisia imperfektimuotoja. Luvussa 3.1 tarkastelen ensimmäistä taivutustehtävää. Luku 3.2 käsittelee toista ja kolmatta taivutustehtävää, jotka ovat siis persoonanvaihdosta lukuun ottamatta täysin identtiset tehtävät. Luvussa 3.3 esittelen vastaajien kirjoitelmissa esiintyvien verbien -si-tunnuksellisia imperfektimuotoja. Vaikka kirjoitustehtävä onkin kyselylomakkeessa ensimmäisenä tehtävänä, käsittelen sen kuitenkin viimeisenä. Koska taivutustehtävät koostuvat huolella valitsemistani verbeistä, jotka muodostavat eräänlaisen rungon koko kyselylomakkeelle, tarkastelen niistä saamiani tuloksia ensimmäisenä. Kirjoitelman olen sijoittanut kyselylomakkeen ensimmäiseksi tehtäväksi vain sen vuoksi, etteivät taivutustehtävissä esiintyvät verbit anna minkäänlaista apua näihin kirjoitelmiin.

3.1. Imperfektin muodostus A-infinitiivin pohjalta

Ensimmäiseen taivutustehtävään sisältyy 25 A-infinitiivissä olevaa verbiä. Tehtävänantona on muodostaa annetun muodon pohjalta yksikön 1. persoonan imperfektimuoto ja lisätä yksi vironkielinen vastine kyseiselle verbille. Tähän taivutustehtävään kuuluvat 25 verbiä eivät jakaudu tasaisesti viiden verbityypin suhteen, vaan esimerkiksi verbityyppiin 1 kuuluvia verbejä on huomattavasti enemmän kuin muihin verbityyppeihin kuuluvia verbejä. Tämä on ollut tietoinen valinta, sillä verbityypin 1 verbeillä on muita verbityyppejä enemmän erilaisia imperfektin tunnuksia ja alaryhmiä. Olen tässä tehtävässä jättänyt kokonaan verbityypin 5 pois, sillä siinä muodostuu imperfekti samalla tavalla kuin verbityypin 1 *vetää*-verbeissä ja verbityyppiin 3 kuuluvissa verbeissä, joita tässä tehtävässä esiintyy yhteensä kuusi kappaletta (*lukea, vetää, purkaa, oppia, juosta* ja *kuunnella*).

Olen jaotellut tässä tehtävässä esiintyneet verbit taulukossa 5 verbityypeittäin sekä niiden mahdollisten alaryhmien mukaan. Lisäksi taulukossa on taivutustehtävässä esiintyneiden -si-tunnuksellisten imperfektimuotojen lukumäärä kaikista esiintymiskerroista. Vaikka tehtävään sisältyy yhteensä vain seitsemän verbiä, joissa -si-tunnuksen käyttö on yleiskielen mukainen (*huutaa, lentää, ymmärtää, hypätä, luuhata, tavata* ja *vastata*), myös muissakin verbeissä esiintyy jonkin verran -si-tunnusta.

Taulukko 5. Ensimmäisessä taivutustehtävässä esiintyneet verbit tyypeittäin ja niissä käytettyjen *-si*-tunnuksellisten imperfektimuotojen lukumäärä.

Verbityyppi ja mahd. alaryhmä	Tehtävässä esiintyneet verbit	<i>-si</i> -muotojen määrä kaikista esiintymiskerroista
Verbityyppi 1 <i>sanoa</i> -verbit	ampua, kutsua, tahtoa, torua, yöpyä	17/285
Verbityyppi 1 <i>vetää</i> -verbit	lukea, oppia, purkaa, vetää	24/228
Verbityyppi 1 <i>maksaa</i> -verbit	auttaa, haastaa, kaivaa, nauraa	22/228
Verbityyppi 1 <i>tietää</i> -verbit	huutaa, lentää, ymmärtää	50/171
Verbityyppi 2	käydä, tehdä, viedä	19/171
Verbityyppi 3	juosta, kuunnella	6/114
Verbityyppi 4	hypätä, luuhata, tavata, vastata	127/228

-si-tunnuksellisten muotojen lukumäärää tarkastellessa on hyvä muistaa, että kyseiset lukemat ovat yhteismääriä kyseisten verbityyppien ja alaryhmien verbeistä. Ne eivät kuvaa yksittäisten verbien saamia *-si*-tunnusten lukumääriä. Näitä tarkastelen kunkin verbityypin ja sen alaryhmän osalta lähemmin luvuissa 3.1.1 ja 3.1.2. Ensin otan käsittelyyn ne verbit, jotka saavat yleiskielen mukaan *-si*-tunnuksen imperfektissä. Tämän jälkeen esittelen muissa verbeissä kohtaamiani *-si*-tunnuksellisia imperfektimuotoja.

3.1.1. Yleiskielen mukainen *-si*-tunnuksen käyttö

Verbityypin 1 *tietää*-verbit saavat imperfektissä *-si*-tunnuksen. Tällaisia verbejä ensimmäisessä taivutustehtävässä edustavat verbit *huutaa*, *lentää* ja *ymmärtää*. Olen listannut nämä verbit taulukkoon 6 niissä käytettyjen *-si*-tunnuksellisten imperfektimuotojen lukumäärän mukaan. Taulukossa on myös jokaisesta verbistä eniten käytetty *-si*-tunnuksellinen muoto. Näiden lisäksi olen ottanut huomioon sen, onko *-si*-tunnusta käytetyn muodon kohdalla kyseinen suomenkielinen verbi ymmärretty eli onko vastaaja osannut kirjoittaa kyselylomakkeeseen jonkin vironkielisin vastineen kyseiselle verbille. Taulukon viimeisessä sarakkeessa on yksi vironkielinen vastine suomenkieliselle verbille. Jokaista verbiä on taivutettu vastaajien lukumäärän verran eli 57 kertaa.

Taulukko 6. Verbityypin 1 *tietää*-verbeissä esiintyneet *-si*-tunnukselliset muodot.

Verbin perusmuoto	<i>-si</i> -muotojen määrä kokonaismäärästä	Eniten käytetty <i>-si</i> -muoto	Verbin merkitys ymmärretty	Vironkielinen vastine
ymmärtää	22/57	ymmärsin	15/22	aru saada
lentää	18/57	lensin	18/18	lennata
huutaa	10/57	huutasin	1/10	hüüda

Kuten taulukosta on havaittavissa, käytettyjen *-si*-tunnusten lukumäärä ei välttämättä kerro suoraan siitä, onko kyseistä verbiä taivutettu kieliopillisesti oikein. Olen laskenut *-si*-tunnuksellisiin muotoihin myös sellaiset esiintymät, jotka eivät ole täysin yleiskielen mukaan muodostettu, mutta joissa on kuitenkin käytetty *-si*-tunnusta. Tällaisia verbimuotoja esiintyy taivutustehtävässä suhteellisen paljon ja esimerkiksi verbin *huutaa* eniten käytetty *-si*-tunnuksellinen muoto on *huutasin* (vrt. *huusin*).

Eniten *-si*-tunnuksellisia muotoja käytetään *ymmärtää*-verbin kanssa, jossa 57 taivutetusta muodosta 22 on *-si*-tunnuksellista. Tämä verbi on suomen kielen oppijoille todella tuttu, sillä sitä käytetään oppitunneilla jo alkuvaiheesta lähtien. Viron kielessä tällä verbillä ei ole läheistä vastinetta (vrt. *aru saada*). Vaikka kolmasosa *-si*-tunnuksellista muotoa käyttäneistä vastaajista ei olekaan osannut sanoa *ymmärtää*-verbille oikeaa vironkielistä vastinetta, verbiä on tästä huolimatta taivutettu oikein. Apua taivutukseen ei ole saatu vastaajien äidinkielestä siinä esiintyvän kaukaisen vastineen vuoksi, eli oikeanlainen muoto lienee peruja suomen kielen oppitunneilta, joissa verbiä on voitu käyttää useinkin.

Muoto *ymmärsin* ei suinkaan ole ainoa *ymmärtää*-verbistä käytetty *-si*-tunnuksellinen imperfektimuoto, vaan aineistossa esiintyvät myös muodot *ymmärtäsin* ja *ymmäräsin*. Muoto *ymmärtäsin* on muodostettu A-infinitiivistä, josta on poistettu verbityypille 1 ominainen tunnus *-A*, minkä jälkeen saatuun *ymmärtä*-vartaloon on lisätty imperfektin tunnus *-si*-. Kyseinen muodostuskaava noudattaa viron kielen *ma*-infinitiiviin pohjautuvaa imperfektin muodostusta. *Ymmäräsin*-muoto on heikossa asteessa olevan vartalon perusteella muodostettu yksikön 1. persoonan preesensmuodosta, jossa *-si*-tunnus on lisätty vartalon ja persoonapäätteen väliin (*ymmärrä/n + si > ymmärrä/si/n*). Kirjoituksessa toinen *r*-kirjain näyttää tipahtaneen pois. Muodot *ymmärtäsin* ja *ymmäräsin* esiintyvät aineistossa kuitenkin yhteensä vain kolme kertaa, joten valtaosa *-si*-tunnuksellisista imperfektimuodoista on yleiskielen mukaan muodostettuja.

Lentää-verbistä esiintyy yhteensä 18 -*si*-tunnuksellista imperfektimuotoa, joista 12 on yleiskielen mukaan muodostettu *lensin*. Suomenkielinen verbi on myös ymmärretty hyvin, mihin on vaikuttanut osaltaan viron kielen läheinen vastine *lennata*. *Lensin*-muodon lisäksi aineistossa esiintyvät muodot *lentäsin*, *lendäsin*, *lennäsin* sekä *lentsin*. *Lentäsin* ja *lendäsin* on muodostettu samalla tavalla, niiden erona on vain kvalitatiivinen astevaihtelu (t:d), joka ei yleiskielessä tämän verbin kohdalla edes toteudu. Näitä muotoja esiintyy aineistossa yhteensä viisi kertaa ja ne on muodostettu A-infinitiivin pohjalta viron mallin mukaisesti. Verbin A-infinitivistä on poistettu tunnus -A ja lisätty saatuun vartaloon imperfektin tunnus. Valittuun muotoon on vaikuttanut viron kielen vastaava imperfektimuoto *lendasin* 'lensin'.

Muodot *lennäsin* ja *lentsin* esiintyvät aineistossa vain kerran. *Lennäsin*-muodon pohjalla näyttäisi olevan yksikön 1. persoonan preesensmuoto *lennän*, johon imperfektin tunnus -*si*- on lisätty. *Lentsin*-muoto vaikuttaa mielenkiintoiselta ja siinä on nähtävissä vahva viron kielen vaikutus. *Lentää*-verbin kyseinen imperfektimuoto on muodostettu samoin kuin viron verbien III konjugaatioryhmään kuuluvien konsonanttivartaloisten verbien imperfekti eli tunnus -*si*- liittyy vartalon konsonantiin (*saatma*: *saatsin* vrt. *lentsin*).

Verbistä *huutaa* esiintyy vain 10 -*si*-tunnuksellista muotoa, joista eniten käytetty on yleiskielen vastainen *huutasin*. Verbin taivutuksen oikeellisuuteen lienee vaikuttanut se, ettei suomenkieliselle verbille ole osattu yhdistää vironkielistä vastinetta *hüüida*. Vaikka *huutaa*-verbin merkitys onkin jäänyt vastaajille epäselväksi, on sen imperfektimuoto muodostettu -*si*-tunnuksen avulla, vaikka yleiskielen mukaiseen *huusin*-muotoon päätyy vain yksi vastaaja.

Huutasin-muoto on muodostettu A-infinitiivin kautta niin, että tunnuksen -A poistamisen jälkeen vartaloon on lisätty -*si*-tunnus. Tämä noudattaa viron kielen imperfektin muodostuskaavaa. Aineistossa esiintyy myös kerran *huudasin*, joka näyttäisi muodostetun preesensin heikkoasteisen vartalon avulla. Muita esiintyneitä muotoja ovat *huuttasin* ja *huutsin*, jotka esiintyvät vain kerran aineistossa. Muodossa *huutsin* on nähtävissä viron kielen imperfektin muodostuksen vaikutus *lentää*-verbin yhteydessä esiintyneen *lentsin*-muodon tavoin.

Ensimmäiseen taivutustehtävään sisältyy myös neljä verbityyppiä 4 edustavaa verbiä: *hypätä*, *luuhata*, *tavata* ja *vastata*. Verbityypin 4 verbit ovat supistumaverbejä ja ne saavat yleiskielessä -*si*-tunnuksellisen imperfektin. Taulukossa 7 esittelen nämä neljä verbiä sen mukaan, kuinka monta -*si*-tunnuksellista muotoa niiden kohdalla on käytetty. Kuten taulukossa 6, olen myös tässä taulukossa listannut jokaisen verbin kohdalla niistä eniten käytetyn -*si*-tunnuksellisen muodon, yhden vironkielisen vastineen sekä sen, onko suomenkielisen verbin merkitys ymmärretty taivutustehtävässä.

Taulukko 7. Verbityypissä 4 esiintyneet *-si*-tunnukselliset muodot.

Verbin perusmuoto	<i>-si</i> -muotojen määrä kokonaismäärästä	Eniten käytetty <i>-si</i> -muoto	Verbin merkitys ymmärretty	Vironkielinen vastine
hypätä	35/57	hyppäsin	35/35	hüpata
tavata	33/57	tapasin	30/33	kohata
vastata	30/57	vastasin	30/30	vastata
luuhata	29/57	luuhasin	0/29	patseerida

Oletetustikin näiden verbien kohdalla käytetään muita verbejä enemmän *-si*-tunnuksellisia imperfektimuotoja, myös sellaisen verbin kohdalla, jonka merkitys on jäänyt ymmärtämättä (*luuhata*).

Hypätä-verbillä on virossa hyvin läheinen vastine *hüpata*, mikä on auttanut myös suomenkielisen verbin merkityksen ymmärtämisessä. Lisäksi tämä vironkielinen verbi saa imperfektissä *-si*-tunnuksen, joten viron *hyppäsin* on osaltaan tukenut vastaajien päätöstä käyttää *-si*-tunnusta myös suomenkielisen verbin kohdalla. *Hypätä*-verbin 57 taivutetusta muodosta 35 on *-si*-tunnuksellista. Yleisin muoto on *hyppäsin*, jonka lisäksi esiintyy vain yksi toinen variantti, *hypäsin*. Tällaisia astevaihteluttomia muotoja löytyy taivutustehtävästä seitsemän kappaletta.

Myös *tavata*-verbin imperfektimuodoissa käytetään paljon *-si*-tunnusta. Tällä verbillä ei ole viron kielessä läheistä vastinetta (vrt. *kohata*), mutta verbin frekvenssi on edesauttanut oikean imperfektitunnuksen valintaan. Yleiskielen mukaisia *tapasin*-muotoja esiintyy taivutustehtävässä yhteensä 27 kappaletta. Tämän lisäksi tarjotaan muotoja *tavasin*, *tavaisin* sekä *tapsin*. Näistä ensin mainittu esiintyy aineistossa neljästi, kaksi jälkimmäistä vain kerran. Muodot *tavasin* ja *tavaisin* ovat yleiskiellisen *tapasin* mukaisia, niissä ei vain toteudu astevaihtelu. *Tavaisin*-muoto on lisäksi pleonasmi. Tämän muodon kohdalla astevaihtelu jää toteutumatta ja vartaloon on lisätty imperfektin *i*, vaikka kyseinen tunnus ei esiinny lainkaan verbityypin 4 verbien yhteydessä. Saatuun vartaloon on lisätty myös *-si*-tunnus.

Hyvin mielenkiintoinen on aineistossa esiintynyt muoto *tapsin*, jossa ei ole minkäänlaista vihjettä siitä, miten tällaiseen muotoon on päädytty. Olen kaikesta huolimatta laskenut sen *-si*-tunnuksellisiin muotoihin, sillä verbin A-infinitiivissä ei esiinny kirjainta *s*. Mikäli näin olisi, muodon *s*-kirjainta olisi voinut pitää jäänteinä perusmuodosta eikä osana imperfektin tunnusta. Vaikka *tapsin*-muoto poikkeaa muista *tavata*-verbin imperfektimuodoista, sille löytyy identtinen muoto vironkielisen *tappaa*-verbin yksikön 1. persoonan imperfektimuodosta (*tappa: tapsin* 'tappaa: tapoin'). On siis mahdollista, että kyseinen muoto on siirtynyt virosta suomen kieleen, mutta verbien merkitykset ovat menneet sekaisin.

Verbillä *vastata* on viron kielessä täysin identtinen vastine, joka myös saa imperfektissä *-si*-tunnuksen. Verbistä esiintyy 30 *-si*-tunnuksellista imperfektimuotoa, jotka kaikki ovat muotoa *vastasin*. Muunlaisia *-si*-tunnuksen sisältäviä variantteja tästä verbistä ei esiinny. Koska verbillä on identtinen vastine viron kielessä, 30 *-si*-tunnuksen sisältää imperfektimuotoa kuulostaa hyvin vähäiseltä. On mahdollista, että vironkielinen vastine on vaikuttanut suomenkielisen verbin taivutukseen käänteisesti, eli vastaajat ovat olleet tietoisia oman äidinkiellensä vastaavasta muodosta, mutta eivät ole ottaneet siitä mallia suomen verbin taivutukseen, koska eivät ole uskoneet niiden olevan identtiset.

Luuhata-verbillä ei ole viron kielessä läheistä vastinetta ja sen merkitys on myös jäänyt tuntemattomaksi. Tästä huolimatta siitä esiintyy 29 *-si*-tunnuksellista imperfektimuotoa, mikä tarkoittaa sitä, että verbi on tunnistettu kuuluvaksi verbityyppiin 4 ja saavan siis imperfektissä *-si*-tunnuksen. Eniten käytetään muotoa *luuhasin*, jota esiintyy aineistossa 26 kertaa. Tämän lisäksi tarjotaan muotoja *luuhtasin*, *luuhkasin* sekä *luuhisin*, kutakin vain kerran. Mikään näistä muodoista ei suoranaisesti paljasta, miten kyseiseen muotoon on päädytty. *Luuhkasin*-muodossa verbi on ilmeisesti oletettu kuuluvan astevaihteluun *pelätä*-verbin tavoin (*pelätä*: *pelkäsin*, *luuhata*: **luuhkasin*). Muoto *luuhisin* on pleonasmi, jossa vartalovokaali *a* on hävinnyt *i*-tunnuksen edeltä, jonka jälkeen imperfektin kategoriaa on merkattu vielä tunnuksella *-si*.

3.1.2. Yleiskielen vastainen *-si*-tunnus

Verbit *ampua*, *kutsua*, *tahtoa*, *torua* ja *yöpyä* kuuluvat verbityypin 1 *sanoa*-verbeihin eli niiden imperfektimuodoissa imperfektin tunnus *i* muodostaa diftongin verbin vartalovokaalin kanssa. Aineistossa esiintyy myös näiden verbien kohdalla jonkin verran *-si*-tunnuksellisia imperfektimuotoja. Olen listannut taulukkoon 8 nämä viisi verbiä niissä esiintyvien *-si*-tunnusten lukumäärän mukaan ja maininnut jokaisesta verbistä eniten käytetyn *-si*-tunnuksellisen imperfektimuodon. Tämän lisäksi olen ottanut huomioon sen, onko suomenkielinen verbi ymmärretty. Taulukon viimeisessä sarakkeessa on yksi vironkielinen vastine suomenkieliselle verbille.

Taulukko 8. Verbityypin 1 *sanoa*-verbeissä esiintyneet *-si*-tunnukselliset muodot.

Verbin perusmuoto	<i>-si</i> -muotojen määrä kokonaismäärästä	Eniten käytetty <i>-si</i> -muoto	Verbin merkitys ymmärretty	Vironkielinen vastine
yöpyä	8/57	yöpysin	4/8	ööbida
torua	3/57	torusin	0/3	tõrelda
ampua	3/57	ampusin	0/3	lasta
kutsua	2/57	kutsusin	2/3	kutsuda
tahtoa	1/57	tahtosin	1/1	tahta

Verbityypin 1 *sanoa*-verbeissä käytetään vähän *-si*-tunnusta. Eniten *-si*-tunnuksellisia imperfektimuotoja esiintyy *yöpyä*-verbissä. Vironkielinen vastine on *ööbida*, joka muistuttaa suomenkielistä verbiä. Tämä sukukielen läheinen vastine lienee vaikuttanut suomenkielisen verbin taivutukseen, sillä vironkielisessä imperfektimuodossa tässä verbissä esiintyy *-si*-tunnus (*ööbisin*). *-si*-tunnuksen käyttö ei kuitenkaan selity suoraan vironkielisellä vastineella, sillä puolet vastaajista, jotka ovat käyttäneet *-si*-tunnusta *yöpyä*-verbin imperfektissä, eivät ole tiedäneet verbin merkitystä eli eivät ole nähneet yhteyttä suomenkielisen ja äidinkielessään esiintyvän vastineen välillä. Vaikka läheistä vastaavuutta näiden kahden kielen välillä ei ole havaittukaan, se ei ole estänyt *-si*-tunnuksen käyttöä. On mahdollista, että vastaajat ovat tuntemattoman verbin yhteydessä turvautuneet äidinkielessään yleisessä käytössä olevaan *-si*-tunnukseen, koska eivät ole muulla tavalla osanneet muodostaa imperfektiä kyseiseen verbiin.

Muotoa *yöpysin* esiintyy aineistossa eniten, yhteensä kuusi kertaa. Tämä muoto on muodostettu A-infinitiivin pohjalta viron kielen ma-infinitiivistä muodostetun imperfektin mukaisesti. Aineistossa esiintyvät myös kerran muodot *yövyisin* sekä *yövyisin*. Nämä molemmat muodot on muodostettu preesensin pohjalta, sillä niissä käytetään preesensin tavoin heikkoa astetta (*yövyin*). Muodossa *yövyisin* imperfektin tunnus *-si-* on lisätty verbin vartalon ja persoonapäätteen väliin. Muoto *yövyisin* on pleonasmi. Siinä preesensin heikkoasteiseen vartaloon on liitetty imperfektin *-i*-tunnus, jota on täydennetty vielä toisella tunnuksella, *-si-*. Muoto ei ole täysin identtinen suomen konditionaalin kanssa, mutta se on helposti sekoitettavissa siihen.

Mielenkiintoisia ovat verbit *torua* ja *ampua*, sillä kummallakaan niillä ei ole viron kielessä läheistä vastinetta, eivätkä *-si*-tunnusta käyttäneet vastaajat ole ymmärtäneet suomenkielisen verbin tarkoitetta. On mahdollista, ettei vastaajilla ole ollut mitään tietoa suomenkielisestä sanasta ja ovat turvautuneet imperfektin muodostuksessa äidinkielestään tuttuun *-si*-tunnukseen saadakseen jonkinlaisen imperfektimuodon rakennettua. *-si*-tunnus on siis lainautunut myös sellaisiin suomenkielisiin verbeihin, joilla ei viron kielessä ole läheistä vastinetta.

Torua-verbin kohdalla ainoa esiintynyt *-si*-tunnuksellinen muoto on *torusin*, mutta verbistä *ampua* käytetään *ampusin*-muodon lisäksi myös kerran muotoa *ampuisin*. *Ampusin*-muoto on viron imperfektin muodostuksen mukaan vahvassa asteessa, vaikka kyseisellä verbillä ei läheistä vastaavuutta virossa olekaan. *Ampuisin*-muoto näyttää suomen kielen konditionaalilta, mutta se on pleonasmi. Muodossa *ampuisin* imperfektin *-si*-tunnus on lisätty vartaloon *ampui-*, jossa on jo imperfektiä merkitsevä *i*.

Verbeillä *kutsua* ja *tahtoa* on viron kielessä suhteellisen läheinen vastine, joka on voinut vaikuttaa *-si*-tunnuksen valintaan myös suomenkielisissä muodoissa. Vaikka suomessa ja virossa esiintyykin samantapaiset vastineet, *-si*-tunnusta käytetään siihen verrattuna todella vähän. Molemmista verbeistä käytetään vain yhtä *-si*-tunnuksellista varianttia, verbistä *kutsua* muotoa *kutsusin* ja *tahtoa*-verbistä *tahtosin*. *Kutsua*-verbistä muodostettu imperfektimuoto *kutsusin* on täysin identtinen vironkielisen vastineensa kanssa (*kutsuda: kutsusin*). Muodossa *tahtosin* on verbistä käytetty vahvaa astetta viron imperfektin mukaisesti.

Ensimmäiseen taivutustehtävään sisältyy myös neljä verbityypin 1 *vetää*-verbiä. Näiden verbien vartalovokaali katoaa imperfektin *i*:n edeltä. Olen listannut taulukkoon 9 näiden verbien lisäksi aineistossa esiintyneiden *-si*-tunnuksellisten imperfektimuotojen määrän, eniten käytetyn *-si*-muodon, sen, onko suomenkielinen verbi ymmärretty, ja jokaiselle verbille yhden vironkielisen vastineen.

Taulukko 9. Verbityypin 1 *vetää*-verbeissä esiintyneet *-si*-tunnukselliset muodot.

Verbin perusmuoto	<i>-si</i> -muotojen määrä kokonaismäärästä	Eniten käytetty <i>-si</i> -muoto	Verbin merkitys ymmärretty	Vironkielinen vastine
oppia	10/57	oppisin	10/10	õppida
vetää	7/57	vetäsin	7/7	vedada
purkaa	4/57	purkasin	0/4	laiali lõhkuda
lukea	3/57	lukesin	3/3	lugeda

Ei ole kovin yllättävää, että suomen kielen verbissä *oppia*, jolla on hyvin läheinen vastine viron kielessä (*õppida*), esiintyy *-si*-tunnuksellista imperfektiä. Joka kuudes tämän verbin aineistossa esiintyvä imperfektimuoto on *oppisin*, joka vastaa melkein täydellisesti viron kielen imperfektimuotoa *õppisin*. Vaikka verbi onkin suomenoppijoille tuttu, viron kielen (liiankin) läheinen vastine on vaikuttanut verbin taivutukseen. Vastajaat ovat käyttäneet *oppia*-verbistä vahva-asteista muotoa viron kielen mukaisesti. Viron kielen vaikutuksen vahvuutta tukee myös se, ettei aineistossa esiinny muunlaisia *-si*-tunnuksellisia variantteja, vaan jokainen käytetyistä muodoista

voidaan rinnastaa vironkieliseen vastineeseen. *Oppisin*-muoto on myös pleonasmi, jota kontekstistaan irrotettuna voisi luulla suomen kielen konditionaalimuodoksi.

Samoin verbin *vetää* taivutukseen on vaikuttanut viron kielessä esiintyvä läheinen vastine (*vedada: vedasin*), sillä eniten käytetty *-si*-tunnuksellinen muoto on *vetäsin*. Tätä ajatusta tukee vielä se, että jokainen *-si*-tunnusta käyttänyt vastaaja on osannut kääntää verbin äidinkielelleen. Esiintyneissä imperfektimuodoissa on vahva-aste, mikä on hivenen yllättävää, sillä viron vastineessa esiintyy *t:n* sijasta *d*. Toisaalta viron vastineen imperfektimuoto muodostetaan suoraan verbin perusmuodosta, mikä on saattanut siirtyä myös suomenkielisen verbin taivutukseen (*vetää: *vetäsin*). Tämän muodon lisäksi aineistossa esiintyy kerran muodot *vedäsin* ja *vesin*. Vironkieliselle vastineelle melkein identtinen muoto *vedäsin* eroaa eniten käytetystä *vetäsin*-muodosta vain astevaihtelullaan. *Vedäsin*-muodon heikkoasteinen vartalo kertoo sen, että imperfektimuoto on muodostettu preesensin pohjalta, johon *-si*-tunnus on liitetty.

Huomionarvoinen on muoto *vesin*. On mahdollista, että *vetää*-verbi on sekoitettu verbityypin 1 *tietää*-verbeihin, joissa imperfektissä käytetään *-si*-tunnusta. Tällainen verbityypin 1 alaryhmien sekoittuminen on mahdollista, sillä kummassakin verbissä A-infinitiivin lopussa esiintyy *-tAA*. *Vetää*-verbiä on taivutettu näin *tietää*-verbin mukaisesti (*tie/tää: tie/si/n* vrt. *ve/tää: *ve/si/n*).

Purkaa-verbillä ei ole viron kielessä mitään läheistä vastinetta eikä siitä esiinny kuin neljä *-si*-tunnuksellista muotoa. Juuri tämän läheisen vastineen puuttuminen voi osaltaan selittää *-si*-muotojen vähyys. Kun vastaaja ei saa äidinkielestään mitään tukea *-si*-tunnuksen käytölle, hän alkaa muodostaa imperfektiä jonkin muun tunnuksen avulla. Kolme kertaa esiintyneen *purkasin*-muodon lisäksi aineistossa esiintyy kerran muoto *purkkisin*. Kyseinen muoto on pleonasmi. *Purkaa*-verbi on ilmeisesti oletettu kuuluvan astevaihtelun piiriin (k:kk), mikä selittäisi *purkkisin*-muodossa olevan geminaatan (*purkaa: *purkkan*). Yleiskielen mukaisesti vartalovokaali *a* on korvautunut imperfektin tunnuksella *i*, jonka jälkeen saatuun vartaloon on vielä lisätty toinen imperfektin tunnus *-si*-. Vaikka pleonasmit yleensä voidaankin sekoittaa konditionaalimuotoihin, tämän muodon kohdalla sitä vaaraa ei ole. Kyseessä on sen verran omalaatuinen muoto, jonka perusmuotoa on vaikea löytää eri tunnusten takaa.

Lukea-verbin kohdalla mielenkiinnon herättää käytettyjen *-si*-tunnusten vähyys, sillä kyseisellä verbillä on viron kielessä yhtä läheinen vastine kuin verbeillä *oppia* ja *vetää*, joiden taivutukseen viron kielen imperfekti on näytävästi vaikuttanut. *Lukea*-verbistä esiintyy vain kolme *-si*-tunnuksen sisältävää muotoa, joista jokainen on muotoa *lukesin*. Tämä muoto on melkein identtinen vironkielisen vastineensa kanssa. *-si*-tunnuksen vähyteen lienee vaikuttanut se, että *lukea*-verbi on kuitenkin hyvin laajasti käytetty verbi luokkatilassa, jolloin sen imperfektimuoto on

opittu käytössä eikä näin edes mietitä sen tarkemmin, miten kyseinen muoto muodostetaan. Toinen näkökulma *-si*-tunnuksen käyttämättömyyteen liittyy *lukea*-verbin astevaihteluun. Suomen kielessä tämän verbin imperfekti muodostetaan preesensin heikon asteen kautta (*luen: luin*), mutta viron kielessä preesens on heikkoasteinen, kun taas imperfektimuoto on vahvassa asteessa (*loen: lugesin*). Vaikka suomenkielisen ja vironkielisen verbin perusmuodot muistuttavat hyvin paljon toisiaan, niiden imperfektin muodostukset eroavat kuitenkin sen verran toisistaan, ettei *-si*-tunnuksen käyttö ole siirtynyt virosta suomen kieleen.

Verbityypin 1 *maksaa*-verbiin tavoin taipuvia verbejä ensimmäisessä taivutustehtävässä on neljä: *auttaa*, *haastaa*, *kaivaa* ja *nauraa*. Näissä verbeissä vartalovokaali *a* korvautuu *o*:lla, joka muodostaa diftongin imperfektin *i*:n kanssa. Esittelen nämä verbit taulukossa 10 niiden aineistossa saamien *-si*-tunnuksellisten muotojen lukumäärän mukaan. Taulukossa on myös näistä verbeistä eniten käytetty *-si*-muoto, yksi vironkielinen vastine sekä se, onko suomenkielisen verbin merkitys ymmärretty.

Taulukko 10. Verbityypin 1 *maksaa*-verbeissä esiintyneet *-si*-tunnukselliset muodot.

Verbin perusmuoto	<i>-si</i> -muotojen määrä kokonaismäärästä	Eniten käytetty <i>-si</i> -muoto	Verbin merkitys ymmärretty	Vironkielinen vastine
kaivaa	9/57	kaivasin	9/9	kaevata
haastaa	6/57	haastasin	0/6	välja kutsuda
auttaa	4/57	auttasin	2/4	aidata
nauraa	3/57	naurasin	3/3	naerda

Kaivaa-verbin yhteydessä esiintyy yllättävän paljon *-si*-tunnuksellista imperfektiä, joka saattaa johtua siitä, että sillä on läheinen vastine viron kielessä. Vironkielinen imperfektimuoto *kaevasin* 'kaivoin' muistuttaa hyvin paljon vastaajien käyttämää *kaivasin*-muotoa. Vaikka verbin tarkoite on ymmärretty, se on tässä kohdin voinut olla enemmän haitaksi kuin avuksi, sillä äidinkielen imperfektin muodostus on siirtynyt suoraan myös suomen kieleen. *Kaivasin*-muotoa esiintyy aineistossa kahdeksasti ja tämän lisäksi kerran käytetään suomen kielen *kaivata*-verbin imperfektimuotoa täydellisesti muistuttavaa muotoa *kaipasin*. Kyseessä voi olla näiden kahden verbin sekoittuminen tai *kaivaa*-verbiin liitetty käänteinen kvalitatiivinen astevaihtelu (v:p).

Suomenkielisellä *haastaa*-verbillä ei ole viron kielessä mitään läheistä vastinetta eikä sen tarkoitettakaan ole ymmärretty. Tästä huolimatta vastaajat eivät turvaudu äidinkielestään tuttuun imperfektin *-si*-tunnukseen, vaan soveltavat verbin kohdalla muita tunnusvariantteja (ks.

luku 4.1). -si-tunnuksellisia muotoja esiintyy aineistossa yhteensä vain kuusi kappaletta, jotka ovat kaikki muotoa *haastasin*.

Verbeillä *auttaa* ja *nauraa* on viron kielessä suhteellisen läheiset vastineet, jotka molemmat saavat viron imperfektissä -si-tunnuksen (*aidasin* 'autoin', *naersin* 'nauroin'). Tämä ei ole kuitenkaan vaikuttanut suomenkielisten verbien taivutukseen paljoa. -si-tunnuksien vähäinen käyttö voi johtua siitä, että verbit *auttaa* ja *nauraa* ovat kuitenkin melko frekventtejä ja vastaajat ovat oppineet oikean imperfektimuodon sen laajan käytön vuoksi, eivätkä edes ajattele kyseisiin verbeihin -si-tunnusta.

Auttaa-verbistä esiintyy kahta erilaista -si-tunnuksellista varianttia: *auttasin* sekä *autasin*. Muodossa *auttasin* oleva vahva-asteinen vartalo kertoo sen muodostetun A-infinitiivin pohjalta ja *autasin*-muodon heikkoasteinen vartalo viestii muodon muodostetun preesensistä. Samoin *nauraa*-verbille tarjotaan kahta erilaista muotoa: *naurasin* ja *naursin*. Muodossa *naursin* näkyy viron kielen vaikutus (vrt. *naersin* 'nauroin').

Verbityyppiin 2 kuuluvia verbejä on taivutustehtävässä kolme: *käydä*, *tehdä* sekä *viedä*. Näistä jokainen taipuu imperfektissä hyvin eri tavoin. *Viedä*-verbi edustaa verbityypin 2 yleistä imperfektin muodostusta (*vien: vein*), verbi *tehdä* taipuu verbityypin 1 *vetää*-verbien tavoin (*teen: tein*) sekä *käydä*-verbi on kaikista muista verbeistä eroava poikkeus (*käyn: kävin*). Taulukkoon 11 olen listannut nämä verbit niiden saamien -si-tunnuksellisten imperfektimuotojen mukaan. Tämän lisäksi taulukossa on jokaisesta verbistä eniten käytetty -si-muoto, se, onko suomenkielinen verbi ymmärretty, ja yksi vironkielinen vastine.

Taulukko 11. Verbityypissä 2 esiintyvät -si-tunnukselliset muodot.

Verbin perusmuoto	-si-muotojen määrä kokonaismäärästä	Eniten käytetty -si-muoto	Verbin merkitys ymmärretty	Vironkielinen vastine
viedä	10/57	viesin	8/10	viia
käydä	7/57	käysin	7/7	käia
tehdä	2/57	tekisin	2/2	teha

Viedä-verbistä käytettyyn imperfektimuotoon on selvästi vaikuttanut vironkielinen vastine *viia*, sillä aineistossa esiintyneen muodon *viesin* lisäksi käytettiin myös muotoa *viisin*, joka on täysin identtinen vironkielisen vastineensa kanssa (*viia: viisin*). Muodossa *viesin* verbin A-infinitiivistä saatuun vartaloon *vie-* on lisätty tunnus -si-. Tunnuksen laajaan käyttöön on voinut vaikuttaa myös se, että vartaloon *vie-* imperfektin tunnuksen *i:n* liittäminen ei ole kuulostanut

hyvältä (*viei), joten se on korvattu tunnuksella, jossa on mukana myös jokin konsonantti. Vahvistusta tälle on saatu juuri omasta äidinkielestä.

Käydä-verbistä esiintyy myös jonkin verran *-si*-tunnuksellista muotoa *käysin*, jossa näkyy viron kielen vastineen *käisin* 'kävin' vaikutus. Vastaajat käyttävät tämän verbin kohdalla myös muotoa *kävisin*, jonka olen laskenut myös mukaan *-si*-tunnuksellisiin imperfektimuotoihin. *Kävisin*-muoto näyttää suomen konditionaalilta, mutta se on pleonasmi. Verbistä on muodostettu vartalo *kävi-*, johon on liitetty imperfektin *-si*-tunnus muistamatta, että kyseisessä vartalossa on mukana jo imperfektin tunnus. Tällaisia *kävisin*-muotoja ei esiinny aineistossa kuin kaksi kappaletta.

Tehdä-verbin kohdalla *-si*-tunnuksellisia muotoja esiintyy vain kaksi, jotka molemmat ovat pleonasmeja *tekisin*. Nämä muodot on muodostettu samalla tavalla kuin *kävisin*-muoto. Mielenkiintoisen *tekisin*-muodosta tekee se, ettei vironkielinen vastine saa imperfektissä *-si*-tunnusta (*tein* vrt. *tegin*).

Ensimmäiseen taivutustehtävään sisältyy myös kaksi verbityyppiin 3 kuuluvaa verbiä, *kuunnella* ja *juosta*. Näiden verbien imperfekti muodostuu verbityypin 1 *vetää*-verbien tavoin eli vartalovokaali, joka on verbityypissä 3 aina *e*, katoaa imperfektin *i:n* edeltä. Esittelen nämä kaksi verbiä niiden saamien *-si*-tunnuksellisten imperfektimuotojen mukaan taulukossa 12.

Taulukko 12. Verbityypissä 3 esiintyvät *-si*-tunnukselliset muodot.

Verbin perusmuoto	<i>-si</i> -muotojen määrä kokonaismäärästä	Eniten käytetty <i>-si</i> -muoto	Verbin merkitys ymmärretty	Vironkielinen vastine
kuunnella	6/57	kuunnelsin	3/6	kuulata
juosta	0/57	-	-	joosta

Kuunnella-verbillä on viron kielessä samantapainen vastine, joka kuitenkin eroaa jonkin verran suomenkielisestä verbistä (*kuulata* vrt. *kuunnella*). Tämän verbin yhteydessä esiintyy vain muutama *-si*-tunnuksellinen muoto, jonka arvelen tulleen juuri vironkielisen vastineen imperfektimuodosta (*kuulsin* 'kuuntelin'). Vaikka *kuunnella*-verbi on hyvin frekventti, voi sen taivuttaminen tuottaa välillä vaikeuksia. Koska kyseinen verbi kuuluu verbityyppiin 3, sen vartaloon lisätään vokaali *e*, joka taas häviää imperfektin *i:n* edeltä. Tämän lisäksi verbi kuuluu astevaihtelun piiriin eli A-infinitiivistä *kuunnella* on suhteellisen pitkä matka muotoon *kuuntelin*. Vastauksissa käytetty *kuunnelsin*-muoto muistuttaa viron *kuulsin*-imperfektimuotoa ja voi olla, että

suomen kielen pitkä taivutusprosessi on korvattu omaa äidinkieltä muistuttavalla *-si*-muodolla. Kaikki aineistossa käytetyt *-si*-tunnukselliset imperfektit ovat muotoa *kuunnelsin*.

Koko aineiston ainoa verbi, jossa ei esiinny minkäänlaista *-si*-tunnuksellista imperfektimuotoa, on *juosta*. Tällä verbillä on viron kielessä läheinen vastine *joosta*. Vironkielinen vastine ei saa virossa *-si*-tunnusta imperfektissä, vaan se kuuluu niihin harvoihin vironkielisiin verbeihin, joissa verbin vartalovokaali korvautuu imperfektin *i*:llä (*jooksen*: *jooksin* 'juoksen: juoksin'). Tämä näyttää vaikuttaneen myös suomenkielisen vastineen taivutukseen ja *-si*-tunnuksen poisjääntiin.

3.2. Imperfektin muodostus preesensmuodon pohjalta

Kyselylomakkeen toinen ja kolmas taivutustehtävä liittyvät toisiinsa. Toisessa taivutustehtävässä muodostetaan yksikön 1. persoonan imperfektimuoto valmiiksi annetusta yksikön 1. persoonan preesensmuodosta. Kolmannessa taivutustehtävässä tehtävä on muuten samanlainen kuin edeltävässä, mutta siinä verbit on valmiiksi taivutettu yksikön 3. persoonan preesensiin, josta pyydetään vastaavaa imperfektimuotoa. Molemmissa taivutustehtävissä pyydetään myös jokaiselle verbille yksi vironkielinen vastine. Näissä kahdessa tehtävässä taivutettavia verbejä on yhteensä 40, mutta koska molemmissa tehtävissä on samat verbit, erilaisia verbejä on siis vain 20. Näissä kahdessa taivutustehtävässä ei esiinny lainkaan verbityypin 3 verbejä.

Koska viron kielessä yksikön 3. persoona voi imperfektissä saada muista persoonista eroavan tunnuksen, haluan selvittää, näkyykö tämä myös suomenkielisten verbien taivutuksessa. Tämän lisäksi tarkastelen myös *-si*-tunnuksen käyttöä ylipäätään: millaisten verbien kanssa sitä käytetään ja kuinka paljon. Luvussa 3.2.1 tarkastelen lähemmin niitä verbejä, jotka saavat yleiskielessä imperfektissä *-si*-tunnuksen. Luvussa 3.2.2 esittelen sellaiset taivutustehtävissä esiintyneet verbit, jotka eivät yleiskielessä saa imperfektissä *-si*-tunnusta.

3.2.1. Yleiskielen mukainen -si-tunnuksen käyttö

Verbityypin 1 *tietää*-verbien lailla taipuvia verbejä näissä kahdessa jälkimmäisessä taivutustehtävässä on neljä: *kieltää*, *ojentaa*, *rakentaa* sekä *tuntea*. Esittelen nämä verbit taulukossa 13 yksikön 1. ja 3. persoonassa esiintyneiden -si-tunnuksellisten imperfektimuotojen lukumäärän mukaan. Taulukossa 13 on myös jokaisesta verbistä eniten käytetty -si-tunnuksellinen muoto molemmissa persoonissa, yksi vironkielinen vastine sekä se, onko suomenkielisen verbin merkitys ymmärretty -si-tunnusta käytettyjen muotojen kohdalla. Jokaista verbiä on kummassakin persoonassa taivutettu 57 kertaa.

Taulukko 13. Verbityypin 1 *tietää*-verbien -si-tunnuksellisten muotojen lukumäärät yksikön 1. ja 3. persoonassa.

Verbin perusmuoto	-si-muotojen määrä kokonaismäärästä Y1P JA Y3P		Eniten käytetty -si-muoto	Verbin merkitys ymmärretty	Vironkielinen vastine
rakentaa	Y1P	16/57	rakensin	12/16	ehitada
	Y3P	11/57	rakens	7/11	
tuntea	Y1P	15/57	tunsin	14/15	tunda
	Y3P	7/57	tunsi	7/7	
kieltää	Y1P	15/57	kielläsin	12/15	keelata
	Y3P	10/57	kielsi	7/10	
ojentaa	Y1P	6/57	ojennasin	0/6	sirutada
	Y3P	3/57	ojentasi	0/3	

Jokaisen neljän verbin kohdalla käytetään -si-tunnusta enemmän yksikön 1. persoonassa kuin yksikön 3. persoonassa. Suuri osa taivutetuista verbimuodoista on muodostettu yleiskielen mukaisesti, mutta olen laskenut näihin -si-tunnuksellisiin muotoihin myös sellaiset aineistossa esiintyneet muodot, joissa imperfektiä ei ole muodostettu täysin yleiskielen sääntöjen mukaan, mutta joissa on selvästi haettu imperfektimuotoa -si-tunnuksen avulla. Hyvänä esimerkkinä tällaisesta muodosta on *kieltää*-verbistä eniten yksikön 1. persoonassa käytetty imperfektimuoto *kielläsin*, jossa imperfekti on muodostettu -si-tunnuksen avulla, vaikka saatu muoto ei täysin vastaakaan yleiskielen vastinetta. Verbien merkitykset on myös hyvin ymmärretty, vain *ojentaa*-verbi on jäänyt täysin tuntemattomaksi.

Eniten *-si*-tunnuksellisia imperfektimuotoja esiintyy *rakentaa*-verbin yhteydessä. Yleiskielen mukaista *rakensin*-muotoa on aineistossa 10 kappaletta ja *rakensin*-muotoa käytetään seitsemästi. Muita *-si*-tunnuksen sisältäviä muotoja on yksikön 1. persoonassa *rakennasin* ja *rakentasin*. Yksikön 3. persoonassa esiintyy enemmän *-si*-tunnuksellisia variantteja: *rakennasi*, *rakentasi* sekä *rakennuksi*. *Rakentaa*-verbillä ei ole viron kielessä läheistä vastinetta.

Muodossa *rakennasin* imperfektin tunnus on lisätty preesensmuotoon persoonapäätteen eteen (*rakenna/n*: *rakenna/si/n*). Tällaisia *rakennasin*-muotoja esiintyy aineistossa neljä kappaletta. Muodossa *rakentasin* esiintyvä vahva-asteinen verbin vartalo on mielenkiintoinen, sillä valmiiksi annettu muoto tässä taivutustehtävässä on preesensmuoto, joka on verbityypin 1 verbeillä yksikön 1. persoonassa aina heikossa asteessa. On mahdollista, että jo valmiiksi taivutettu muoto on ensin palautettu A-infinitiiviin, josta kyseinen muoto on muodostettu. *Rakentasin*-muoto ei kuitenkaan esiinny aineistossa kuin kahdesti.

Yksikön 3. persoonan kohdalla käytetään samantapaisia *-si*-tunnuksellisia muotoja kuin yksikön 1. persoonassa: *rakennasi* ja *rakentasi*. Muoto *rakentasi* on muodostettu preesensin vahva-asteisen verbivartalon pohjalta, jolloin yksikön 3. persoonan persoonapäätte *-a* on korvattu imperfektin tunnuksella *-si*- (*hän rakenta/a*: *rakenta/si*). *Rakentasi*-muoto esiintyy aineistossa kahdesti. Muoto *rakennasi* on yhtä yllättävä kuin yksikön 1. persoonan kohdalla esiintyvä *rakentasin*-muoto, koska molemmissa käytetään persoonaan sopimatonta astevaihtelua. *Rakennasi*-muotoa käytetään vain kerran.

Muista *rakentaa*-verbin muodoista poikkeava on yksikön 3. persoonan imperfektimuotona käytetty *rakennuksi*, joka esiintyy kerran aineistossa. Näyttäisi siltä, että tämän muodon kohdalla *rakentaa*-verbi on sekoittunut *rakennus*-substantiiviin. Vaikka *rakennuksi*-muoto muistuttaa lähinnä *rakennus*-substantiivin monikon partitiivia kuin *rakentaa*-verbin imperfektimuotoa, olen laskenut tämän muodon *-si*-tunnuksellisiin muotoihin siinä esiintyvän *-si*-aineksen vuoksi, koska mikään ei kuitenkaan varmasti viittaa siihen, että kyseisen muodon pohjana olisi tietoisesti käytetty substantiivia eikä verbiä.

Tuntea-verbin taivutuksessa yksikön 1. persoonassa esiintyy yli puolet enemmän *-si*-tunnusta kuin yksikön 3. persoonan vastaavissa muodoissa. Tällä verbillä on viron kielessä samanlainen vastine, jonka imperfektimuoto on melkein identtinen suomen kielen kanssa (*tunda*: *tundsin* vrt. *tuntea*: *tunsin*). Eniten yksikön 1. persoonassa käytetään muotoa *tunsin*, joka esiintyy aineistossa 11 kertaa. Toinen käytetty muoto on *tuntsin*, jota esiintyy aineistossa neljästi. Yksikön 3. persoonan kohdalla eniten käytetty muoto on viidesti esiintynyt *tunsi*. Tämän lisäksi kerran esiintyvät muodot *tuntesi* ja *tuntsi*.

Muodoissa *tuntsin* ja *tuntsi* näkyy viron kielen imperfektin vaikutus. Vaikka yksikön 1. persoonan preesensmuoto on heikko, se ei ole estänyt vahva-asteisen vartalon käyttöä imperfektissä. Malli tämän vahva-asteisen vartalon käyttöön tulee suoraan viron kielestä, sillä suomen preesensmuodossa (*tunnen*) ei ole mitään aineista, joka ohjaisi muodostamaan vahva-asteisen *tuntsin*-muodon. Aineistossa esiintyy myös kerran muoto *tuntesi*. Kyseinen muoto on muodostettu yksikön 3. persoonan preesensmuodon avulla, josta persoonatunnuksena oleva *e* on korvattu imperfektin tunnuksella *-si-*.

Myös *kieltää*-verbissä käytetään *-si*-tunnuksellista imperfektiä, mutta erilaisia variantteja esiintyy paljon. Eniten yksikön 1. persoonassa käytetään muotoa *kielläsin*, joka esiintyy aineistossa seitsemän kertaa. Muita tämän persoonan kohdalla käytettyjä variantteja ovat viidesti esiintyvä yleiskielinen *kielsin* ja pleonasmi *kielläisin*, joka esiintyy kolme kertaa. Yksikön 3. persoonan kohdalla eniten käytetty muoto on yleiskielen mukainen *kielsi*, jota käytetään neljästi. Muita muotoja ovat *kieltäsi*, *kielläsi* ja *kieltsi*. *Kieltää*-verbillä on viron kielessä läheinen vastine, joka eroaa jonkin verran suomenkielisen verbin taivutuksesta.

Yksikön 1. persoonan kohdalla esiintyvät muodot *kielläsin* ja *kielläisin* pohjautuvat preesensin heikkoasteiseen vartaloon, johon imperfektin *-si*-tunnus on liitetty. Muoto *kielläisin* on pleonasmi, sillä ennen *-si*-tunnusta preesensvartaloon on lisätty imperfektin *i*-tunnus. Yksikön 3. persoonan *kieltäsi*-muoto on muodostettu myös suoraan preesensvartalon pohjalta, joka on verbityypissä 1 kolmansissa persoonissa aina vahva-asteinen. Muoto *kieltsi* on vastaavanlainen kuin *tuntea*-verbin kohdalla esiintyneet muodot *tuntsin* ja *tuntsi*.

Ojentaa-verbistä käytetään vähiten *-si*-tunnuksellista imperfektiä. Tähän vaikuttaa se, ettei suomenkielistä verbiä ole ymmärretty eikä viron kielessä esiinny tälle verbille läheistä vastinetta. Suuri osa käytetyistä *-si*-tunnuksellisista muodoista on suomen yleiskielen vastaisia. Yksikön 1. persoonassa esiintyy kahta varianttia: *ojensin* ja *ojennasin*. Yksikön 3. persoonasta ei yleiskielen mukaista *ojensi*-muotoa esiinny lainkaan, mutta *ojentasi* ja *ojennasi* esiintyvät aineistossa yhteensä kolmesti.

Yksikön 1. persoonan *ojennasin*-muoto on muodostettu preesensin heikkoasteisen muodon pohjalta, johon imperfektintunnus *-si-* on lisätty vartalon ja persoonapääteen väliin. Samoin yksikön 3. persoonan *ojentasi*-muodon taustalla on preesensmuoto *ojentaa*, jossa persoonatunnuksena toimiva *-a* on korvattu *-si*-tunnuksella. Muoto *ojennasi* poikkeaa muista esiintyvistä muodoista, koska sitä ei ole muodostettu suoraan annetun preesensmuodon pohjalta, vaan kyseisessä muodossa on jostain syystä käytetty heikkoa astetta.

Verbityyppiin 4 kuuluvia verbejä kahdessa jälkimmäisessä taivutustehtävässä on yhteensä kolme: *haluta*, *osata* ja *pelata*. Olen listannut nämä verbit taulukkoon 14 sen mukaan,

kuinka paljon niiden kanssa esiintyy *-si*-tunnuksellisia imperfektimuotoja yksikön 1. ja 3. persoonassa. Taulukossa on myös eniten käytetty *-si*-tunnuksellinen imperfektimuoto jokaisesta verbistä molemmissa persoonissa sekä yksi vironkielinen vastine. Lisäksi olen huomioinut sen, onko *-si*-tunnusta imperfektissä käyttäneet informantit ymmärtäneet suomenkielisen verbin merkityksen.

Taulukko 14. Verbityypin 4 verbeissä esiintyneiden *-si*-tunnuksellisten muotojen lukumäärät yksikön 1. ja 3. persoonassa.

Verbin perusmuoto	<i>-si</i> -muotojen määrä kokonaismäärästä Y1P ja Y3P		Eniten käytetty <i>-si</i> -muoto	Verbin merkitys ymmärretty	Vironkielinen vastine
pelata	Y1P	33/57	pelasin	27/33	mängida
	Y3P	22/57	pelasi	16/22	
haluta	Y1P	31/57	halusin	30/31	tahta
	Y3P	22/57	halusi	19/22	
osata	Y1P	17/57	osasin	16/17	osata
	Y3P	16/57	osasi	14/16	

Verbityypin 4 verbien yhteydessä esiintyy aineistossa odotetustikin paljon *-si*-tunnuksellista imperfektiä. Kuten verbityypin 1 *tietää*-verbeissä, myös verbityypissä 4 *-si*-tunnusta käytetään enemmän yksikön 1. kuin 3. persoonassa. Eniten *-si*-tunnusta esiintyy *pelata*-verbin yhteydessä, jossa jokainen *-si*-tunnuksellinen muoto on yleiskielen mukainen *pelasin* tai *pelasi*. Muotojen oikeellisuuteen on vaikuttanut kyseisen verbin laaja käyttö, vaikka viron kielessä ei läheistä vastinetta tälle verbille olekaan. *Pelata*-verbin merkitys on myös ymmärretty hyvin. Niissä 12 kerrassa, joissa verbille ei ole tarjottu oikeaa vironkielistä vastinetta, verbin merkitykseksi on käännetty *karta* 'pelätä'. Tämä sekaannus on hyvin yleinen suomen kielen oppijoilla heidän äidinkielestään riippumatta.

Myös *haluta*-verbin merkitys on hyvin ymmärretty, mutta tämän verbin kohdalla esiintyy enemmän variantteja *-si*-tunnuksen sisältävistä imperfektimuodoista. Aineistoon sisältyy 20 *halusin*-muotoa sekä 18 kertaa muoto *halusi*. Näiden lisäksi esiintyy seitsemästi muoto *haluaisin* sekä neljästi muodot *haluasin* ja *haluasi*. Muotojen oikeellisuus johtuu verbin laajasta käytöstä, sillä vironkielisessä vastineessa ei ole samankaltaisuutta suomenkielisen verbin kanssa. Muodot *haluasin* ja *haluasi* muistuttavat yleiskielen muotoja, niissä ei vain ole verbin vartaloon kuuluvaa *a*:ta korvattu imperfektin tunnuksella, vaan tunnus on liitetty suoraan vartalon ja persoonapäätteen

väliin. Muoto *haluaisin* on pleonasmi, joka kontekstista erotettuna näyttää suomen konditionaalimuodolta. Tässä muodossa esiintyy kaksi imperfektin tunnusta, *-i-* ja *-si-*.

Osata-verbistä esiintyy muita verbityypin 4 verbejä vähemmän *-si*-tunnuksellisia muotoja, vaikka tällä verbillä on virossa läheinen vastine. Tämä vastine eroaa suomenkielisestä verbistä astevaihtelullaan (*oskasin* 'osasin'), mikä on voinut sekoittaa tämän verbin taivutusta. Koska näissä tehtävissä annetut muodot ovat yksikön 1. ja 3. persoonan preesensmuotoja, ei verbi anna selvää vihjetä siitä, että se kuuluu verbityyppiin 4, vaan muistuttaa lähinnä verbityypin 1 verbejä (*hän osaa* vrt. *hän matkustaa*). Tämä selittää myös *-si*-tunnuksen vähäisyyttä.

Yleiskielen mukaisia muotoja *osasin* ja *osasi* on suuri osa käytetyistä imperfektimuodoista, molemmat esiintyvät aineistossa 15 kertaa. Näiden lisäksi *oskasin*-muotoa käytetään aineistossa kahdesti ja *oskasi* esiintyy kerran. Nämä kaksi muotoa ovat selvästi lainautuneet viron kielestä.

3.2.2. Yleiskielen vastainen *-si*-tunnus

Toisessa ja kolmannessa taivutustehtävässä esiintyy *-si*-tunnuksellista imperfektiä myös sellaisten verbien kanssa, jotka eivät yleiskielessä tätä tunnusta imperfektissä saa. Itse asiassa näihin tehtäviin ei sisälly ainuttakaan verbiä, jonka kohdalla ei esiintyisi jonkinlaista *-si*-tunnuksen käyttöä. Taulukossa 15 on verbityypin 1 *sanoa*-verbejä edustavat verbit. Olen listannut nämä verbit niissä esiintyvien *-si*-tunnusten lukumäärän mukaan. Taulukossa on myös verbistä eniten käytetty *-si*-tunnuksellinen muoto molemmissa persoonissa, yksi vironkielinen vastine sekä se, onko suomenkielinen verbi ymmärretty.

Taulukko 15. Verbityypin 1 *sanoa*-verbien *-si*-tunnuksellisten muotojen lukumäärät yksikön 1. ja 3. persoonassa.

Verbin perusmuoto	<i>-si</i> -muotojen määrä kokonaismäärästä Y1P ja Y3P		Eniten käytetty <i>-si</i> -muoto	Verbin merkitys ymmärretty	Vironkielinen vastine
kertoa	Y1P	6/57	kerrosin	6/6	jutustada
	Y3P	2/57	kerrosi	0/2	
kysyä	Y1P	6/57	kysysin	6/6	küside
	Y3P	1/57	kysysi	1/1	
rikkoa	Y1P	3/57	rikosin	1/3	rikkuda
	Y3P	1/57	rikosi	1/1	

Sanoa-verbejä edustavat näissä kahdessa tehtävässä verbit *kertoa*, *kysyä* ja *rikkoa*. Jokaisen verbin kohdalla esiintyy *-si*-tunnuksen käyttöä, vaikkakin sitten vain kerran. Yksikön 1. persoonan imperfektimuodoissa käytetään enemmän *-si*-tunnusta kuin yksikön 3. persoonassa.

Eniten *-si*-tunnusta on *kertoa*-verbin imperfektimuodoissa, joissa kuusi yksikön 1. persoonan ja kaksi yksikön 3. persoonan muotoa ovat *-si*-tunnuksellisia. *Kertoa*-verbillä ei ole läheistä vastinetta viron kielessä, mutta tästä huolimatta *-si*-tunnuksen käyttö on lainautunut virosta suomenkielisen verbin imperfektimuotoihin. Yksikön 1. persoonan jokainen *-si*-tunnuksellinen muoto on *kerrosin*, joka on muodostettu preesensin heikkoasteisen vartalon pohjalta. Yksikön 3. persoonassa esiintyy kaksi *kerrosi*-muotoa ja kerran muoto *kertosi*. Muoto *kertosi* pohjautuu vahva-asteiseen vartaloon, mutta *kerrosi*-muodoissa oleva heikko aste on yllättävä.

Kysyä-verbistä esiintyy lähes yhtä monta *-si*-tunnuksellista imperfektimuotoa kuin verbistä *kertoa*. Kaikki aineistossa käytetyt muodot ovat muotoa *kysysin* ja *kysysi*, jotka vastaavat viron vastineen imperfektimuotoja (*küsisin*, *küsis*). Muunlaisia muotoja ei tämän verbin kohdalla olisi edes mahdollista muodostaa, sillä *kysyä*-verbi ei kuulu astevaihtelun piiriin. Aineistossa esiintyy myös viron kielen preesensmuotoa muistuttava muoto *kysin* (vrt. *küsin* 'kysyn'), jota en kuitenkaan ole laskenut *-si*-tunnuksellisiin muotoihin, vaikka siitä onkin eroteltavissa *si*-aines. Jos viron kielen vaikutus jätetään hetkeksi syrjään ja keskitytään itse *kysin*-muotoon, sen voi ajatella rakentuneen verbityypin 1 *vetää*-verbien tavoin, jossa imperfektin *i* on korvannut vartaloavokaalin *y* (*kysyn*: *kysin). Tämän lisäksi virosta lainautunut muoto on preesens- eikä imperfektimuoto.

Rikkoa-verbistä käytetään vähiten *-si*-tunnuksellisia muotoja. Yksikön 1. persoonan kohdalla tällaisia muotoja on yhteensä vain kolme, joista kaksi on heikkoasteisia *rikosin*-muotoja ja yksi vahva-asteinen pleonasmi *rikkoisin*. Yksikön 3. persoonan kohdalla esiintyy vain kerran *-si*-tunnuksen sisältävä imperfekti, joka on heikkoasteinen *rikosi*.

Verbityypin 1 *vetää*-verbien tavoin taipuvia verbejä on toisessa ja kolmannessa taivutustehtävässä kolme: *leikkiä*, *kirjoittaa* sekä *tanssia*. Näistä verbit *leikkiä* ja *tanssia* edustavat sellaisia verbityypin 1 verbejä, joiden preesens ja imperfekti ovat identtiset, vain yksikön 3. persoonassa on havaittavissa imperfektissä persoonatunnuksen häviäminen (*hän tanssii*: *hän tanssi*). Olen koonnut nämä kolme verbiä taulukkoon 16 edellisen, taulukon 15 mukaisesti.

Taulukko 16. Verbityypin *vetää*-verbien *-si*-tunnuksellisten muotojen lukumäärät yksikön 1. ja 3. persoonassa.

Verbin perusmuoto	<i>-si</i> -muotojen määrä kokonaismäärästä Y1P ja Y3P		Eniten käytetty <i>-si</i> -muoto	Verbin merkitys ymmärretty	Vironkielinen vastine
tanssia	Y1P	12/57	tanssisin	12/12	tantsida
	Y3P	2/57	tanssisi	2/2	
leikkiä	Y1P	9/57	leikisin	4/9	mängida
	Y3P	4/57	leikkisi	1/4	
kirjoittaa	Y1P	7/57	kirjoitsin	7/7	kirjutada
	Y3P	2/57	kirjoittasi	2/2	

Myös näiden verbien kohdalla *-si*-tunnuksen esiintymismäärä on suurempi yksikön 1. persoonassa kuin yksikön 3. persoonassa. Näiden verbien kohdalla tämä ei ole kovin yllättävää, sillä yksikön 3. persoonan imperfektimuoto on yleiskielessä ainoa, josta näkee ilman kontekstia, kumpi tempus on kyseessä. Näkymätöntä imperfektin *i*-tunnusta on yksikön 1. persoonassa vahvistettu *-si*-tunnuksella.

Tanssia-verbillä on viron kielessä hyvin läheinen vastine, jossa imperfekti muodostuu *-si*-tunnuksen avulla (*tantsisin* 'tanssin'). Ei ole lainkaan yllättävää, että myös suomalaisen vastineen imperfektimuoto muodostetaan saman tunnuksen avulla. Jokainen yksikön 1. persoonan 12 *-si*-tunnuksellisesta muodosta on *tanssisin* ja yksikön 3. persoonan muodot *tanssisi*. Kyseinen verbi ei kuulu astevaihtelun piiriin, mikä näkyy myös *-si*-tunnuksellisten varianttien lukumäärässä. Jokainen näistä muodoista on luokiteltavissa pleonasmiksi, sillä muodosta *tanssisin* löytyy kaksi imperfektin tunnusta, joista toinen on sulautunut verbivartaloon.

Leikkiä-verbillä ei ole viron kielessä läheistä vastinetta, mikä näkyy suomenkielisen verbin merkityksen ymmärtämättömyydessä. Verbin preesensin ja imperfektin identtisyys on hämmentänyt imperfektimuodon muodostamista. Tämän verbin kohdalla esiintyy eniten erilaisia variantteja *-si*-tunnuksellisista imperfektimuodoista. Yksikön 1. persoonassa *-si*-tunnusta esiintyy yhteensä yhdeksän kertaa, joista kahdeksan on joko heikkoasteisia *leikisin* tai vahva-asteisia *leikkisin*. Kerran käytetään myös muotoa *leisin*. Yksikön 3. persoonassa esiintyy kolmesti muoto *leikkisi* ja kerran *leisi*.

Leikisin-muoto on muodostettu preesensin heikkoasteisen vartalon pohjalta, jossa imperfektin tunnus *-si-* on lisätty verbin vartalon ja persoonapääteen väliin. Molemmissa

persoonissa käytetty vahva-asteinen variantti (*leikkisin, leikkisi*) on pleonasmi. Vartaloon kuuluva vokaali *i* edustaa jo itsessään imperfektin tunnusta, mutta tämän lisäksi verbiin on lisätty *-si*-tunnus. Saatu muoto näyttää suomen kielen konditionaalilta. Muodot *leisin* ja *leisi* poikkeavat muista *-si*-tunnuksen sisältävistä imperfektimuodoista. On mahdotonta kuvata kyseisten muotojen muodostamisprosessia tai sitä, minkä taivutustyyppin mukaisesti niihin imperfekti on muodostettu.

Kirjoittaa-verbi on näistä kolmesta verbistä ainoa, jossa ei vartalovokaalina ole myös imperfektin tunnuksena toimivaa *i*:tä. Tämä verbi on hyvin frekventti luokkaopetuksessa ja suomen kielen oppijoille todella tuttu. Tästä kertoo kyseisen verbin kohdalla käytettyjen *-si*-tunnuksellisten imperfektimuotojen vähäisyys, vaikka *kirjoittaa*-verbillä onkin viron kielessä samantapainen, *-si*-tunnuksen imperfektissä saava vastine (*kirjutada: kirjutasin* 'kirjoitin'). Yksikön 1. persoonassa käytetään seitsemästi *-si*-tunnuksellista muotoa: viidesti *kirjoitasin* sekä kahdesti *kirjoitsin*. Yksikön 3. persoonassa esiintyy kahdesti muoto *kirjoitasi*.

Muodot *kirjoitasin* ja *kirjoitasi* on muodostettu preesensin pohjalta niin, että *-si*-tunnus on liitetty suoraan verbin vartaloon. Muodossa *kirjoitsin* näkyy viron kielen vaikutus, sillä tunnus *-si-* on liitetty vartalon konsonanttiin viron III konjugaatioon kuuluvien verbien tavoin. Näissä verbeissä imperfektin tunnus liittyy vartalossa olevaan konsonanttiin, joka voi olla *t* (vrt. *saatma: saatsin* 'lähettää').

Verbityypin 1 *maksaa*-verbejä näissä kahdessa jälkimmäisessä taivutustehtävässä edustavat verbit *alkaa, antaa, kaataa* ja *taittaa*. Nämä verbit ovat taulukossa 17 niissä esiintyvien *-si*-tunnuksellisten imperfektimuotojen lukumäärän mukaisesti. Taulukossa on myös eniten käytetty *-si*-tunnuksellinen imperfektimuoto jokaisesta verbistä molemmissa persoonissa sekä yksi vironkielinen vastine. Lisäksi olen huomioinut sen, onko *-si*-tunnusta imperfektissä käyttäneet ymmärtäneet suomenkielisen verbin merkityksen.

Taulukko 17. Verbityypin 1 *maksaa*-verbien *-si*-tunnuksellisten muotojen lukumäärät yksikön 1. ja 3. persoonassa.

Verbin perusmuoto	<i>-si</i> -muotojen määrä kokonaismäärästä Y1P ja Y3P		Eniten käytetty <i>-si</i> -muoto	Verbin merkitys ymmärretty	Vironkielinen vastine
alkaa	Y1P	8/57	alkasin	7/8	alata
	Y3P	6/57	alkasi	4/6	
antaa	Y1P	8/57	ansin	8/8	anda
	Y3P	3/57	antasi	3/3	
taittaa	Y1P	6/57	taitasin	0/6	kokku murda
	Y3P	3/57	taitsi	0/3	
kaataa	Y1P	4/57	kaadasin	0/4	kummutada
	Y3P	2/57	kaatasi	0/2	

Kuten muidenkin verbien yhteydessä, myös *maksaa*-verbeissä esiintyy enemmän *-si*-tunnusta yksikön 1. kuin 3. persoonassa, vaikka osalla näistä verbeistä on virossa samantapainen, *-si*-tunnuksen imperfektissä saava vastine.

Alkaa-verbillä on viron kielessä samantapainen vastine, joka saa imperfektissä *-si*-tunnuksen vahva-asteiseen vartaloon (*algasin* 'aloin'). Tämä näkyy myös suomenkielisen verbin taivutuksessa, sillä kahdeksasta yksikön 1. persoonan *-si*-tunnuksen sisältävästä imperfektimuodosta neljä on vahva-asteisia *alkasin*-muotoja ja neljä heikkoasteisia *alasin*-muotoja. Vahva-asteisen vartalon käyttö selittyy viron vastaavalla muodolla ja heikkoasteiset imperfektimuodot on muodostettu suoraan yksikön 1. persoonan preesensistä, johon *-si*-tunnus on liitetty. Samoin yksikön 3. persoonassa näkyy viron kielen vaikutus, sillä kaikki kuusi imperfektimuotoa ovat *alkasi*-muotoja. Tämän muodon vahva-asteisuus selittyy myös preesensmuodon vahvalla verbivartalolla.

Verbillä *antaa* on myös virossa läheinen vastine, jonka imperfektimuoto muodostuu *-si*-tunnuksella (*andsin* 'annoin'). Viron vaikutus näkyy selvästi aineistossa esiintyneissä muodoissa: yksikön 1. persoonan kohdalla käytetään muotoja *ansin*, *andsin* sekä *antsin* ja yksikön 3. persoonassa *antasi* ja *ansi*. Vain *antasi*-muodosta on nähtävissä, että se on muodostettu preesensistä, josta *a* on korvattu tunnuksella *-si*- (*hän anta/a: anta/si*). Kaikki muut aineistossa esiintyvät muodot muistuttavat vironkielisen vastineen imperfektimuotoa. Viron vaikutusta tukee

vielä se, että suomenkielisen verbin merkitys on jokaisessa *-si*-tunnuksellisessa muodossa ymmärretty.

Verbillä *taittaa* ei viron kielessä ole läheistä vastinetta, mikä on vaikuttanut myös *-si*-tunnuksen käyttämättömyyteen. Esiintyneiden varianttien määrä on suuri: yksikön 1. persoonassa esiintyvät muodot *taisin*, *taitsin*, *taitisin* sekä 3. persoonassa muodot *taisi*, *taitsi*, *taittisi*. Muodot *taisin* ja *taisi* ovat kyllä yleiskielen mukaan muodostettuja, mutta tällöin ne ovat *taitaa*-verbin konditionaalimuotoja. Näiden muotojen taustalla saattaa olla sekaannus verbityypin 1 *tietää*-verbien imperfektin muodostukseen, sillä verbin *taittaa* lopussa on samanlainen *-tAA*-aines kuin *tietää*-verbeissä. Muodoissa *taitsin* ja *taitsi* imperfektin tunnus on liitetty viron kielen mukaisesti verbin vartalon konsonanttiin. Muodot *taitisin* ja *taitisi* luokittelevat pleonasmeiksi. Kummassakin muodossa vartalovokaali *a* on hävinnyt imperfektin *i*:n edeltä, jonka jälkeen saatuun vartaloon on lisätty tunnus *-si*.

Myöskään *kaataa*-verbille ei viron kielestä löydy läheistä vastinetta. Tämän verbin kohdalla käytetään yhteensä kuudessa muodossa *-si*-tunnusta, joista viisi on toisistaan eroavia variantteja: *kaadasin*, *kaadsin*, *kaadaisin*, *kaatasi*, *kaataisi*. Muodot *kaadasin* ja *kaatasi* on muodostettu preesensin pohjalta, sillä kummassakin on kyseiselle persoonalle tyypillinen astevaihtelullinen vartalo. Muodossa *kaadsin* näkyy viron kielen vaikutus, sillä siinä *-si*-tunnus on liitetty viron mukaisesti vartalon konsonanttiin. Muodot *kaadaisin* ja *kaataisi* ovat pleonasmeja.

Nähdä ja *syödä* kuuluvat verbityyppiin 2. Molemmista verbeistä esiintyy aineistossa vain kerran *-si*-tunnuksen sisältävä imperfektimuoto, joka on kummassakin tapauksessa pleonasmi. Nämä kaksi verbiä imperfektimuotoineen ovat taulukossa 18.

Taulukko 18. Verbityypin 2 verbeissä esiintyneiden *-si*-tunnuksellisten muotojen lukumäärät yksikön 1. ja 3. persoonassa.

Verbin perusmuoto	<i>-si</i> -muotojen määrä kokonaismäärästä Y1P ja Y3P		Eniten käytetty <i>-si</i> -muoto	Verbin merkitys ymmärretty	Vironkielinen vastine
nähdä	Y1P	-	-	1/1	näha
	Y3P	1/57	näkisi		
syödä	Y1P	1/57	söisin	1/1	süüa
	Y3P	-	-		

Nähdä-verbin ainoa *-si*-tunnuksen sisältävä muoto on yksikön 3. persoonan pleonasmi *näkisi*. Tässä tunnus *-si-* on lisätty verbin vahva-asteiseen vartaloon, jossa imperfektin tunnuksena on jo *i*. Samoin *syödä*-verbin *-si*-tunnuksen sisältävä *söisin* on pleonasmi, jossa imperfektin *i:n* muokkaamaan vartaloon *söi-* on lisätty vielä tunnus *-si-*. Molemmat muodot näyttävät suomen kielen konditionaaleilta. *-si*-tunnuksen melkein olemattomaan käyttöön on vaikuttanut verbien *nähdä* ja *syödä* vironkielisten vastineiden imperfektimuodot, joissa imperfektin tunnuksena toimii suomenkielisissäkin imperfektimuodoissa esiintyvä *i*.

Verbityyppiä 5 edustaa koko kyselylomakkeessa vain yksi verbi, *valita*. Siinä imperfekti muodostuu verbityypin 1 *vetää*-verbien ja verbityypin 3 mukaisesti. Taulukossa 19 on *valita*-verbin kohdalla käytetyt *-si*-tunnukselliset imperfektimuodot.

Taulukko 19. Verbityypissä 5 esiintyneiden *-si*-tunnuksellisten muotojen lukumäärät yksikön 1. ja 3. persoonassa.

Verbin perusmuoto	<i>-si</i> -muotojen määrä kokonaismäärästä Y1P ja Y3P		Eniten käytetty <i>-si</i> -muoto	Verbin merkitys ymmärretty	Vironkielinen vastine
valita	Y1P	8/57	valitsesin	4/8	valida
	Y3P	2/57	valitsesi	1/2	

Valita-verbistä esiintyy vain yhdenlaista *-si*-tunnuksellista imperfektimuotoa: yksikön 1. persoonassa se on *valitsesin* ja yksikön 3. persoonassa *valitsesi*. *-si*-tunnusta käytetään enemmän yksikön 1. persoonan kohdalla, kuten muissakin verbityypeissä on ollut huomattavissa.

3.3. *-si*-tunnukselliset muodot kirjoitelmissa

Kyselylomakkeen ensimmäisenä tehtävänä on lyhyen, noin 15 lauseen mittaisen tekstin kirjoittaminen. Olin sijoittanut kirjoitustehtävän tarkoituksella ensimmäiseksi, koska silloin vastaajat eivät saa kirjoitelmassaan käyttämiinsä verbeihin minkäänlaisia apuja muiden tehtävien verbeistä. Kirjoitustehtävässä tehtävänantona on kirjoittaa yksi lyhyt teksti valmiiksi annetuista otsikoista, jotka ovat: a) *Minun viime kesäni*, b) *Kun olin lapsi / nuori*, c) *Mitä tein joululomalla* sekä d) *Viime lomamatkani*. Eniten kirjoitelmia on aiheesta *Minun viime kesäni*, yhteensä 39 kappaletta. Jokaisesta annetusta otsikosta on kirjoitettu ainakin muutama teksti. Kahdessa vastauspaperissa tämä tehtävä oli ohitettu kokonaan.

Koska suuri osa kirjoitelmista on tuotettu samasta aiheesta, myös näissä käytetyt verbit ovat suurelta osin samoja. Yhteensä erilaisia verbejä kirjoitelmissa esiintyy 90 kappaletta. Tarkastelen seuraavaksi sellaisia kirjoitelmissa käytettyjä verbejä, joissa esiintyy imperfektin tunnuksena *-si-*. Tällaisia verbejä on yhteensä 36 kappaletta. Näistä vain yhdeksän verbiä ovat sellaisia, jotka saavat yleiskielessä imperfektissä *-si-*-tunnuksen eli suurella osalla verbeistä käytetty muoto on taivutussääntöjen vastainen. Olen laskenut esiintyneisiin *-si-*-tunnuksellisiin muotoihin myös muutamat pleonasmit, jotka näyttävät suomen kielen konditionaalimuodoilta, mutta kontekstin perusteella ne ovat ymmärrettävissä imperfektimuodoiksi.

Luvussa 3.3.1 tarkastelen niitä yhdeksää verbiä, joille *-si-*-tunnuksellinen imperfekti on luonteenomainen. Tämän jälkeen käsittelen luvussa 3.3.2 kaikki ne verbit, joissa *-si-*-tunnusta on käytetty, vaikka kyseinen verbi ei sitä vaatisi.

3.3.1. Yleiskielen mukainen *-si-*-tunnuksen käyttö

Olen kerännyt taulukkoon 20 jokaisen sellaisen kirjoitelmissa esiintyneen verbin, joka saa yleiskielessä imperfektissä *-si-*-tunnuksen. Taulukko koostuu yhdestä verbityypin 1 *tietää*-verbistä ja verbityyppiin 4 kuuluvista verbeistä. Koska verbityypin 1 *tietää*-verbejä edustaa vain yksi verbi, *lentää*, olen yhdistänyt nämä kaksi tyypiryhmää. Verbit ovat taulukossa 20 niiden kanssa käytettyjen *-si-*-tunnusten lukumäärän mukaan. Taulukossa on myös jokaisen verbin yhteislukumäärä sen esiintymiskerroista kirjoitelmissa sekä siitä käytetyt *-si-*-tunnukselliset muodot.

Taulukko 20. *-si-*-tunnuksellisten imperfektimuotojen esiintymismäärät kirjoitelmissa verbityypin 1 *tietää*-verbeissä ja verbityypissä 4.

Verbin perusmuoto	<i>-si-</i> -tunnukselliset muodot kaikista esiintymistä	Käytetyt <i>-si-</i> -tunnukselliset muodot
pelata	19/21	pelasin, peläsin, pelkaisin, pelasi(m)me
levätä	5/5	lepäsin, levosin, lepäsimme
haluta	4/6	haluasin, haluisimme
tavata	3/4	tapasin, tapasimme
lentää	2/2	lensin, lentäsimme
lainata	1/1	lainasimme
kerätä	1/1	keräsivät
maalata	1/1	maalasin
shopata	1/1	shoppasin

Verbiä *lentää* lukuun ottamatta muut taulukossa esiintyvät verbit kuuluvat verbityyppiin 4 eli ovat supistumaverbejä. Näistä verbeistä eniten *-si*-tunnusta käytetään *pelata*-verbin yhteydessä. Kyseinen verbi esiintyy kirjoitelmissa 21 kertaa, joista 19:ssä käytetään *-si*-tunnuksellista muotoa. Valtaosassa *pelata*-verbin esiintymiskerroista verbiä käytetään jonkin pallopelin yhteydessä (esimerkki 1), mutta sitä esiintyy myös merkityksessä "soittaa jotakin instrumenttia" (esimerkki 2).

(1) Kesäkuun lopussa *pelasin* myös koripalloa.

(2) Opiskelin Tallinnaan Musikkiin koulussa 6 vuotta, *pelasin* klaveriin.

Verbillä *pelata* korvataan myös muutamassa tapauksessa *leikkiä*-verbi (esimerkit 3 ja 4).

(3) Minä *pelasin* elämain kanssa kissan.

(4) Mina ja minun kaveri *pelasime* lääkeri ja avitasimme kissaa.

Pelata-verbien esiintymismäärään olen laskenut myös muodot *peläsin* ja *pelkaisin*, joissa vastaajat ovat hakeneet verbiä *pelata*, mutta ovat sekoittaneet sen *pelätä*-verbiin (esimerkit 5 ja 6).

(5) Minun kesän oli hauskaa. Olin ystävän kanssa rannassa, *peläsin* jalkapalloa ja olin kotona.

(6) *Pelkaisin* veljeni kanssa. Katsoin televisiota, kuuntelin raadiota.

Muodossa *peläsin* on perusmuotona ollut *pelätä*, jota on taivutettu *pelata*-verbin tavoin, mutta siinä ei ole otettu huomioon *pelätä*-verbiin kuuluvaa astevaihtelua. Verbien merkityksen sekoittumisesta kertoo se, että kirjoitelmassa esiintyy juuri *peläsin jalkapalloa* eikä esimerkiksi *peläsin käärmettä*, jolloin sen voisi tulkita tarkoittavan pelkäämistä pelaamisen sijasta. Muodossa *pelkaisin* perusmuotona on ollut verbi *pelata*, mutta taivutukseen on sekoittunut *pelätä*-verbin yhteydessä esiintyvä astevaihtelu. Lause, jossa *pelkaisin*-muoto esiintyy, olisi myös mahdollista tulkita pelkäämiseksi pelaamisen sijasta (*pelkäsin veljeni kanssa*), mutta koska kirjoitelman muut virkkeet kuvailevat leppoisaa ja mukavaa kesää, en usko, että kyseisen muodon kohdalla on tarkoitettu juuri pelkäämistä. *Pelkaisin*-muoto on lisäksi pleonasmi, jonka muissa virkkeissä käytetyt imperfektimuodot vahvistavat imperfektiksi konditionaalin sijaan.

Verbi *levätä* esiintyy kirjoitelmissa yhteensä viisi kertaa, joista jokaisessa muodossa on *-si*-tunnus. Neljässä tapauksessa vastaajat ovat muistaneet myös verbiin kuuluvat astevaihtelun ja verbiä käytetään yleiskielen mukaisesti (esimerkki 7).

(7) Viime kesälläni *lepäsin* paljon, koska minulla oli loma.

Yllättävin muoto tämän verbin kohdalla on kerran esiintynyt *levosin* (esimerkki 8).

(8) Olin kaupunkissa, kävin kaverin kanssa uimassa, valmistuin opintokseni. Luin paljon ja *levosin*.

Verbin vartaloon on lisätty *-si*-tunnus, mutta tätä ennen vartalovokaali *ä* on muutettu *o*:ksi. Selitystä voi hakea verbityypin 1 *maksaa*-verbien imperfektin muodostuksesta, jossa vartalovokaali *a* muuttuu *o*:ksi imperfektin *i*:n edellä. On myös mahdollista, että kyseinen muoto pohjautuu *lepo*-substantiiviin, jonka heikkoasteisesta muodosta on tehty verbin imperfektimuoto *-si*-tunnuksen avulla. *Levosin*-muoto on kuitenkin sen verran omalaatuinen, ettei sen muodostusprosessia voi varmuudella selvittää.

Suuri osa *haluta*-verbin imperfektimuodoista on pleonasmeja. Käytetyt muodot näyttävät suomen kielen konditionaaleilta, mutta ne ovat kontekstin perusteella ymmärrettävissä imperfektimuodoiksi (esimerkki 9).

(9) Joka päivä menimme jossakin uudessa paikkaan, koska *haluisimme* nähdään paljon. Puerto Rico oli kuin postikortti.

Toinen *-si*-tunnuksellinen variantti *haluta*-verbistä on kerran esiintyvä *haluasin* (esimerkki 10).

(10) En matkustanut paljon, koska olin praktikalla ja *haluasin* olla perheeni kanssa.

Haluasin-muoto ei ole pleonasmi, sillä siinä ei ole kuin yksi imperfektin tunnus. Kyseinen muoto muistuttaa osittain vajavaista suomen kielen konditionaalimuotoa, mutta sitäkin se ei ole, koska konteksti vahvistaa sen imperfektiksi. Tämä muoto on muodostettu preesensin pohjalta, johon on verbin vartalon ja persoonapäätteen väliin lisätty tunnus *-si*.

Myös *tavata*-verbi kuuluu *-si*-tunnukselliseen imperfektiryhmään ja jokainen siitä käytetty imperfektimuoto on yleiskielen mukainen (esimerkki 11).

(11) *Tapasin* ystäväni, se oli oivallinen.

Lentää-verbi on kielenoppijan näkökulmasta katsottuna siitä hankala verbi, että se taipuu preesensissä verbityypin 1 mukaisesti, mutta saa imperfektissä saman *-si*-tunnuksen kuin verbityypin 4 verbit. Myös ensimmäiseen taivutustehtävään kuuluu verbi *lentää*, ja kirjoitelmissa esiintyy samanlaisia variantteja kuin ensimmäisessä taivutustehtävässä (esimerkit 12 ja 13).

(12) *Lensin* lentokonella Riiasta Italiaan.

(13) *Lentäsimme* tällä kahden lentokoneessa.

Muodossa *lentäsimme* imperfektin tunnus on lisätty suoraan A-infinitiivin tunnuksen poistamisen jälkeen saatuun vartaloon (*lentä/ä*).

Verbit *lainata*, *kerätä*, *maalata* ja *shopata* kuuluvat kaikki verbityyppiin 4. Nämä verbit esiintyvät kirjoitelmissa vain kerran, mutta jokaisessa on yleiskielen mukaisesti muodostettu imperfektimuoto (esimerkit 14-17).

(14) Siellä on erittäin paljon polkupyöroita ja *lainasimme* myös polkupyöreiden.

(15) Nuoret naiset, jos ei ollut naimisissa, *keräsivät* kukkia ja panivat tyyny alle, sitten näet unessa tuleva sulhasta.

(16) Minua kiinostaa taide. Viime kesänä *maalasin* usein.

(17) Olin ka Helsingissa ja *shoppasin*.

3.3.2. Yleiskielen vastainen *-si*-tunnus

Kirjoitelmissa esiintyy yhteensä 27 sellaista verbiä, joissa on käytetty *-si*-tunnuksellista imperfektiä, vaikka verbi ei sitä vaadi. Taulukossa 21 on kaikki sellaiset verbityyppiin 1 kuuluvat verbit, jotka eivät *-si*-tunnusta yleiskielessä saa. Näitä verbejä on 19 ja ne kuuluvat verbityypin 1 *sanoa*-, *vetää*- ja *maksaa*-verbeihin. Verbit on taulukoitu sen mukaan, kuinka monta *-si*-tunnuksellista imperfektimuotoa niiden kohdalla on kirjoitelmissa käytetty. Taulukossa on myös jokaisen verbin yhteislukumäärä sen esiintymiskerroista kirjoitelmissa sekä käytetyt *-si*-tunnukselliset muodot.

Taulukko 21. -*si*-tunnuksellisten imperfektimuotojen esiintymismäärät kirjoitelmissa verbityypin 1 *sanoa*-, *vetää*- ja *maksaa*-verbeissä.

Verbin perusmuoto	- <i>si</i> -tunnukselliset muodot kaikista esiintymistä	Käytetyt - <i>si</i> -tunnukselliset muodot
matkustaa	5/11	matkustasin, matkustasimme
ajaa	4/6	ajasi(m)me
asua	3/14	asusin, asusimme
pitää	3/9	pidäsin, pitäsin
puhua	3/4	puhuisin, puhusimme, puhusivat
katsoa	2/9	katsoisin
laulaa	2/7	laulsin, laulsimme
soittaa	2/6	soitisin, soittasimme
auttaa	2/4	avisin, avitasimme
oppia	2/3	oppisin
lukea	1/11	lukisin
tanssia	1/5	tanssisin
juhlia	1/3	juhlasin
valmistua	1/2	valmistusin
polttaa	1/2	poltasimme
viihdyä	1/1	viihdyisin
yöpyä	1/1	yöpysin
painaa	1/1	painasin
kokoontua	1/1	kokousit

Matkustaa-verbistä esiintyy yhteensä viisi -*si*-tunnuksellista imperfektimuotoa, mikä on melkein puolet kyseisen verbin frekvenssistä kirjoitelmissa. Kyseisellä verbillä ei ole viron kielessä läheistä vastinetta (*matkustaa* vrt. *reisida*, *sõita*), mutta vironkielinen verbi *matkata*, muistuttaa suomen kielen *matkustaa*-verbiä, vaikka kääntyäkkin suomeksi lähinnä merkityksessä 'retkeillä'. Vaikka suomen *matkustaa* ja viron *matkata* verbeillä onkin merkityseronsa, on tässä viron kieli kuitenkin voinut vaikuttaa suomen kielen imperfektin muodostukseen, sillä tämä vironkielinen verbi saa imperfektissä -*si*-tunnuksen (*matkata*: *matkasin*) (esimerkki 18).

(18) Myös *matkustasin* Virossa, menin autolla Tarttoon ja toisiin Viron kaupunkiin.

Myös suuri osa *ajaa*-verbin imperfektimuodoista on -*si*-tunnuksellisia, mihin on vaikuttanut viron kielen läheinen vastine ja sen -*si*-tunnuksellinen imperfektimuoto (*ajada*: *ajasin*).

Muodon voisi myös tulkita suomen kielen puutteelliseksi konditionaalimuodoksi, mutta lauseyhteys paljastaa sen imperfektiksi (esimerkki 19).

(19) Viimellä kesällä olin Ida-Virumaalla, Kohtle-Nummessa. Perheen kanssa *ajasimme* polkupyörällä.

Asua-verbi esiintyy kirjoitelmissa yhteensä 14 kertaa, joista kolmessa muodossa on käytetty *-si*-tunnusta imperfektissä. Verbillä *asua* on viron kielessä läheinen vastine *asuda*, joka eroaa merkitykseltään suomen kielen verbistä, sillä se tarkoittaa suomeksi 'sijaita'. Tästä huolimatta tämä viron kielen vastine on vaikuttanut suomen kielen *asua*-verbin imperfektin muodostukseen (esimerkki 20).

(20) Kun olin lapsi, mä *asusin* Tallinnassa vanhempin kanssa.

Samanlainen viron kielen vaikutus on nähtävissä *pitää*-verbin imperfektissä (esimerkit 21 ja 22).

(21) Mä pelasin jalkapalloa ystävän kanssa. Mä *pidäsin* muusikista ja urheilusta. Mä olin hyvätuulinen ja iloinen.

(22) Minä *pitäsin* siellä asuta kesällä, koska sää oli lämmintä ja voisin ujuida joessa.

Pitää-verbillä voidaan viitata joko jostain asiasta tykkäämiseen tai sitä voidaan käyttää *täytyä*-verbin synonyymina. Suomen kielessä *pitää*-verbiä voidaan käyttää kummassakin merkityksessä, mutta viron kielessä näille on omat verbinsä. Viron kielen *meeldida*-verbillä tarkoitetaan jostain asiasta tykkäämistä, kun taas täytymistä ilmaistaan verbillä *pidada*, joka muistuttaa suomen kielen *pitää*-verbiä. Viron *pidada*-verbi saa imperfektissä *-si*-tunnuksen (*pidasin*), mikä on vaikuttanut myös suomenkielisten vastineiden taivutukseen. Kirjoitelmissa esiintynyt muoto *pidäsin* on melkein identtinen viron vastineelle. *Pitäsin*-muoto on mahdollisesti muodostettu vahva-asteisen A-infinitiivin pohjalta siten, että A-infinitiivin tunnuksen poiston jälkeen imperfektin *-si*-tunnus on liitetty saatuun vartaloon. Verbi *pitää* esiintyy kirjoitelmissa yhdeksän kertaa, joissa kolmasosassa on *-si*-tunnuksellinen imperfekti.

Puhua-verbiä esiintyy kirjoitelmissa yhteensä neljä kertaa, joista kolmessa imperfektimuodossa on *-si*-tunnus (esimerkki 23).

(23) Illalla kävimme kaupungissa ja *puhusimme* frankaa.

Tunnuksen käytön tekee mielenkiintoiseksi se, ettei viron kielessä ole suomen *puhua*-verbille läheistä vastinetta (vrt. *rääkida*). Viron *-si*-tunnus on siis lainautunut suomenkieliseen verbiin läheisen vastineen puuttumisesta huolimatta. Aineistossa esiintyy myös yksi *puhuisin*-muoto, joka on tulkittavissa pleonasmiksi, vaikka se näyttääkin suomen konditionaalimuodolta (esimerkki 24).

(24) Töissa oli paljon hyvin. *Puhuisin* paljon viron kielen, muutama kertaa suomen kielen.

Katsoa-verbin yhteydessä esiintyy kaksi *-si*-tunnuksellista imperfektiä, jotka molemmat ovat pleonasmeja. Kyseiset muodot näyttävät *puhuisin*-muodon tavoin konditionaaleilta, mutta kontekstin perusteella ne on tulkittavissa imperfektimuodoiksi (esimerkit 25 ja 26).

(25) Minun viime kesäni oli rauhallinen ja kiva. *Katsoisin* televisia ja uin joessa.

(26) Join teetä, mutta myös glögiä. *Katsoisin* vähän televisiota.

Laulaa-verbillä on viron kielessä läheinen, *-si*-tunnuksen imperfektissä saava vastine (*laulda: laulsin*), ja tämä näkyy vahvasti myös käytetyissä suomenkielisissä imperfektin muodoissa. Kirjoitelmissa käytetyt *laulaa*-verbin imperfektimuodot ovat identtisiä vironkielisten vastineiden kanssa (esimerkit 27 ja 28).

(27) *Laulsimme* äidin kanssa ja tanssimme. Veljeni olivat myös kotona.

(28) Pidän musikiista ja *laulsin* usein.

Imperfektimuodot on muodostettu viron tapaan konsonanttivartaloon, jollaista ei suomen kielessä kyseisen verbin kohdalla ole edes olemassa. En kuitenkaan usko, että vastaajat ovat tarkoituksella korvanneet kirjoitelmassa suomenkielisen sanan äidinkielisellä vastineella, koska eivät ole esimerkiksi muistaneet sitä. Kyseessä on kuitenkin suhteellisen yleisesti käytetty sana, jolla vain sattuu olemaan samanlainen vastine viron kielessä. Kyseessä lienee vahva äidinkielen ja sille tunnusomaisen *-si*-tunnuksellisen imperfektin vaikutus.

Verbillä *soittaa* voidaan suomen kielessä viitata joko jonkin instrumentin soittamiseen tai puhelimella tapahtuvaan toimintaan. Nämä molemmat verbin merkitykset ovat edustettuina esimerkeissä 29 ja 30.

(29) Yksi päivä *soittasimme* äidille veljen kanssa, koska oli äidinpäivä ja äidimme oli sitten tyytyväinen.

(30) Mä *soitisin* pianoa ja kävin musiikikoulun.

Viron kielessä vastaavat sanat olisivat *helistada* (soittaa puhelimella) ja *mängida* (soittaa instrumenttia) eli yhtäläisyyksiä näiden sanojen välillä ei ole havaittavissa. Viron kielessä esiintyy kuitenkin verbi *sõita*, mutta se tarkoittaa suomeksi *matkustaa*. *Sõita*-verbi saa virossa *-si*-tunnuksen imperfektissä (*sõitsin*), joten se on voinut vaikuttaa vastaajien käyttämiin *-si*-tunnuksellisiin muotoihin myös suomenkielisen *soittaa*-verbin kohdalla. Esimerkin 29 *soittasimme*-muodossa verbin perusmuodosta on poistettu A-infinitiivin tunnus, jonka jälkeen saatuun vahva-asteiseen vartaloon on lisätty *-si*-tunnus ja persoonapäätte. Esimerkin 30 *soitisin*-muoto on pleonasmi. Kyseessä voisi olla myös virheellisesti muodostettu konditionaalimuoto, mutta virkkeessä esiintyvä toinen imperfektimuoto *kävin* tukee tämän muodon tulkintaa imperfektiksi.

Mielenkiintoisia ovat *auttaa*-verbistä käytetyt muodot (esimerkit 31 ja 32).

(31) Minä *avisin* poikaystävän äitia.

(32) Mina ja minun kaveri pelasime lääkeri ja *avitasimme* kissaa.

Viron kielessä on läheinen vastine *aidata*, jonka imperfektimuoto on *aitasin* 'autoin'. Viron vastine ja sen imperfektimuoto ovat voineet vaikuttaa suomenkielisen muodon muodostukseen, mutta mielenkiintoista on tarkastella käytettyjen muotojen pohjalla ilmiselvästi ollutta verbiä *avittaa*. En lähde arvailemaan, mistä kyseinen sana on vastaajien kirjoitelmiin tullut, mutta on hauska huomata, että molemmissa teksteissä, joissa *auttaa*-verbiä on haettu, on käytetty *avittaa*-pohjaista muotoa, joista kummastakin tarjotaan *-si*-tunnuksellista imperfektiä.

Oppia-verbin kohdalla esiintyy *-si*-tunnuksellista imperfektiä jonkin verran myös ensimmäisessä taivutustehtävässä. Kirjoitelmien aiheet keskittyvät lähinnä opiskelijoiden loma-aikoihin, joten verbiä *oppia* ei ehkä sen vuoksi käytetä paljoa kirjoitelmissa. Kuitenkin kolmesta *oppia*-verbistä kaksi sisältää imperfektissä *-si*-tunnuksen ja ovat, viron kielen mukaisesti, vahvassa asteessa (vrt. *õppisin*) (esimerkki 33).

(33) Pääasiasti olin huonessa, koska vihaan kylmä sää ja lumipeitet. Tiedysti myös *oppisin*.

Verbillä *lukea* on viron kielessä läheinen vastine, joka saa imperfektissä *-si*-tunnuksen (*lugeda: lugesin*). *Lukea*-verbiä esiintyy aineistossa yhteensä jopa 11 kertaa, joista vain yhdessä on *-si*-tunnus (esimerkki 34).

(34) Pelasin kaverin kanssa, soin omenoita ja join mehua. *Lukisin* myös kirjoita.

Käytetty muoto on pleonasmi. Se näyttää suomen kielen konditionaalimuodolta, mutta konteksti paljastaa, että vastaaja on hakenut kyseisen verbin imperfektiä. Myös ensimmäisessä taivutustehtävässä esiintyy *lukea*-verbi, ja kuten myös kirjoitelmissa, myös siinä esiintyy hyvin vähän *-si*-tunnuksellista imperfektiä.

Tanssia-verbi sisältyy myös kyselylomakkeen toiseen ja kolmanteen taivutustehtävään, jossa siitä esiintyy jonkin verran *-si*-tunnuksellista imperfektiä. Kirjoitelmissa tätä verbiä käytetään vain kerran, mutta tällöinkin *-si*-tunnuksellisena (esimerkki 35).

(35) Viime kesänä oli kiva juhannus - söin, join, valmistin paljon makkaraa ja *tanssisin* myös.

Kirjoitelmissa esiintyy mielenkiintoinen variantti *juhlia*-verbin imperfektistä (esimerkki 36).

(36) Kesäkuussa opiskelin yliopistolla, *juhlasin*, koska 26. on syntymäpäiväni.

Vaikka muoto on tulkittavissa juuri *juhlia*-verbiksi, vaikuttaa siltä, että käytetyn muodon pohjana ei ole verbi *juhlia*, vaan substantiivi *juhla*, johon on lisätty *-si*-tunnus ja persoonapäätte *n*. Olen laskenut tämän muodon myös *-si*-tunnuksellisiin imperfektimuotoihin, vaikka sen pohjana näyttäisi olevan verbin sijasta substantiivi.

Verbit *valmistua* ja *polttaa* esiintyvät kirjoitelmissa vain kerran, molemmat *-si*-tunnuksellisina. *Valmistua*-verbin rektio on muistettu oikein, mutta sitä on käytetty väärässä kohdassa (esimerkki 37).

(37) Ja elokuu lopussa minä *valmistusin* kouluksi.

Polttaa-verbin imperfektimuoto on muodostettu preesensin kautta. Tähän viittaa imperfektissä käytetty verbin heikkoasteinen vartalo (esimerkki 38).

(38) Juhannuksella matkustin junalla Etelä-Viroon ystävän kanssa, *poltasimme* kokoa, grillaimme.

Verbit *viihtyä* ja *yöpyä* kuuluvat molemmat verbityyppiin 1 ja edustavat niitä verbejä, joissa imperfektin *i* liittyy suoraan verbin vartaloon muodostaen diftongin vartalovokaalin kanssa. *Viihtyä*-verbistä käytetty imperfektimuoto on pleonasmi (esimerkki 39).

(39) Siellä mä lepäsin. *Viihdyisin* puutarhassa. Kaikki oli niin vihreää ja linnut laulivat.

Käytetty muoto on mahdollisesti muodostettu preesensin pohjalta, sillä siinä on heikkoasteinen vartalo A-infinitiivin vahvan asteen sijasta. Preesensin *viihdyn*-muotoon on ensin lisätty imperfektin *-i*-tunnus, joka on saanut vahvistusta *-si*-tunnuksesta. Koska käytetyssä muodossa on heikossa asteessa oleva verbin vartalo, se ei ole yhtä selvästi tulkittavissa konditionaalimuodoksi (vrt. *viihtyisin*). *Yöpyä*-verbistä käytetyssä imperfektimuodossa taas on vahva aste (esimerkki 40).

(40) Soitimme siellä autolla, *yöpysin* telassa.

Ensimmäiseen taivutustehtävään sisältyy myös tämä verbi, ja siinä esiintyneet *-si*-tunnukselliset muodot ovat myös vahva-asteisia.

Verbi *painaa* esiintyy kirjoitelmissa kerran ja tällöinkin *-si*-tunnuksellisenä. Mielenkiintoisemmaksi käytetyn verbin tekee se, ettei kyseinen verbi esiinny siinä merkityksessä, jossa se suomen kielessä perinteisesti ymmärretään, vaan sitä on käytetty kirjoitelmassa eräänlaisena *soittaa*-verbin sijaisena (esimerkki 41).

(41) *Painasin* viulua. [Oppisin painama kitaraa. Pidän musikiista ja laulsin usein.]

Olen poikkeuksellisesti jatkanut esimerkkilauseita hakasulkein, sillä *painaa*-verbin merkitys ei muuten avaudu. On mahdollista, että kyseisellä verbillä on haettu merkitystä 'harjoitella', sillä vironkielinen verbi *painata* tarkoittaa suomeksi 'painostaa, vaivata'. Tällöin lause tarkoittaisi sitä, että kyseinen henkilö on vasta opetellut viulun soittamista ja on siinä vielä niin alkuvaiheessa, että soittaminen kuulostaa vielä lähinnä soittimen kiduttamiselta. Koska verbi esiintyy aineistossa vain kerran ja vain yhden vastaajan kirjoitelmassa, on kuitenkin todennäköisempää, että kyseessä on verbin sekoittuminen johonkin toiseen verbiin.

Kirjoitelmissa esiintynyt muoto *kokousit* on hyvin poikkeuksellinen (esimerkki 42).

(42) Elokuussa oli äitini syntymäpäiväsi, kaikki sukulaiset *kokousit* isoäitini luoksen, oli hyvä tapahtua kaikkiin.

Kirjoitelmassa on selvästi haettu *kokoontua*-verbiä, mutta jostain syystä käytetty muoto on jäänyt vajavaiseksi. Muodon pohjana on lienee ollut sana *kokou(s)*, johon on lisätty imperfektin tunnus *(s)i*. Käytettyä imperfektin tunnusta on tämän muodon kohdalla vaikea tarkasti selvittää, sillä kyseessä voi olla *kokous*-substantiiviin lisätty *i* tai vajavaisesti muistettu muoto *kokou*, johon on lisätty *-si*-. Tunnuksen *-si*- käyttöä puoltaa mielestäni se, että suomen kielen persoonapäätteen *-vAt* sijasta vastaaja on käyttänyt päätettä *-t* ja *kokousit*-muodossa on nähtävissä yhteyksiä viron kielen imperfektiin. Viron kielessä sellaisten verbien, jotka saavat *-si*-tunnuksen imperfektissä, monikon 3. persoonan imperfektimuodon lopussa on *-sid*³: *he nukkuivat: nad maga/sid, he puhuivat: nad ütle/sid*. Kirjoitelmassa esiintyneessä muodossa on huomattavissa sama: *kokou/sit*. Kirjaimen *t* käyttö on voinut olla muodon "suomentamista", sillä mikäli tarkoituksena olisi ollut käyttää viron kielestä lainattua, täysin samanlaista päätettä, sitä tuskin olisi kirjoitettu väärin.

Verbityyppiin 2 kuuluvia, *-si*-tunnuksen imperfektissä saavia verbejä esiintyy kirjoitelmissa yhteensä viisi kappaletta. Nämä verbit ovat taulukossa 22 niissä esiintyneiden *-si*-tunnuksellisten imperfektimuotojen lukumäärän mukaan. Lisäksi taulukossa on jokaisen verbin yhteislukumäärä sen esiintymiskerroista kirjoitelmissa sekä siitä käytetyt *-si*-tunnukselliset muodot.

Taulukko 22. *-si*-tunnuksellisten imperfektimuotojen esiintymismäärät kirjoitelmissa verbityypissä 2.

Verbin perusmuoto	<i>-si</i> -tunnukselliset muodot kaikista esiintymistä	Käytetyt <i>-si</i> -tunnukselliset muodot
käydä	16/95	käysin, kävisin, kävisimme
uida	3/14	uisin, uimasin, uisimme
voida	2/2	voisin
myydä	1/1	myysin
viedä	1/1	viesimme

³ Myös suomen kielessä on esiintynyt monikon 3. persoonan imperfekti- ja konditionaalimuodoissa persoonapäätteenä *-t* (*he tulit, tulisit*), joka on sittemmin vaihtunut preesensissä käytettyyn päätteeseen *-vAt* (Remes 1995: 16).

Eniten *-si*-tunnusta esiintyy *käydä*-verbin imperfektimuodoissa. Määrä ei kuitenkaan prosentuaalisesti ole kovinkaan suuri, sillä verbiä *käydä* esiintyy kirjoitelmissa yhteensä jopa 95 kertaa, joista vain 16 on *-si*-tunnuksellista. Suomen kielessä kyseisen verbin kohdalla ei *-si*-tunnus ole millään tavoin mahdollinen, joten käytettyihin muotoihin on vaikuttanut viron kielen *-si*-tunnuksellinen vastine *käisin* 'kävin'. Eniten esiintyy muotoa *käysin*, mutta myös muodot *kävisin* ja *kävisimme* ovat hyvin edustettuina. *Käysin*-muoto on muodostettu *A*-infinitiivistä saadun vartalon pohjalta, johon imperfektin tunnus *-si-* on liitetty (esimerkki 43). Valittua muotoa on tukenut viron kielen vastaavanlainen muoto.

(43) Myös *käysin* ystävän kanssa elokuvissa.

Muodot *kävisin* ja *kävisimme* vastaavat suomen kielen konditionaalimuotoja, mutta kontekstin perusteella ne ovat ymmärrettävissä imperfektimuodoiksi. Kyseiset muodot ovat siis pleonasmeja (esimerkit 44 ja 45).

(44) Kun olin lapsi *kävisin* koulussa.

(45) Me *kävisimme* metsässä, missä olit sienet.

Koska suosituin kirjoitelmien aihe kirjoitelmissa on *Minun viime kesäni*, *uida*-verbin 14 esiintymän suuruus ei ole yllättävä. Tämän verbin kohdalla käytetään kolmea *-si*-tunnukselliseksi imperfektiksi luokiteltavaa muotoa (esimerkki 46).

(46) *Uisimme* meressä, rantaan oli noin puolituntinen matka.

Viron kielen *ujuda*-verbi on vaikuttanut suomenkielisten vastineiden taivutukseen, koska virossa kyseisellä verbillä on imperfektissä *-si*-tunnus (*ujusin*). Esimerkki 47 on siitä mielenkiintoinen, että siinä käytetty imperfektimuoto on kuin jonkinlainen yhdistelmä imperfektiä ja *ma*-infinitiiviä.

(47) Minä kävin töissa. Minä puhkesin, päevitasin ja *uimasin*.

Vaikka viron kielessä imperfekti muodostetaan juuri *ma*-infinitiivin kautta, siinä *ma*-tunnus poistetaan verbistä ennen imperfektin tunnusta. Tämä tekee *uimasin*-muodosta erikoisen, koska *ma*-tunnus on jätetty imperfektimuotoon.

Voida-verbillä on viron kielessä läheinen vastine *võida*, joka saa imperfektissä *-si*-tunnuksen (*võisin*). Viron kielen vaikutuksen näkee myös suomenkielisten verbien taivutuksessa (esimerkit 48 ja 49).

(48) Jouluaika oli kiva, koska *voisin* lepätä.

(49) Minä pitäsin siellä asuta kesällä, koska sää oli lämmintä ja *voisin* ujuida joessa.

Käytetyt muodot on tulkittavissa myös konditionaaleiksi, mutta lauseyhteys paljastaa ne imperfektimuodoiksi. *Voisin*-muoto on siis pleonasmi, jossa *-si*-tunnus on liitetty vartaloon *voi*-. Koska *voida*-verbin preesens ja imperfektimuodot ovat täysin identtiset, *-si*-tunnusta on käytetty niiden erottamiseen.

Myös *myydä*-verbistä käytetään *-si*-tunnuksellista imperfektimuotoa *myysin* (esimerkki 50).

(50) Viime kesänä kävin Amerikassa töissa. Olin tuolla neljä kuuta. *Myysin* kirjoiden Iowassa.

Viron kielessä esiintyvä vastine *müüa* käyttäytyy eri tavoin suomen *myydä*, sillä viron kielessä tämä verbi saa imperfektissä *-si*-tunnuksen (*müüsin* 'myin'). Kirjoitelmassa esiintynyt muoto on siirtynyt suoraan virosta suomen kieleen, verbin vokaalit on vain "suomennettu". Myös verbi *viedä* on saanut kirjoitelmissa *-si*-tunnuksellisen imperfektin (esimerkki 51).

(51) Meillä olit myös naapurit ja heillä oli lehmät ja hevoset. Mina pidäsin lehmästä ja hevosesta ja minun sisare myös. Kävisimme heitä katsomassa ja *viesimme* heille leipä.

Viedä-verbi sisältyy myös ensimmäiseen taivutustehtävään, jossa se saa samanlaisia *-si*-tunnuksellisia imperfektimuotoja. Tämän verbin läheinen vironkielinen vastine ja sen *-si*-tunnuksellinen imperfekti ovat vaikuttaneet suomenkielisen verbin taivutukseen.

Verbityyppiin 3 kuuluvia, *-si*-tunnuksen imperfektissä saavia verbejä esiintyy kirjoitelmissa vähän, yhteensä vain kolme kappaletta. Taulukossa 23 nämä kolme verbiä on listattu niissä käytettyjen *-si*-tunnuksellisten imperfektimuotojen määrän mukaan. Taulukosta ilmenee myös näiden verbien kokonaisesiintymismäärä kirjoitelmissa sekä käytetyt *-si*-tunnukselliset muodot.

Taulukko 23. -*si*-tunnuksellisten imperfektimuotojen esiintymismäärät kirjoitelmissa verbityypin 3 verbeissä.

Verbin perusmuoto	- <i>si</i> -tunnukselliset muodot kaikista esiintymistä	Käytetyt - <i>si</i> -tunnukselliset muodot
kävellä	3/5	kävelisin, kävelesimme
opiskella	1/6	opiskelesin
luulla	1/1	luulesi

Verbillä *kävellä* on viron kielessä kolme vastinetta (*käia*, *jalutada*, *kõndida*), joista mikään ei vastaa suoranaisesti suomenkielistä verbiä. *Kävellä*-verbi esiintyy kirjoitelmissa yhteensä viisi kertaa, joista kolmessa on imperfekti muodostettu -*si*-tunnuksen avulla (esimerkit 52-54).

(52) *Kävelesin* paljon.

(53) Otin monta valokuvaa. *Kävelesimme* paljon ja tutuistimme uusia ihmisiä.

(54) Siskon kanssa *kävelesimme* joka ilta.

Jokainen näistä -*si*-tunnuksellisista muodoista on muodostettu A-infinitiivistä saadun vartalon *kävele*- pohjalta, johon imperfektin tunnus -*si*- on liitetty.

Suomen kielessä tehdään ero verbeille *oppia* ja *opiskella*, mutta virossa näillä kahdella verbillä on yksi ja sama vastine, *õppida*. *Oppia*-verbin kohdalla aineistossa esiintyy paljon -*si*-tunnuksellista imperfektiä, mihin viron kielen vastaava muoto on vaikuttanut. *Opiskella*-verbi esiintyy kirjoitelmissa vain kerran, mutta silloinkin -*si*-tunnuksellisena (esimerkki 55).

(55) Minun viime kesäni tekin töitä oma vanhepaten puutarhalla. *Opiskelesin* kasvatustietettä ja käysin tässä koulussa.

Myös verbi *luulla* esiintyy kirjoitelmissa kerran ja tällöinkin -*si*-tunnuksellina (esimerkki 56).

(56) Minun ystävä katsoi viron saunaa ja *luulesi*, että se on tosi kiva.

Käytetty imperfektimuoto on muodostettu A-infinitiivistä saadun vartalon *luule*- pohjalta. Poikkeuksellisen imperfektimuodon lisäksi myös verbin merkitys on vähän harhaanjohtava. Koska tarkoituksena on ollut ilmaista ajattelua, *luulla*-verbin sijasta *ajatella* olisi ollut sopivampi valinta.

4. IMPERFEKTIN MUODOSTUS: MUUT TUNNUKSET

Tässä luvussa käsittelen yleisesti imperfektin muodostusta aineiston verbeissä. Tarkastelen lähemmin sitä, millaisia imperfektin tunnuksia käytetään kunkin verbityypin ja sen alaryhmien kohdalla: kuinka monta yleiskielen mukaista imperfektimuotoa kustakin verbityypistä esiintyy ja käytetäänkö jotain imperfektin tunnusta jonkin verbityypin kohdalla enemmän? Tarkastelen koko aineistossa esiintyviä verbejä riippumatta siitä, esiintyvätkö ne taivutustehtävissä vai kirjoitelmissa. Luvussa 4.1 tarkastelen verbityypin 1 verbien imperfektimuodoissa käytettyjä tunnuksia. Luku 4.2 sisältää aineistossa esiintyvien verbityyppien 2-5 verbien imperfektissä käytettyjä tunnuksia.

Kirjoitelmiin sisältyy muutama sellainen verbimuoto, joka on osin tai kokonaan lainattu suoraan virosta suomen kieleen. Tällaisia muotoja ovat esimerkiksi *matkustaa*-verbin sijasta käytetyt ja osittain virosta "suomennetut" *sõita*-verbin muodot *soidin polkupyörällä* ja *soitimme autoll*. Kyseisissä muodoissa näkyy selvästi viron vaikutus, mutta koska käytetty verbi on vironkielinen ja viron merkityksessä käytetty, en laske sitä mukaan aineistoon. Tällaisia vironkielisiä muotoja esiintyy aineistossa yhteensä viisi kappaletta.

4.1. Verbityyppi 1

Tarkastelen kaikkia verbityypin 1 verbejä yhdessä, vaikka ne saavatkin imperfektissä erilaisia tunnuksia riippuen siitä, mihin alaryhmään ne kuuluvat. Taulukossa 24 on verbityypin 1 alaryhmät ja niissä käytettyjen imperfektin tunnuksien lukumäärät. Kunkin alaryhmän ensimmäisessä sarakkeessa on esiintymismäärät kaikissa kolmessa taivutustehtävässä ja jälkimmäisessä sarakkeessa esiintymismäärät kirjoitelmissa. Vaikka edellisessä luvussa käsittelin *-si*-tunnuksen sisältäviä imperfektimuotoja, taulukossa 24 on myös nämä esiintymät mukana.

Taulukko 24. Verbityypissä 1 käytettyjen imperfektin tunnuksien lukumäärät.

Imperfektin muodostus	<i>sanoa</i> -verbit		<i>vetää</i> -verbit		<i>maksaa</i> -verbit		<i>tietää</i> -verbit	
<i>i</i> muodostaa diftongin vartalogokaalin kanssa	517	37	79	7	168	2	148	-
Vartalogokaali häviää <i>i:n</i> edeltä	39	1	343	44	138	10	226	-
Vartalogokaali <i>a</i> muuttuu <i>o:ksi</i>	-	-	15	2	258	8	49	-
<i>-si</i> -tunnus	36	12	60	16	62	9	132	2
muut variantit	35	2	73	2	58	-	72	-
yhteensä	607	52	570	71	684	29	627	2

Taulukon 24 viimeisestä imperfektin muodostusta kuvailevasta ryhmästä käytän nimitystä *muut variantit*. Tähän ryhmään olen sijoittanut kaikki sellaiset aineistossa esiintyvät muodot, joiden tulkinta ei ole sujunut ongelmitta. Tällaisia muotoja ovat muun muassa *huutaa*-verbin *huun*, *vetää*-verbin *vein* ja *oppia*-verbin *oppein*, joista on mahdotonta löytää käytettyä imperfektin tunnusta sen puuttumisen tai verbin vartalon liiallisen kutistumisen tai muokkaantumisen vuoksi. Myös kesken jääneet vastaukset olen laskenut tähän kategoriaan, kuten *tuntea*-verbistä käytetty muoto *tun*. Myös muutamat aineistossa esiintyneet preesensmuodot ja tyhjät vastaukset kuuluvat tähän ryhmään.

Sanoa-verbien kohdalla eniten käytetään yleiskielen mukaista imperfektimuotoa eli tunnus *i* muodostaa verbin vartalogokaalin kanssa diftongin. Yhteistä taivutustehtäville ja kirjoitelmille on myös se, ettei niissä esiinny näiden verbien kohdalla lainkaan *o:ta* sisältävää imperfektin tunnusta. Tämä onkin oletuksenmukaista, sillä minkään tähän alaryhmään kuuluvan verbin vartalogokaalina ei ole *a:ta*. Taivutustehtävissä esiintyy lähes yhtä monta *-si*-tunnuksen sisältävää muotoa kuin sellaisia muotoja, joissa vartalogokaali on kadonnut imperfektin *i:n* edeltä. Vartalogokaalin kato selittyy *sanoa*-verbien sekoittumisella *vetää*-verbeihin, jotka erottaa toisistaan vain vokaaliaines verbin vartalossa. Kirjoitelmissa tällaista vartalogokaalin katoa esiintyy vain kerran.

Vetää-verbien vartalogokaali häviää imperfektin *i:n* edeltä, mikä toteutuu myös aineistossa suuressa osassa tämän alaryhmän verbeissä. Taivutustehtäviin kuuluu yhteensä kolme sellaista verbiä, joiden vartalogokaalina on *i*. Näiden verbien kohdalla yhden *i:n* sisältävän muodon (*leikin*) olen laskenut tähän ryhmään. Mikäli muodossa on esiintynyt kaksi *i:tä* (*leikiin*), olen

laskenut sen siihen imperfektin muodostuskategoriaan, jossa tunnus *i* muodostaa diftongin vartalovokaalin kanssa. Myös muunlaisia diftongillisia imperfektimuotoja esiintyy aineistossa (*purkaa: purain, lukea: lukein*). Samoin kuin *sanoa*-verbien kohdalla, *o*:llisen imperfektitunnuksen käyttö jää myös *vetää*-verbien yhteydessä melko vähäiseksi, vaikka *vetää*-verbien vartalovokaalina voi olla *a*. Käytetyt *o*:lliset imperfektimuodot esiintyvätkin juuri sellaisissa verbeissä, joiden lopussa on *i*:n ja *e*:n asemasta -A (*vetää: vetoin, kirjoittaa: kirjoittoi* vrt. *luen: *luoin*). -*si*-tunnuksellisten imperfektimuotojen määrä on melko suuri, mikä selittyy *vetää*-verbien sekoittumisella *tietää*-verbeihin.

Vaikka *maksaa*-verbien imperfektin muodostus on hyvin hajanaista sekä taivutustehtävissä että kirjoitelmissakin, eniten aineistossa esiintyy yleiskielen mukaisesti muodostettuja muotoja, joissa vartalovokaali *a* on korvattu *o*:lla. Tämän alaryhmän verbit on sekoitettu *vetää*-verbeihin, mistä kertoo vartalovokaalin häviäminen *i*-tunnuksen edeltä (*taittaa: taitti, nauraa: naurin*). *Maksaa*-verbit erottaa *vetää*-verbeistä niiden kaksitavuisuus sekä ensitavuun kuuluva *a*. *Maksaa*-verbien muodoissa esiintyy myös jonkin verran diftongillisia imperfektimuotoja (*alkaa: alkai, kaataa: kaadain*). Tämä on melko yllättävää, sillä diftongillisissa imperfektimuodoissa yleiskielessä verbin vartalovokaalina ei voi olla *a*:ta.

Tietää-verbit on ainoa verbityypin 1 alaryhmä, jossa yleiskielistä imperfektimuotoa ei esiinny eniten, vaan se on taivutustehtävissä vasta kolmanneksi käytetyin muodostuskaava. Kirjoitelmissa esiintyy vain kaksi *tietää*-verbien tavoin taipuvaa verbiä, jotka ovat molemmat -*si*-tunnuksellisia. Eniten tämän alaryhmän kohdalla imperfekti on muodostettu *vetää*-verbien tavoin eli vartalovokaali -A katoaa *i*-tunnuksen edeltä (*lentää: lennin, kieltää: kielti*). Tämä vahvistaa näiden kahden alaryhmän samankaltaisuutta suomen kielen oppijan näkökulmasta, sillä myös *vetää*-verbejä taivutetaan paljon juuri *tietää*-verbien -*si*-tunnuksen avulla. Myös diftongillisia imperfektimuotoja esiintyy melko paljon (*huutaa: huudain, rakentaa: rakentai*), mikä selittyy näiden verbien sekoittumisella *sanoa*-verbeihin. Aineistossa esiintyy *tietää*-verbeistä myös jonkin verran *o*:llisia imperfektitunnuksia, myös sellaisten verbien yhteydessä, joiden vartalovokaalina on *a*:n sijasta *ä* (*rakennan: rakennoin, kieltää: kieltöi*).

4.2. Verbityypit 2, 3, 4 ja 5

Verbityyppeihin 2-5 kuuluvia verbejä esiintyy aineistossa verbityypin 1 verbejä vähemmän, joten tarkastelen näitä verbejä yhdessä. Taulukossa 25 on verbityypit 2-5 ja niissä käytettyjen imperfektin tunnuksien määrät. Kunkin verbityypin vasemmanpuoleisessa sarakkeessa on taivutustehtävissä

käytettyjen imperfektitunnusten lukumäärät ja oikealla on kirjoitelmissa esiintyvien verbien imperfektitunnusten määrät.

Taulukko 25. Verbityypeissä 2-5 käytettyjen imperfektin tunnuksien lukumäärät.

Imperfektin muodostus	Verbityyppi 2		Verbityyppi 3		Verbityyppi 4		Verbityyppi 5	
<i>i</i> muodostaa diftongin vartalovokaalin kanssa	125	13	3	-	195	6	35	-
Vartalovokaali häviää <i>i:n</i> edeltä	123	53	96	281	43	-	61	2
Vartalovokaali <i>a</i> muuttuu <i>o:ksi</i>	-	1	2	-	27	3	-	-
<i>-si</i> -tunnus	21	23	6	5	268	35	10	-
muut variantit	90	6	7	-	37	-	8	-
yhteensä	399	96	114	286	570	44	114	2

Samoin kuin verbityypin 1 verbien taulukossa, myös tähänkin taulukkoon sisältyy kategoria *muut variantit*. Siihen olen sijoittanut kaikki sellaiset aineistossa esiintyvät muodot, joiden tulkinta ei ole selväjakoista, esimerkiksi verbityypin 3 *juosta*-verbistä käytetty muoto *join* ja verbityypin 2 *tehdä*-verbin *tohtoin*-muoto. Myös kaikki preesensmuotoiset, kesken jääneet ja tyhjiksi jätetyt vastaukset kuuluvat näihin.

Verbityypin 2 *käydä*-verbin yleiskielisiä imperfektimuotoja en ole taulukkoon sisällyttänyt, sillä kyseisen verbin imperfekti on oma poikkeuksensa, jota ei voi selvästi kategorisoida mihinkään esitetyistä imperfektin muodostuksen ryhmistä. *Käydä*-verbin yleiskielisiä muotoja esiintyy aineistossa yhteensä 79 kappaletta. Verbityypin 2 verbeistä käytettyjen imperfektimuotojen kategorisoiminen on muita verbityyppejä haasteellisempaa, sillä kyseinen tyyppi eroaa muiden verbityyppien imperfektistä huomattavasti. Imperfektimuotoihin, joissa *i* muodostaa diftongin vartalovokaalin kanssa, olen laskenut sellaiset muodot kuin *vein* ja *söin*, joissa vartaloon jäävä vokaali muodostaa *i:*llisen diftongin, vaikka verbin toinen vartalovokaali katoaakin. Yleiskieliset imperfektimuodot verbeistä *tehdä* ja *nähdä* kuuluvat muotoryhmään, jossa verbin vartalovokaali katoaa *i:n* edeltä. *O:*llinen imperfektitunnus esiintyy vain kerran kirjoitelmassa *uida*-verbin yhteydessä (*ujoin*). Tämän tunnuksen puuttuminen verbityypin 2 verbien kohdalla ei ole yllättävää, sillä ne muodostavat muista verbeistä selvästi eroavan kokonaisuuden muun muassa A-infinitiivin tunnuksensa avulla eivätkä sekoitu imperfektin muodostuksessa muihin verbeihin.

Verbityypissä 2 on muita verbityyppejä enemmän *muita variantteja*. Tämä johtuu siitä, että olen laskenut sellaiset aineistossa esiintyneet muodot kuin *syöin* ja *käyin* tähän ryhmään. Ne eivät mielestäni sovi muihin imperfektin muodostusta kuvaileviin ryhmiin, sillä niissä ei tapahdu imperfektin *i:n* aiheuttamaa muutosta.

Verbityypin 3 verbejä esiintyy määrällisesti aineistossa vähän, mutta niistä muodostettuja imperfektimuotoja on, varsinkin kirjoitelmissa, paljon. Kirjoitelmissa esiintyvien muotojen suuri määrä selittyy *olla*-verbin laajalla käytöllä, sillä siitä esiintyy kirjoitelmissa yhteensä jopa 203 käytettyä imperfektimuotoa. Verbityypin 3 kohdalla yleiskielen vastaisia imperfektimuotoja esiintyy hyvin vähän, mihin on imperfektin muodostuksen hallitsemisen lisäksi vaikuttanut se, että taivutustehtävissä esiintyneet ja kirjoitelmissa käytetyt verbityypin 3 verbit ovat frekventtejä (esim. *olla*, *mennä*, *kävellä*, *kuunnella*).

Verbityypissä 4 käytetään odotetustikin imperfektissä paljon *-si*-tunnusta. Näiden verbien kanssa esiintyy myös imperfektimuotoja, joissa *i* muodostaa diftongin vartalovokaalin kanssa. Erityisesti toisessa ja kolmannessa taivutustehtävässä, joissa valmiiksi annettu verbimuoto on yksikön 1. ja 3. persoonan preesensissä, on ollut vaikeaa yhdistää kyseisiä muotoja verbityypin 4 verbeiksi ja niitä on taivutettu verbityypin 1 *sanoa*-verbien mukaisesti (*osaan*: *osain*, *pelaa*: *pelai*). Myös vartalovokaalin häviämistä *i:n* edeltä esiintyy näiden verbien kohdalla (*luuhata*: *luuhin*, *pelaa*: *pelii*). Vartalovokaali *a* muuttuu *o*:ksi myös joissain imperfektimuodoissa (*vastata*: *vastoin*, *osaa*: *osoi*). Tämä ei ole yllättävää, sillä preesensmuotoinen verbityypin 4 verbi muistuttaa hyvin paljon verbityypin 1 *maksaa*-verbien kaksitavuisia muotoja (*hän maksaa* vrt. *hän avaa*).

Vain toiseen ja kolmanteen taivutustehtävään sisältyy yksi verbityypin 5 verbi, *valita*. Yli puolet tämän verbin imperfektimuodoista on yleiskielen mukaisesti muodostettuja, mutta siitä esiintyy myös jonkin verran sellaisia muotoja, joissa vartalovokaali on säilynyt ja muodostaa diftongin *i:n* kanssa (*valitsei*). Näiden ja *-si*-tunnuksellisten muotojen lisäksi esiintyy vain muutama preesensmuotoinen variantti sekä tyhjiksi jätetyt vastaukset. Kirjoitelmissa esiintyy kahdesti verbi *tarvita*, josta käytetään molemmissa esiintymiskerroissa yleiskielistä imperfektimuotoa.

5. YHTEENVETO

Olen tarkastellut tutkielmassani 57 virolaisen suomea vieraana kielenä opiskelevan suomen kielen myönteisen imperfektin muodostusta. Tutkimukseni keskiössä on ollut viron kielelle tyypillisen *-si-*tunnuksen leviäminen myös suomenkielisten verbien imperfektimuotoihin. Halusin selvittää, minkälaisien verbien ja verbityyppien kohdalla tätä *-si-*tunnusta esiintyy. Tämän lisäksi olen tarkastellut myös muiden suomen kielen imperfektin tunnuksien käyttöä eri verbityypeissä. Olen koonnut tutkimukseni tulokset tiivistetysti luvussa 5.1. Luvussa 5.2 otan kantaa mahdollisiin jatkotutkimuksiin.

5.1 Tutkimuksen tulosten kokoavaa tarkastelua

Tarkoitukseni oli selvittää, miten virolaiset suomen kielen opiskelijat muodostavat suomen imperfektin sekä miten he käyttävät imperfektin *-si-*tunnusta. Tutkimukseni osoitti, että se, mihin verbityyppiin tai sen alaryhmään verbi kuuluu, vaikuttaa siihen, millaisiin tunnuksiin imperfektimuodossa päädytään. Jotkin verbityypit sekoittuvat toisiinsa helpommin, mikä vaikuttaa myös tunnuksien ristikkäiseen käyttöön. *-si-*tunnuksen käyttö ei viron vaikutuksesta huolimatta dominoi tunnusten käytössä määrällisesti, siihen turvaudutaan lähinnä silloin, jos suomenkielisellä verbillä on virossa läheinen, *-si-*tunnuksen imperfektissä saava vastine. Tutkimukseni aineistossa esiintyy kuitenkin myös jonkin verran sellaisia suomenkielisiä verbejä, joilla ei ole läheistä vastinetta virossa, mutta niiden imperfektimuodoissa on käytetty *-si-*tunnusta suomen yleiskielen vastaisesti (*soittaa* vrt. *helistada*, *mängida*). *-si-*tunnuksen leviäminen myös tällaisiin suomenkielisiin verbeihin vahvistaa juuri siitä, miten virolaisten suomen kielen oppijoiden äidinkieli vaikuttaa opittavaan kieleen. Imperfektin tunnuksen valintaan vaikuttaa myös verbin frekvenssi. Sellaiset kielenoppijalle tutut verbit kuten *lukea* ja *kirjoittaa* saavat huomattavasti vähemmän *-si-*tunnuksellisia imperfektimuotoja kuin tuntemattomammat verbit. *-si-*tunnuksen siirtymisen viron kielestä suomen imperfektimuotoihin ovat myös huomanneet Hassinen (2002: 154-155) ja Hintsala (1996: 62-64). Myös Riionheimo (2007: 175) on tutkimuksessaan huomannut, miten inkerinsuomalaisten puheessa imperfektin *i-*tunnuksen on korvannut sellainen imperfektin tunnus, joka sisältää *s-*aineksen.

Tässä tutkimuksessa persoonien välillä käytettyjen *-si-*tunnusten määrässä on eroa, mutta se on käänteinen viron kielen kanssa. Virossa joissain verbeissä yksikön 1. persoonan imperfektin tunnuksena on pelkkä *i*, mutta yksikön 3. persoonassa *s:*llinen vastine *is*. Aineiston

verbeissä esiintyy poikkeuksetta enemmän *-si*-tunnuksellista imperfektiä yksikön 1. persoonan muodoissa. Lisäksi virossa käytettyä yksikön 3. persoonan *s*-tunnusta muiden persoonien *-si*-tunnuksien vastineena ei aineistossa esiinny lainkaan, vaan jokainen yksikön 3. persoonassa käytetty *s*:llinen tunnus on muotoa *-si*-.

Halusin tutkimuksessani myös selvittää, miten *-si*-tunnuksen käyttö vaihtelee verbityyppien ja verbien mukaan. Tämän lisäksi tarkkailin myös, millaisia muita poikkeamia tai virheitä suomen kielen oppijat tekevät imperfektin muodostuksessa. Verbityypissä 1 käytettyjen eri tunnusten suuri määrä selittyy tämän ryhmän neljällä alatyypillä, jotka kaikki noudattavat erilaista imperfektin muodostuskaavaa. *Sanoa*-verbien imperfektin muodostus on näistä neljästä alatyypistä kaikkein selvärajaisin, sillä suurin osa siihen kuuluvista verbeistä saa yleiskielen mukaisen imperfektimuodon. *Vetää*- ja *tietää*-verbit taas sekoittuvat helposti toisiinsa niiden verbin lopussa olevan samanlaisen aineksen vuoksi. *Maksaa*-verbien voisi ajatella muodostavan selvärajaisen ryhmän verbien monta *a*:ta sisältävän vartalon vuoksi, mutta juuri näiden verbien kohdalla esiintyykin eniten hajontaa imperfektin tunnuksien valinnassa.

Sanoa-verbeissä *-si*-tunnusta esiintyy todella vähän. Tämän tunnuksen käyttö jakautuu suhteellisen tasaisesti sellaisiin verbeihin, joilla on virossa läheinen vastine (*kysysin* vrt. *küsisin*), ja verbeihin, joiden vironkielinen vastine ei muistuta suomen verbiä lainkaan (*ampusin* vrt. *lasin*). Yhdistävä tekijä näissä *-si*-tunnuksellisissa muodoissa on se, että ne ovat suurelta osin muodostettu vahva-asteisen A-infinitiivin pohjalta, mikä viittaa viron imperfektimallin vaikutukseen.

Vaikka *vetää*-verbeissä imperfektin tunnusten käyttö on hajanaisempaa kuin *sanoa*-verbeissä, myös näiden kohdalla suuri osa käytetyistä muodoista on yleiskielen mukaan muodostettuja. *Vetää*-verbit sekoittuvat herkästi joko *sanoa*- tai *tietää*-verbeihin, mikä näkyy aineistossa esiintyvien *i*:llisten diftongien ja *-si*-tunnuksen käytössä verbien imperfektimuodoissa. Sekoittuminen *tietää*-verbeihin on luontevaa, sillä nämä kaksi alaryhmää erottaa minimissään vain verbin lopun aineksessa olevien vokaalien lukumäärä, joka *tietää*-verbeillä voi olla *-VVtAA* ja *vetää*-verbeillä *-VtAA*. *Vetää*-verbeihin kuuluvat muun muassa sellaiset verbit kuin *oppia*, *vetää* ja *tanssia*, joiden viron läheinen vastine selvästi vaikuttaa niiden imperfektin muodostukseen. Mikäli suomen ja viron verbien välillä on enemmän eroavaisuuksia esimerkiksi verbin astevaihtelussa (*luen*: *luin* vrt. *loen*: *lugesin*), *-si*-tunnuksen siirtyminen suomen kieleen on vähäisempää tai melkein olematonta.

Maksaa-verbeissä käytettyjen imperfektin tunnusten kirjo on laajin verbityypin 1 alaryhmistä. Hieman yli kolmasosa *maksaa*-verbien imperfektimuodoista on yleiskielen mukaisia eli muita variantteja esiintyy yli 60 prosentissa käytetyistä muodoista. Eniten *maksaa*-verbejä sekoitetaan *sanoa*- ja *vetää*-verbeihin, jälkimmäiseen alaryhmään juuri niiden saman

vartalovokaalin vuoksi. *-si*-tunnusta esiintyy eniten sellaisten verbien kanssa, joilla on viron kielessä läheinen, *-si*-tunnuksen imperfektissä saava vastine. Viron vaikutus näkyy osassa verbeistä niin vahvasti, että astevaihtelulliset verbit ovat viron mukaan vahvassa asteessa jopa yksikön 1. persoonassa (*alan: alkasin* vrt. *algan: algasin*).

Tietää-verbeissä yleiskielisen imperfektimuodon löytäminen on ollut haastavaa. Tämä on ainoa verbityypin 1 alaryhmä, jossa *-si*-tunnuksen käyttö on yleiskielen mukaista, mutta sitä käytetään muihin tunnuksiin verrattuna vähän. *-si*-tunnuksellisiin muotoihin päädytään helpommin tuttujen verbien yhteydessä (*ymmärtää*) tai virossa läheisen vastineen saavien verbien kanssa (*kieltää* vrt. *keelata*). Viron vaikutus ei näy vain oikean tunnuksen valinnassa, vaan myös verbien taivutuksessa, jossa *-si*-tunnus liitetään viron mukaisesti vartalon konsonanttiin (*huutsin, lentsin*).

Tietää- ja *vetää*-verbit sekoittuvat helposti, mikä näkyy *tietää*-verbien imperfektin muodostuksessa paljon käytetyissä *i*:llisissä tunnuksissa, jonka edeltä vartalovokaali on kadonnut (*rakennan: rakennin*). Lisäksi *i*:llisiä diftongeja esiintyy yllättävän paljon, vaikka *tietää*-verbien vartalovokaali eroaa *sanoa*-verbien vartalossa olevista vokaaleista (*tunnen: tunnein*). Myös sekoittumista *maksaa*-verbeihin tapahtuu jonkin verran, myös sellaisten verbien yhteydessä, joiden vartalovokaalina on *a*:n sijasta *ä* (*kieltää: kieltöi*).

Pleonastisia muotoja verbityypin 1 verbeissä esiintyy hyvin vähän. Eniten imperfektin kategoriaa merkataan kahdesti *vetää*-verbeihin kuuluvissa *i*-vartalovokaalisissa verbeissä (*oppia, tanssia, leikkiä*), joissa eroa preesens- ja imperfektimuodon välille on tehty ylimääräisellä *-si*-tunnuksella (vrt. Riionheimo 2007: 180). Muissakin verbityypin 1 alaryhmissä esiintyy pleonastisia muotoja, mutta niiden määrä on lähes olematon.

Suuri osa verbityypin 2 imperfektimuodoista on muodostettu yleiskielen mukaisesti. Tähän vaikuttaa tämän verbityypin selvä erilaisuus muihin verbityyppeihin verrattuna. Aineistoon kuuluu pieni määrä sellaisia verbimuotoja, joissa imperfektin *i*-tunnus ei ole tehnyt vaadittavaa muutosta, ja nämä muodot ovat jääneet yleiskielen vastaisiksi (*syöin*).

Aineistossa esiintyy paljon sellaisia verbityypin 2 verbejä, joiden vastineilla on viron imperfektissä *-si*-tunnus. Tällaisten verbien kohdalla esiintyy myös suomen imperfektissä *-si*-tunnusta viron kielen mukaisesti (*käysin* vrt. *käisin*) ja jotkin käytetyt suomenkieliset muodot ovat lähes identtisiä virolaisten vastikkeidensa kanssa (*voisin* vrt. *vöisin*). Muutamassa aineistossa esiintyvässä suomenkielisessä muodossa on havaittavissa viron vastineiden "suomentamista" (*myysin* vrt. *müüsin*). Sellaiset suomen kielen verbityypin 2 kuuluvat verbit, jotka eivät saa virossa *-si*-tunnusta, on jätetty suomen imperfektin muodostuksessa myös *-si*-tunnuksettomiksi tai niissä käytettyjen *-si*-tunnusten määrä on lähes olematon (ks. myös Riionheimo 2007: 176-177). Tällaiset muodot, jotka ovat suomen kielessä saaneet imperfektissä tunnuksen *-si*-, viron *i*:llisestä

imperfektistä huolimatta, ovat poikkeuksetta pleonasmeja (*syödä: söisin, tehdä: tekisin, nähdä: näkisi*). Imperfektin kaksoistunnusta esiintyy sellaisissa verbityypin 2 verbeissä, joissa *i*-tunnus on jo sulautunut verbin vartaloon ja siihen on lisätty myös *-si*-tunnus (*voida: voisin, käydä: kävisin*).

Verbityypin 3 verbien imperfektin muodostus hallitaan hyvin. Tämä näkyy imperfektin eri tunnuksien käytön vähäisyytenä. Eniten yleiskielen vastaisia imperfektimuotoja muodostetaan *-si*-tunnuksen avulla, ja sitäkin esiintyy vain viiden verbin kohdalla. Eniten *-si*-tunnusta käytetään *kuunnella*-verbin yhteydessä, mikä selittyy sillä, että viron kielessä on tälle verbille samantapainen *-si*-tunnuksen imperfektissä saava vastine. Myös sellaisten verbien yhteydessä, joilla ei ole virossa läheistä vastinetta, esiintyy vähän *-si*-tunnuksen käyttöä (*kävelesin*). *-si*-tunnuksen puuttuminen läheiseltä vironkieliseltä vastineelta vaikuttaa myös suomenkielisen verbin taivutukseen: aineistossa esiintyvän *juosta*-verbin imperfektimuodoissa ei esiinny lainkaan *-si*-tunnusta, sillä sen vironkielisen vastineen imperfektin tunnus on *i*.

Verbityypin 4 verbien imperfektin tunnusten käyttö jakautuu karkeasti kahteen ryhmään. Mikäli annettu verbin muoto on A-infinitiivissä, se on ymmärretty kuuluvaksi verbityyppiin 4 ja siinä on muodostettu imperfekti *-si*-tunnuksella, vaikka kyseistä suomenkielistä verbiä ei olisi ymmärrettykään (vrt. Martin 1996: 29). Preesensmuotoinen verbi on tarjonnut mahdollisuuden sekoittumiseen muihin verbityyppeihin, mikä näkyy tunnusvarianttien määrässä. Myös verbityypin 4 verbien kohdalla vironkielinen läheinen vastine on auttanut oikean muodon muodostamisessa. Suomen supistumaverbit eroavat kuitenkin viron vastaavista muodoista siinä, että suomenkielisissä verbeissä esiintyvä pitkä vokaali on lyhentynyt viron verbeissä (*vastaa* vrt. *vastan*) (Remes 1995: 157). Näin viron verbit eivät anna täydellistä tunnistusmallia suomenkielisille supistumaverbeille.

Verbityyppejä 5 edustaa aineistossa kaksi verbiä: taivutustehtävän *valita* ja kirjoitelmassa käytetty *tarvita*. Suuri osa verbityypin 5 verbien imperfektimuodoista on yleiskielen mukaan muodostettuja. Näiden verbien imperfekti muodostuu verbityypin 3 mukaisesti. Kummassakin verbityypissä on havaittavissa laaja yleiskielisten imperfektimuotojen sekä melkein olematon *-si*-tunnuksen käyttö, mikä saattaa selittyä niiden samanlaisesta ja selkeästä imperfektin muodostuksesta.

5.2 Jatkotutkimuksen aiheita

Tämä tutkimus on keskittynyt ainoastaan A2-tasoiisiin virolaisiin suomen kielen oppijoihin. Olen tarkastellut heidän käyttämiään imperfektin tunnuksia ja erityisesti *-si*-tunnuksen esiintymistä eri

verbeissä sekä verbityypeissä. Koska tutkimukseni pääpaino on ollut *-si*-tunnuksessa, muiden imperfektin tunnusten tarkastelu on jäänyt vähemmälle huomiolle. Tarkempi analysointi siitä, millaisten verbien kanssa päädytään juuri tiettyjen tunnusten käyttöön, olisi mielenkiintoista. Se voisi mahdollisesti myös kertoa jotain suomea toisena ja vieraana kielenä opettaville niistä kompastuskivistä, joihin suomen kielen oppija opinnoissaan kompastuu.

Olisi myös mielenkiintoista tarkastella virolaisten suomen kielen opiskelun polkua pidemmältä ajalta ja mahdollisesti nähdä, miten viron *-si*-tunnus vaikuttaa suomen kielen opiskeluun eri taitotasoilla. Kielenoppijalla on aina tarve sijoittaa sanomansa ajalliseen järjestykseen. A1-tasoisten ei vielä odoteta hallitsevan menneen ajan muotoja, joten olisi mielenkiintoista nähdä, miten opintojen alkuvaiheessa *-si*-tunnus sisältyy käytettäviin imperfektimuotoihin. Pitkittäistutkimuksella voisi saada selville, miten viron kielen vaikutus näkyy opintojen edistymisessä: onko sillä myönteinen vai kielteinen vaikutus ja missä vaiheessa opintoja nämä vaikutukset ilmenevät.

LÄHTEET

- GEHRING, SONJA – HEINZMANN, SANNA 2010: *Suomen mestari 1*. Suomen kielen oppikirja aikuisille. Helsinki: Finn Lectura.
- GEHRING, SONJA – HEINZMANN, SANNA 2012: *Suomen mestari 2*. Suomen kielen oppikirja aikuisille. Helsinki: Finn Lectura.
- HASSINEN, SIRJE 2002: *Simultaaninen kaksikielisyys*. Läheiset sukukielet viro ja suomi rinnakkain. Oulun yliopisto. Suomen ja saamen kielen ja logopedian laitos.
- HEBEDOVA, PETRA 2008: *Suomen astevaihtelu ja viron astmevaheldus. Vieraana kielenä opiskelun näkökulma*. Turun yliopisto. Suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitos / suomen kieli.
- HEIKKILÄ, SATU – MAJAKANGAS, PIRKKO 2008: *Hyvin menee! 1*. Suomea aikuisille. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.
- HINTSALA, SAARA 1996: Virolaisen adoptiolapsen suomen kielen verbisuffiksien omaksumisesta. – Helena Sulkala ja Minna Zaman-Zadeh (toim.), *Suomenoppijan kieli tutkimuskohteena*. Suomen ja saamen kielen ja logopedian laitoksen julkaisuja nro 5. Oulun yliopisto.
- HIRVONEN, INKA 2008: *S2-oppijoiden myöntömuotoiset imperfektit kirjoitelmissa*. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. Kieli- ja käännöstieteiden laitos / suomen kieli.
- HUTTUNEN, IRMA – JAAKKOLA, HANNA 2003: *Eurooppalainen viitekehys*. Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteinen eurooppalainen viitekehys. Helsinki: WSOY.
- KAIVAPALU, ANNEKATRIN 2005: *Lähdekieli kielenoppimisen apuna*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- KALLIOKOSKI, JYRKI 2001: Vuorovaikutuksen näkökulma ja toisen kielen käytön tutkimus. – Mia Halonen ja Sara Routarinne (toim.), *Keskusteluanalyysin näkymiä*. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.

- KARLSSON, FRED 1983: *Suomen kielen äänne- ja muotorakenne*. Helsinki: WSOY.
- LAAKSONEN, KAINO – LIEKO, ANNELI 2003: *Suomen kielen äänne- ja muoto-oppi*. Helsinki: Finn Lectura.
- LAMMIO, EIRA 2006: *Virolaiset suomen oppijoina: Virolaisten suomen kielen opiskelijoiden monikon genetiivin ja monikon illatiivin muodostamisen taidot*. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. Kieli- ja käännöstieteiden laitos / suomen kieli.
- LATOMAA, SIRKKU 1993: Mitä hyötyä on oppijoiden kielitaustan tuntemisesta? – Eija Aalto ja Minna Suni (toim.), *Kohdekielenä suomi. Näkökulmia kielenopetukseen*. Korkeakoulujen kielikeskuksen selosteita 1. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Korkeakoulujen kielikeskus.
- LATOMAA, SIRKKU – TUOMELA, VELI 1993: *Suomi toisena vai vieraana kielenä?* – Virittäjä 97 s. 238–244.
- LEPÄSMAA, ANNA-LIISA 1996: Verbien ja paikansijojen dynaamisuudesta. – Marjut Vehkanen (toim.), *Suomi toisena vieraana kielenä - ajatuksia kielestä, kulttuurista, metodeista*. Helsinki: Edita.
- MARTIN, MAISA 1996: Olli, minä ja verbit. – Sirkka-Liisa Hahmo ja Osmo Nikkilä (toim.), *Vieraan ymmärtäminen*. Kirjoituksia kielestä ja kulttuurista. Helsinki: SKS.
- 1999: Suomi toisena ja vieraana kielenä. – Kari Sajavaara ja Arja Piirainen-Marsh (toim.), *Kielenoppimisen kysymyksiä*. Jyväskylä: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- MÄÄTTÄ, INGE 2014: *S2-oppijoiden myönteisen imperfektin taivutusvirheet*. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. Kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteiden yksikkö / suomen kieli.
- NISSILÄ, LEENA 1996: Suomen kielen opetus virossa. – Helena Sulkala ja Minna Zaman-Zadeh (toim.), *Suomenoppijan kieli tutkimuskohteena*. Oulun yliopisto. Suomen ja saamen kielen ja logopedian laitoksen julkaisuja.

- NUUTINEN, OLLI 1996: Kielen oppikurssin laatimisesta. – Marjut Vehkanen (toim.), *Suomi toisena vieraana kielenä* - ajatuksia kielestä, kulttuurista, metodeista. Helsinki: Edita.
- REMES, HANNU 1983: *Viron kielioppi*. Helsinki: WSOY.
- 1995: *Suomen ja viron vertailevaa taivutustypologiaa*. Oulu: Oulun yliopisto.
- RIIONHEIMO, HELKA 2007: *Muutoksen monet juuret*. Oman ja vieraan risteytyminen Viron inkerinsuomalaisten imperfektinmuodostuksessa. Helsinki: SKS.
- SAJAVAARA, KARI 1981: Vieraan kielen oppiminen. – Fred Karlsson (toim.), *Suomi vieraana kielenä*. Helsinki: WSOY.
- 1999: Toisen kielen oppiminen. – Kari Sajavaara ja Arja Piirainen-Marsh (toim.), *Kielenoppimisen kysymyksiä*. Jyväskylä: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- 2006: Kontrastiivinen analyysi, transfer ja toisen kielen oppiminen. – Annekatrin Kaivapalu ja Külvi Pruuli (toim.), *Lähivertailuja 17*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- SILFVERBERG, LEENA 1996: Viestinnän kannalta ensisijaisia kieliopillisia kategorioita. – Marjut Vehkanen (toim.), *Suomi toisena vieraana kielenä* - ajatuksia kielestä, kulttuurista, metodeista. Helsinki: Edita.
- VISK = HAKULINEN, AULI – VILKUNA, MARIA – KORHONEN, RIITTA – KOIVISTO, VESA – HEINONEN, TARJA RIITTA – ALHO, IRJA 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: SKS. Verkkoersio. Viitattu 2.5.2014. <http://scripta.kotus.fi/visk/etusivu.php>.
- WHITE, LEILA 2008: *Suomen kielioppia ulkomaalaisille*. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab.

LIITTEET

LIITE 1: KYSELYLOMAKE

Ankeetküsitlus

Isikuandmed

Sünniaasta: _____

Sugu: mees _____ naine _____

Sünnikoht (linn ja riik): _____

Haridus:

_____ põhikool

_____ kutsekool

_____ gümnaasium

_____ kõrgharidus, ülikool

_____ muu õppeasutus: _____

Amet:

_____

Emakeel: _____

Mis muid keeli peale emakeele räägite kodus?

_____

Mis muid keeli oskate (nimetage keel/ keeled ja hinnake oma keeleoskuse taset: väga hea/ hea/ rahuldav / algtase)?

_____

_____

_____

_____

Kui kaua olete õppinud soome keelt?

(märkige ringiga sobiv alternatiiv)

- a) alla poole aasta
- b) alla ühe aasta
- c) 1-2 aastat
- d) 2-3 aastat
- e) üle 3 aasta

Kas kasutate soome keelt ka mujal kui soome keele tunnis?

- a) vaatan Soome televisiooni
  - b) kuulan Soome raadiot
  - c) loen soome ajalehti/kirjandust
  - d) kasutan soome keelt kodus
  - e) kasutan soome keelt tööl
  - f) kasutan soome keelt sõprade ja tuttavatega
  - g) midagi muud:
-

Suur tänu vastuste eest!

[illegible]

Moodusta allolevatest tegusõnadest kindla kõneviisi lihtmineviku ainsuse 1. pööre. Lisa teisel veerul eestikeelne vaste.

		(lihtmineviku ainsuse 1. pööre)	(eestikeelne vaste)
näiteks:	puhua	<u>puhuin</u>	<u>rääkida</u>
1. tahtoa		<u> </u>	<u> </u>
2. auttaa		<u> </u>	<u> </u>
3. lukea		<u> </u>	<u> </u>
4. hypätä		<u> </u>	<u> </u>
5. tehdä		<u> </u>	<u> </u>
6. luuhata		<u> </u>	<u> </u>
7. oppia		<u> </u>	<u> </u>
8. vastata		<u> </u>	<u> </u>
9. käydä		<u> </u>	<u> </u>
10. haastaa		<u> </u>	<u> </u>
11. lentää		<u> </u>	<u> </u>
12. juosta		<u> </u>	<u> </u>
13. kaivaa		<u> </u>	<u> </u>
14. torua		<u> </u>	<u> </u>
15. ymmärtää		<u> </u>	<u> </u>
16. tavata		<u> </u>	<u> </u>
17. kuunnella		<u> </u>	<u> </u>
18. kutsua		<u> </u>	<u> </u>
19. purkaa		<u> </u>	<u> </u>
20. ampua		<u> </u>	<u> </u>
21. nauraa		<u> </u>	<u> </u>
22. viedä		<u> </u>	<u> </u>
23. vetää		<u> </u>	<u> </u>
24. huutaa		<u> </u>	<u> </u>
25. yöpyä		<u> </u>	<u> </u>

Moodusta allolevatest tegusõnadest kindla kõneviisi lihtmineviku ainsuse 1. pööre. Lisa teisel veerul eestikeelne vaste.

		(lihtmineviku ainsuse 1. pööre)	(eestikeelne vaste)
näiteks:	istun	<u>istuin</u>	<u>istuda</u>
1. tanssin		<u> </u>	<u> </u>
2. kaadan		<u> </u>	<u> </u>
3. näen		<u> </u>	<u> </u>
4. haluan		<u> </u>	<u> </u>
5. rikon		<u> </u>	<u> </u>
6. alan		<u> </u>	<u> </u>
7. pelaan		<u> </u>	<u> </u>
8. rakennan		<u> </u>	<u> </u>
9. valitsen		<u> </u>	<u> </u>
10. osaan		<u> </u>	<u> </u>
11. kerron		<u> </u>	<u> </u>
12. tunnen		<u> </u>	<u> </u>
13. syön		<u> </u>	<u> </u>
14. ojennan		<u> </u>	<u> </u>
15. kirjoitan		<u> </u>	<u> </u>
16. taitan		<u> </u>	<u> </u>
17. kiellän		<u> </u>	<u> </u>
18. annan		<u> </u>	<u> </u>
19. leikin		<u> </u>	<u> </u>
20. kysyn		<u> </u>	<u> </u>

Moodusta allolevatest tegusõnadest kindla kõneviisi lihtmineviku ainsuse 3. pööre. Lisa teisel veerul eestikeelne vaste.

(lihtmineviku ainsuse 3. pööre)

(eestikeelne vaste)

näiteks:	hän istuu	istui
----------	-----------	-------

istuda

1. hän tanssii		
2. hän kaataa		
3. hän näkee		
4. hän haluaa		
5. hän rikkoo		
6. hän alkaa		
7. hän pelaa		
8. hän rakentaa		
9. hän valitsee		
10. hän osaa		
11. hän kertoo		
12. hän tuntee		
13. hän syö		
14. hän ojentaa		
15. hän kirjoittaa		
16. hän taittaa		
17. hän kieltää		
18. hän antaa		
19. hän leikkii		
20. hän kysyy		